

ఆంధ్రపత్రిక

సచిత్రవారపత్రిక

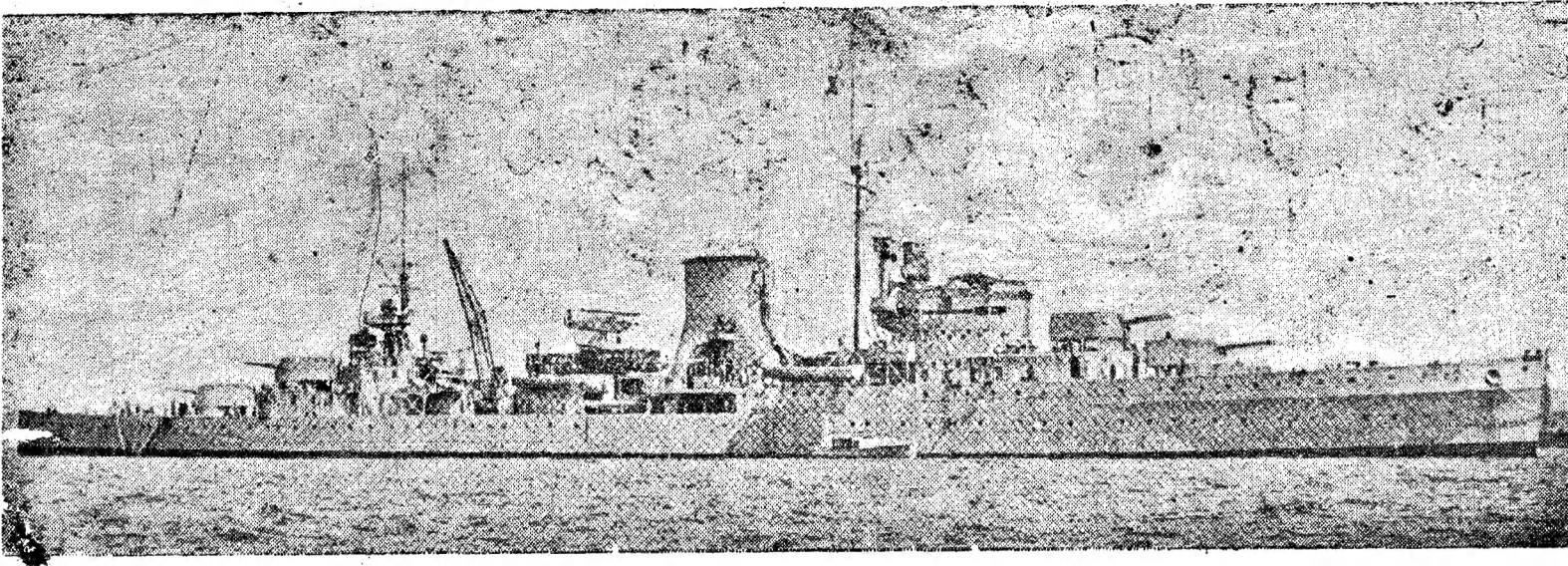

కొశ్మీర్ యుద్ధరంగము
తంతిమార్గముల స్థాపనము

22-9-48

ANDHRA PATRIKA ILLUSTRATED WEEKLY

పేజీ 4 అణాలు

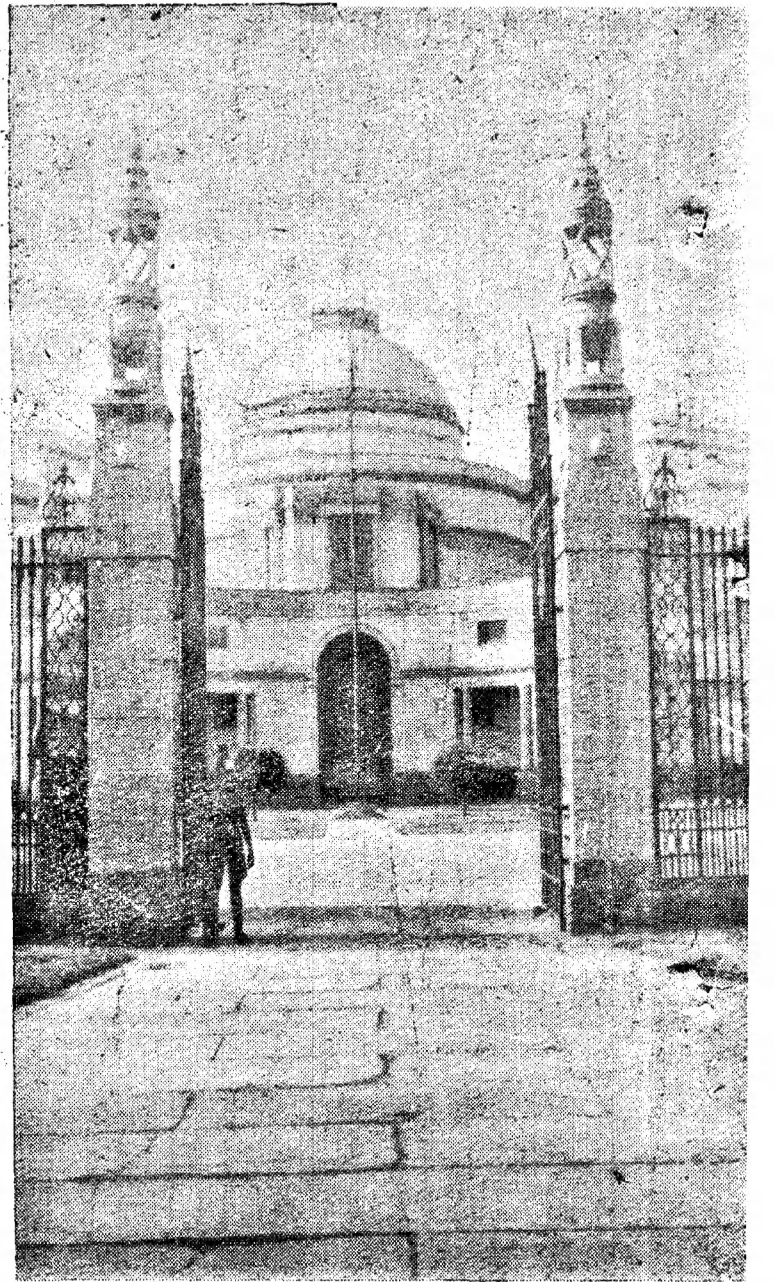
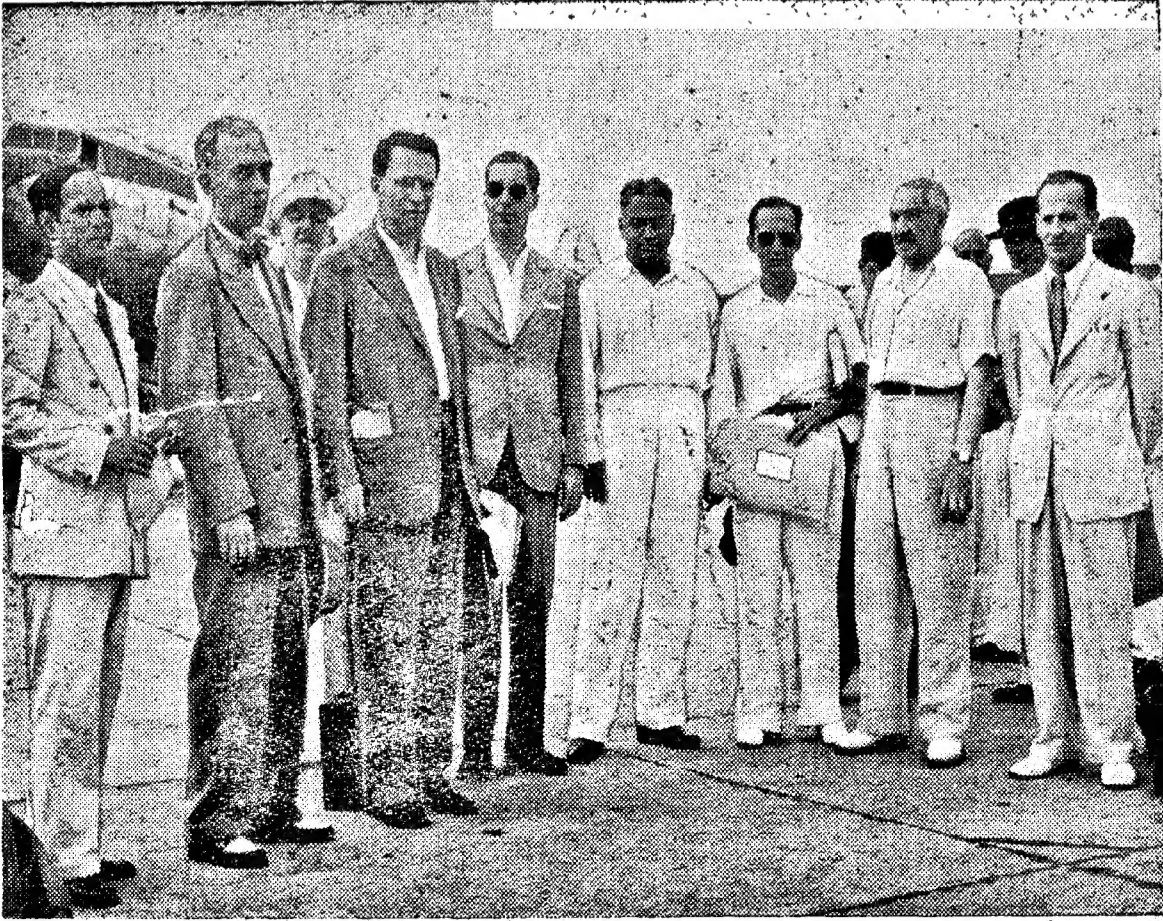

అంతర్జాతీయ వాణిజ్య కేంద్రం

వార్తా చిత్రాలు

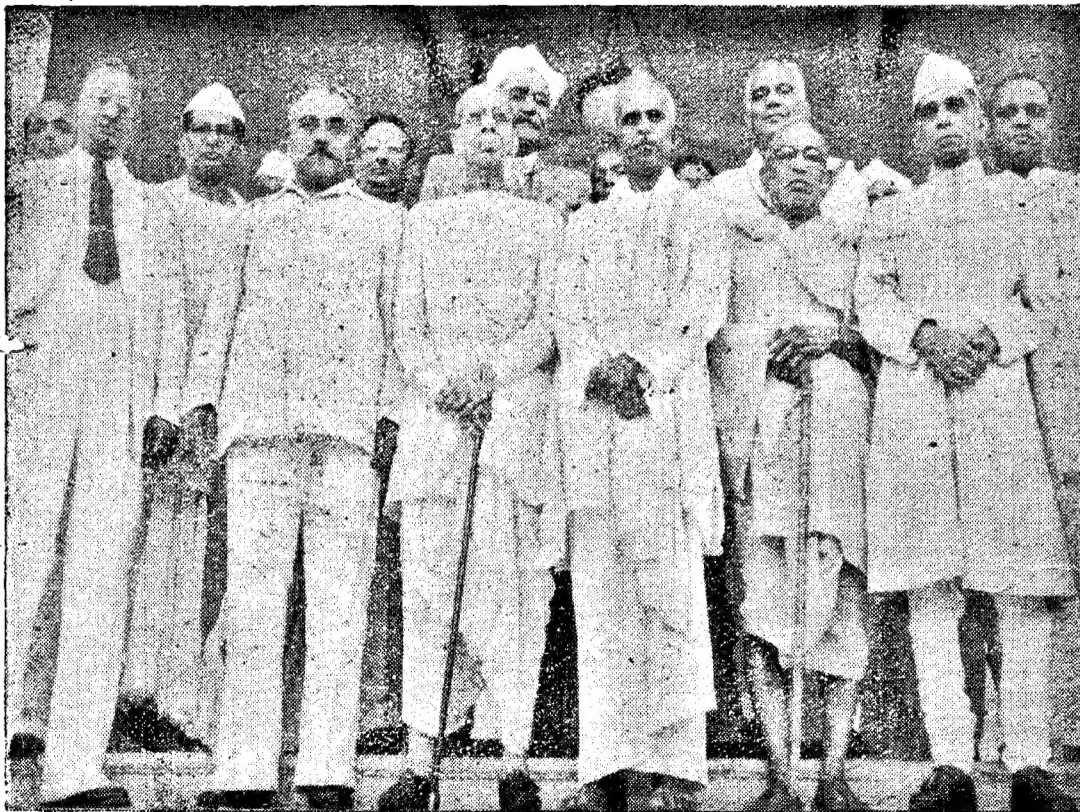
అంతర్జాతీయ వాణిజ్య కేంద్రం

భారత స్వాతంత్ర్యోద్యమ అగ్రగామి 'ధిల్లీ'.

కాశ్మీర్ కమిషన్ సభ్యులు: ఎడమవైపునుండి రెండవవారిలో మొదలు క్లాహర్ హుడిల్, జోసెఫ్ కోర్బల్, రికార్డ్స్ ఎమ్. కె. పల్లాడి (భారత విదేశ శాఖ) ఆల్ ఫ్రెడోలాజాను, ఎగ్ బర్ట్ గ్రాఫీ, డా. ఆర్నోల్డ్ కునున్నట్.

భారత పైనికుల రక్షణ కేంద్రమును ధిల్లీలోని వైజాము భవనము.

భాషా రాష్ట్ర విచారణ సంఘమునకు మద్రాసు మంత్రివర్గము అల్పాహార విందు చేసినప్పటి చిత్రం. చిత్రములో భాషా విరాజా, సంఘ అధ్యక్షులు సి. కె. థార్, ప్రధాని రామస్వామిరెడ్డి, బులసు సాంబమూర్తి, కళా పెంకటరావు, మాఫీ మహమ్మద్, గుంటూరు నరసింహారావు, బాపిసీడుగార్లు కలరు.

దక్షిణ సేనాధిపతి రాజేంద్ర సింహాజీ, (కుడివైపున) మద్రాసు ప్రాంత సేనాపతి మేజర్ జనరల్ రుద్రాగాడ్లు.

ఆంధ్రపత్రిక

1948-వ సం॥ సెప్టెంబరు నెల 22-వ తేది బుధవారము

మోదరాబాద్

ఐక్యభారత ప్రజాస్వామ్య సాధనార్థము పరిపూర్ణ అయినది. ఈ పరిపూర్ణికిన్నాళ్ళునూ మోదరాబాద్ సంస్థానము పెద్ద బండరాయిగా అడ్డు నిలిచినది. భారతదేశ మధ్యస్థమగు ఈ సంస్థానమును తక్కినదేశ ఐక్యతకు ప్రావేశముగా నరిమైన స్థానమునకు కదిల్పినగాని దేశక్షేమమునకు స్థాయి చిక్కలేదు. ఆధునిక శాస్త్రమునంతను ఆధారముగ తీసికొనుటలో, అత్యల్ప బల ప్రయోగ మాత్రముననే రక్తపాతరహితముగా ఈ ఫలితము సాధనీయమైనది.

సర్దార్ పటేల్ చెప్పినట్లు, మోదరాబాదు భారతదేశ శరీరమున ప్రణామముగానూ, తన్నివారణకు శత్రుచికిత్స అవసరముగానూ అయినది. తాము వదలక తప్పక వచ్చినదేశములో, స్వపరిపాలనము సమర్థనీయముగానూ, అభ్యుదయకరముగానూ, బలీయముగానూ, భారతదేశస్థులు సాగించుకొనుట, కన్సర్వేటివ్ మిశ్రమిందరికి కన్నెట్టగా వైనది. తమ అక్కసు దీర్చుకొనటకు మోదరాబాద్ సమస్యను ఆధారముగా తీసికొని భారతప్రభుత్వమును అల్లరిపాలుగావించుటకై, ఈ మిత్రవేషధారులందరూ, తలకు తగని మధ్యవర్తిత్వ సానుభూతి ఆలాపములతో, విపద్ధవిషయములను, నష్టజాతికములను గుణించుచూ, ఈ ప్రణామమును పెంపుచేయుటకే తమ శాయశక్తులా పాలుపడిరి. చికిత్సాప్రకరణమును, శత్రుయుతమైనదన్న సాకుచేత, ఘోరహత్యాకాండగానూ, ప్రాణాంతక వ్యవహారముగానూ నిరూపించ ప్రయత్నించిరి. తీరా శత్రు స్వర్ణ తగిలినంత మాత్రము చేత, ప్రణామంతయు చీముకారిపోయి, నెత్తురు చుక్కయేని నేలబడక, దేశమున కంతకూ ఆరోగ్యప్రద మగునప్పటికీ, ఈ నష్టజాతికులకు, తమ కోరికలకు నిదర్శనముగానున్న తమ జ్యోతిషములు ఫలించనందుకు ఆశాభంగము, న్యూనతా మాత్రమే మిగిలినవి.

ఇది మతకలహములకు తావగు నని ఆశించినవారికి, భారతముస్లింలు

మోదరాబాద్ ముస్లిం ప్రజలూకూడ తగినరీతిగా బుద్ధిచెప్పిరి. విస్తృత భారత దేశములోగాని మోదరాబాద్ సంస్థానములోగాని, చెదురుగానైన ఒక్క మతకలహ సంఘటనకూడా జరుగలేదు. భారతప్రభుత్వ చర్యను, దేశీయముస్లిం లందరూ ప్రస్తుతముగా జ్ఞాపించి, ప్రభుత్వమునకు తాము అండగా నిలిచియున్నమని తమకు తాముగా హామీలనిచ్చిరి. రక్తపాతరహితముగా, ఈ ఫలితమును సాధించినందుకు, భారతప్రభుత్వములకు భారత ప్రజలూ ప్రభుత్వముకూడ హృదయ పూర్వకముగ కృతజ్ఞతను తెల్పిరి.

సోమవారమునాడు తెల్లవారగట్ల ప్రారంభమైన పైకిచర్య, శుక్రవారమునాటి సాయంత్రమునకు ఫలసిద్ధి నందగల్గినది. మోదరాబాద్ సంస్థానమూ, పరిసర భారత భూభాగమూ కూడా, ఒదునాల్గునెలలుగా ప్రజను పీడించుచున్న రజాకార్ భూతతాండవమునుండి విముక్తమైనవి. లాంఛన్ ఆలీ మంత్రిగ ప్రభుత్వం సేచ్చావిహార మంతమయినది.

కాశీరంజీ బందీయై, విస్మృతి పథగామి యైనాడు. మోదరాబాద్ సంస్థాన ప్రజాసర్వస్వము ఒక్క వేడి నిట్టూర్పు వదలి ప్రశాంతమయినది. సహృదయులగు ప్రపంచవాసు లెవ్వరైన భారతప్రభుత్వము సాధించిన ఈ శాంతి చర్యకు భారతప్రభుత్వ శీలము నభినందింపక మానరు.

మోదరాబాద్ భారత భూభాగమునకు హృదయము. ఆర్థికముగ, పారిశ్రామికముగ సర్వభారత సౌభాగ్యమును పెంపొందించగల అనంతమైన అవకాశములు గల సంస్థానము. రాజకీయముగ, వైజ్ఞానికముగ ఇచటి ప్రజాసమూహములో తగుచైతన్యము కలుగనియని నిరంకుశపాలనమే ఇన్నాల్లికొండ నాగినది. వీరు సాటి భారత ప్రజలతో సమగతిని పురోగమించగలుగునట్లు చేయుటకు, నేడిచట నేర్పడనున్న ప్రజాప్రభుత్వమూ, భారతప్రభుత్వమూ కూడ అత్యధికముగ శ్రమించవలసి యున్నది.

బ్రిటిష్ వారు భారత ప్రజలను ఉంచిన దుస్థితికన్న అధమస్థితిలో సంస్థానపాలకులు సంస్థానప్రజలను నిలిపినారు. అన్నిటికన్న మోదరాబాద్ స్థితి మరి అగమ్యము. మన ప్రభుత్వ మిలిటరీ గవర్నరు, మోదరాబాద్ పరిపాలనాధికారమును పరిశీలించుకొనగానే పరిస్థితులు అనేక విషయ సమస్యల, అవసర పరిష్కారమును కోరునవిగా నున్నవి. సంస్థానములో ఎనిమిదోవంతు భూభాగము, తత్ఫలితముగా, ప్రభుత్వదనముకాక ప్రభువు సొంతసొత్తు. ప్రజలలో తొమ్మిది వంతులు హిందువులు. తక్కినవారు ముస్లింలు. పరిపాలనలో మాత్రం తొమ్మిదివంతులు ముస్లింలు, ఒక వంతు హిందువులు ఎనిమిదిరాష్ట్రాల తెలుగువారికి, ఐదు రాష్ట్రముల మహారాష్ట్రలకు, మూడురాష్ట్రముల కన్నడులకు, మాన్యభాషా సౌకర్యములు బహుస్వల్పము. ప్రభుత్వ కార్యకలాపములన్నియు నడచు ఉర్దూభాష నూటికి షదుముగ్గురికన్న రాదు. ప్రజలందరికి అనువగు రాజభాషను కల్పించి శీఘ్ర వ్యాప్తిని, స్వయంప్రయోజక కార్యదక్షతను ప్రజలలో పెదజల్లి, కరడు గట్టిన పూర్వోక్త విధానమును కరగించి వైచి, ప్రజా సుద్ధించవలసిన పనియంతయు రాజోవు ప్రభుత్వమువై గలదు. మోదరాబాదు సహజముగా హిందూ ముస్లిం సామరస్యముతోనే సంచరించుచూ వచ్చినది. కాని గత షది ఏండ్లలో, విదేశస్థు లిట స్థావర మేర్పరచుకొని, మత స్పర్థలను పెంపొందించ ప్రయత్నించినారు. ఈ విదేశీయులను, విష ప్రచారకులను అణచి మత సామరస్య మేర్పరచు భారము నూతన ప్రభుత్వము వై బడినది.

మధ్యయుగ నిరంకుశ పాలనమున మ్రగ్గిన ప్రజకు ఒక్కసారిగ ఆధునిక ప్రజాస్వామ్యమగు అవకాశము కల్గినది. ఈ పరిణామము ప్రజలలో నచైతన్యముగా, సజీవముగా నిలువగలుగుటకు, ఇచటి నాయకులు సాంఘికముగ నెంతో కృషిచేయవలసి యున్నది. అతి శీఘ్రగమనమున, ఈ పరిణామావశ్యకమైన క్రమ పరిస్థితుల నన్నిటిని త్వరితగతిని సమకూర్చవలసిన బాధ్యత స్వామీ రామానంద తీర్థ మొదలగు మోదరాబాద్ ప్రజా నాయకులవై నున్నది.

కొంటు బెర్నా డొటి

ప్రత్యక్ష శాంతిమాతలైన మధ్యవర్తులను గౌరవించి, సురక్షితులనుగా చూచు వైతిక ఆదర్శము, ఎంతటి కర్కశజాతులలో వైననూ, యుగయుగములుగా సాంప్రదాయముగా వచ్చుచున్నది. ప్రపంచశాంతి భద్రతలకై స్థాపింపబడిన సంస్థ ప్రతినిధి,

పాశ్చాత్యఖండములు పవిత్ర భూమిగా నెంచు దేశమున, మధ్యవర్తిగా వ్యవహరించుచూ హత్య కావంపబడుట, ఆధునికయుగ వైతిక స్వభావమునకే తీరని కళంకముగా పరిణమించగలదు.

బెర్నాడొటికి 53 ఏళ్లు ప్రపంచ శాంతి స్థాపన ఆశయముతో, యూదు అరబ్బుజాతుల మధ్య సామరస్యమును కుదుర్చుటకై, ఐక్యరాజ్య సమితి చే ఏకగ్రీవముగ ఎన్నుకోబడినాడు. మధ్యవర్తులు ఉధయపక్షముల కూహితవాదులుగా గోచరించుట కష్టము. కాని బెర్నాడొటి, యూదు, అరబ్ ప్రభుత్వముల రెంటి సౌజన్యము నూచూరిగొన్నాడు. ఆరంభములోనే నాల్గువారములపాటు ఇద్దరి మధ్యా తాత్కాలికముగ యుద్ధచర్యలను ఆపగలిగినాడు. యూదు ప్రభుత్వమునకు స్థాయి నేర్పరచ బూనుట అరబ్బుకు గిట్టలేదు. తమను విస్తరించుకొనుకుండ అరికట్టుట యూదులకు నచ్చలేదు. యూదు ప్రజకు స్వప్రభుత్వమును స్వస్థానమును ప్రపంచము కల్పించక తప్పదు. కాని వీరు విస్తరణ విధానములో అరబ్బుల దేశ మాక్రమించుకొనకుండ అరికట్టకనూ తప్పదు. తాత్కాలికముగ ఉధయపక్షములకూ ఇది అహితముగ గన్పడిననూ, చివరికి శాంతిచేకూర్చుకొనవలెనన్న, ఈ పరిస్థితి ఏనాటికైననూ ఈ ఉధయలకూ తప్పదు. దీనికే బెర్నాడొటి కృషిచేసినాడు.

బెర్నాడొటి హాస్య యూదు గుండలు టైర్స్ ముతా చేతులలో జరుగుటచే, యూదు ప్రభుత్వమువై మరింత భారము పడినది. కొంటు బెర్నాడొటిని హత్యచేసిన యూదు ముతావారు, యూదు ప్రభుత్వమునకు కళంకమును గూర్చి, ఐక్యతామండలిలో యూదుల పక్షవాదము బలహీనమగు నాస్కారము కల్పించిరి. ఈ కళంకమును కడిగి కొనుటకు యూదు ప్రభుత్వము, తన అధీనములోని ఇట్టి ఘాతుకులను, దుండగులను శిక్షించుకొని, తమ ధర్మబుద్ధిని నిరూపించుకొన అధికముగా ప్రయత్నించుచున్నది.

బెర్నాడొటి హాస్య ఒక వ్యక్తి హత్య గాదు. ఐక్య రాజ్య సంస్థ ఆధిపత్యయాజమాన్యములకే ఘాతము. ప్రపంచ ప్రభుత్వముల శాంతి కామ్యతకే ఘాతము. ప్రపంచ స్థిరత్వమునకు మూలమైన వైతికాదర్శములకే దెబ్బ. ఇప్పటికైనను అగ్రరాజ్యములు అవస్థితిలో నున్న దేశముల బహిష్కరణ నాధారముగా తీసికొని ఆడించు యుద్ధకములను, ప్రజలలో ఉన్మాదములను రేపు ప్రచారకులకనువైన పరిస్థితులను తమతమ స్వలాభములకై, పెంపొందించు విధానములకు స్వస్తి చెప్పిన తప్ప ప్రపంచశాంతికి మూలస్తంభమైన వైతిక ఆదర్శములు, పురాణ ధర్మములు ప్రపంచ ప్రజలలో మృగ్యమై పోగలవు.

హైదరాబాద్ లో నూతన ప్రభుత్వం

★

మిలిటరీ గవర్నరుగా
మేజరు జనరల్
జె. ఎన్. చౌదరి
నియామకం

★

నైజాము పూర్వ పాలకులు లాయకాల్

మున్సి కౌత్ పరిపాలన చౌదరి

హైదరాబాద్ సంస్థానమునకు పూనుకొన్న నైజామ్ చక్రవర్తి యొక్క తర్వాత ముగ్లీలు, వారుగాని, వీరుగాని, ఇతరు లెవరూ గాని అనుకోలేదు. సోమవారం తెల్లవారుజల్లు సంస్థానం అంచుల్లో ప్రవేశించారు. సుక్రవారం సాయంత్రానికి (బిరుదోజులుకాలేదు) నిజాం నవాబు, "నేను చాలా తప్పు చేశాను. అయితే తాముకొలిపి మంత్రివర్గం సకాలంలో రాజీనామా ఇయ్యక ఇంతమూచుకొచ్చేట్లు చేసింది. మీరు ఇంతమూచుకోరినట్లుగా మీ నైజాములు నికింద్రాబాద్ లోకి రావచ్చును. నేను మంత్రి వర్గాన్ని మారుస్తాను. స్టేటు కాంగ్రెస్ పై నీషేధం తీసేశాను. స్వామి రామానందతీర్థను, అతని అనుయాయులను వదల్తున్నాను. హైదరాబాద్ చరిత్రలో క్రొత్త అధ్యాయం ప్రారంభిస్తాను. ఇండియా ప్రభుత్వంతో స్నేహం వాంఛిస్తున్నాను. నా నైజాములు ఇక తుపాకులు కాల్చవు" అని కడియంలో ప్రకటించి, హైదరాబాదులో భారత ప్రభుత్వ ఏజెంటు జెనరలు మున్సి చేత కూడా, తన లాంగుబాటును తెలిపిస్తూ కడియో ప్రసంగం చేయించాడు.

శనివారం మధ్యాహ్నానికి, మేలా పూరు నైజాంధిపతి మేజరు జనరల్ జె. ఎన్. చౌదరిని హైదరాబాద్ సంస్థానానికి మిలిటరీ గవర్నరుగా, భారత ప్రభుత్వం నియమించింది. విమానాశ్రయాలన్నీ భారత ప్రభుత్వం అప్ప చెప్పకొంది. భారత సేనలు సెకండ్ రాబాద్ హైదరాబాద్ ల ఆక్రమించు కొన్నాయి. హైదరాబాదు నైజాముల ఆయుధాలన్నీ, భారత ప్రభుత్వం కస్టోడియన్ చేయబడ్డాయి. హైదరాబాదు కాంతి రక్షణకు తాత్కాలిక మిలిటరీ ప్రభుత్వం అవసరమయింది. హైదరాబాద్ పట్టణంలో పోలీసు భద్రతాభారము చాలమటుకు హైదరాబాదు నైజాముల అధికారి, ఎల్ట్రాస్ పైననే, గవర్నరు చౌదరి ఉంచాడు.

హైదరాబాదు ప్రజలు, హిందూమస్లిం విభేదం లేకుండా ఒకమోర మైన పరిస్థితిలోనుంచి

విముకుల మయ్యామనే సంతోషించారు. రజా కార్ల ఫీలి తొలగిపోయి రజా కార్ల నాయకుడు కాంగ్రెస్ ని, హైదరాబాద్ పూర్వ నైజాంధి కారి ఎల్ట్రాస్ పరివారమే పట్టుకొని చౌదరి ప్రభుత్వాని కప్పచెప్పింది. హైదరాబాద్ నీ స్థితికి తెచ్చిన లైసెన్సు మంత్రివర్గంవారంతా నిర్బంధంలోకి వెళ్లారు. సామాన్య పౌరులకు మల్టీ పారటీవలం ముగ్లీలుగా సాగే ఆస్కారం, అవకాశం కలిగింది. కాంతి విచ్ఛేదకులకు, గూండా లకు సంస్థాన భూభాగంలోనే కాకుండా, భారత ప్రభుత్వ భూభాగంలో కూడా నిజాం నీడలేకుండా పోయింది.

హైదరాబాద్ స్టేటు కాంగ్రెసు మల్టీ తన బలాన్ని తాను కోలుకొంది. స్వామి రామానంద తీర్థ, ఇతర జేకే సేవకులలోనుంచి తన మంత్రి వర్గం స్థాపించుకొని, హైదరాబాద్ ప్రజలను భారత యూనియన్ ప్రజలతో కలిసి సమ వేగంతో పురోగమింపజేసే పీలుకల్గింది. నిరంకుశ పరిపాలనలో, వెనుకపడిఉన్న హైదరాబాద్ ప్రజలకు నేటికి "ప్రజాస్వామ్య" సాభాగ్యం దక్కింది.

సర్వవిధాలా భారత ప్రభుత్వాంతర భాగమైన హైదరాబాదు సంస్థానం విశ్వభారత ప్రజాభాగంగా, అవటానికి 14 నెలలు పడిన దుష్టతత్వల ఆచారాలన్నీ తొలగి పోయాయి. ఇక సంస్థాన భవిష్యత్తు ఎల్లా వుండాలో నిర్ణయించుకొని ఆత్మకే ఢిల్లీలో సంప్రదించుట ప్రారంభమయ్యాయి. సెప్టెంబరు 22 న, హైదరాబాద్ భవిష్యత్తు త్వరగా పూర్తిచేసి, మరీసపరిస్థితుల్లోనిజాం నవాబు విషయాన్ని గురించే సమాలోచించటానికి ఢిల్లీలో సమావేశం జరుగుతున్నది. ప్రధాని పండిట్ నెహ్రూ, ఉపప్రధాని వల్లభాయీ పటేల్, హైదరాబాద్ లో ఏజెంటు జనరల్, కె. ఎం. మున్సి, హైదరాబాద్ పై నైజాం చక్రవర్తి సర్వాధికారి, రెస్ట్రెంటు, జనరల్ రాజేంద్రసింహజీ ఈ సమావేశంలో హైదరాబాద్, హైదరాబాదు నిజాంల భవిష్యత్తు స్వరూపస్థితులను చాలామటుకు నిరూపించుకో గలరు తారు.

ఏర్పరంగా రజా కార్ల నాశనంచేసి వదలి పెట్టిన ఈ సంస్థానంలో, కాంతి పరిపాలన స్థాపించుటలో చాలా క్లిష్ట పరిస్థితులను మిలిటరీ గవర్నరు చౌదరి ఎదుర్కోవలసిఉంది.

సంస్థానంలో 17 జిల్లాలు, 175 తాలూకాలు, 22,500 గ్రామాలు ఉన్నాయి. సంస్థానవిస్తీర్ణము, 82,698 చదరపు మైళ్లు. ఇందులో 8000 చదరం మైళ్ళ భాగం, దాదాపు పడో వంతు, నిజాం నవాబు స్వంత ఆస్తి. దీనిని సాలేమా, 1 1/2 కోట్లు ఆదాయం వస్తుంది. ఇవికాక ప్రభుత్వపు రాబడిలోనుంచి, 50 లక్షల రూపాయలు బడ్జెట్ నవాబుకు గిట్టుతుంది.

ప్రజలలో ఉర్దూ మాతృభాష గలవారి

సంఖ్య నూటికి 18 డే అయినా ప్రభుత్వకాళి లన్నిటిలోనూ రాజభాష ఉర్దూ. ఎనిమిది జిల్లాలు తెలుగుజిల్లాలు, విసింటి మహారాష్ట్రాం మాతృభాష, కన్నడభాష తక్కువ-యూదు జిల్లాలలో ఉంది. మిలిటరీలో నూటికి 95 మంది, సివిల్ ఉద్యోగాల్లో నూటికి 75 మంది ముస్లింలు. గత కొన్నిమూసాల్లో 5 లక్షల ముస్లింలు చుట్టుపట్ల రాష్ట్రాలనుంచి హైదరాబాద్ ప్రవేశించారు. అన్నిటి

కన్నా ముందు ప్రభుత్వానికి జాగ్రత్త కల్పించేది, 15000 మంది ఆరబ్ కొండ బాతివారి ఉనికి. వీరిని "బాబూ" అంటారు. పతానులూ, రోహిల్లాలు, మరో 5000 మంది, గతపదేళ్ళుగా, ఇక్కడ కూడుకొంటూ వచ్చారు. మిలిటరీ సివిల్ కాళుల నన్నిటి నీ, పూర్తిగా తిరుగతోడి, సరికొద్దుకొనే తక్షణ భారమంతా చౌదరి ప్రభుత్వంపై పడింది.

విశ్వ రాజ్య సమితి పాలస్తీనా మధ్యవర్తి కొంటు బెర్నాడొటి హత్య

సెప్టెంబరు 17 న, జెరూసలేంలో విశ్వరాజ్య సమితి పాలస్తీనా మధ్యవర్తి, కొంటు బెర్నాడొటిని హత్య చేశారు. ఆయనతోపాటు విశ్వరాజ్యసమితి ఉద్యోగి కర్నల్ సేరల్ కూడా హతమయ్యారు.

జెరూసలేం యూదులకు, కాటమాకుండా కొంటు బెర్నాడొటి, తన ఉద్యోగ వర్గంలో కలిసి కారులో వెళ్తుండగా ఒక జీప్ కారులో వచ్చిన నల్లగు హంతకులలో, ఇద్దరు బయటకుకి ఈయన కారుకు దగ్గరగా వరుగై వచ్చి, కారులోకి గుహులు పేల్చారు. కొంటు బెర్నాడొటి కర్నల్ సేరల్ ఇద్దరూ హతులయిపోయారు. హంతకులు యూదు భాగంలోని, "హెర్నో గాంగ్" అనే గూండాల జట్టు వాళ్ళనే భావించబడ్డది. యూదు ప్రభుత్వం, తన సామీప్యంలో ఇంతటి ఘోరం జరిగినందుకు తృప్తాపంతో, ఈ హెర్నో జట్టు వాళ్లందరినీ, పట్టుకొని అప్పచెప్పబూకొంది.

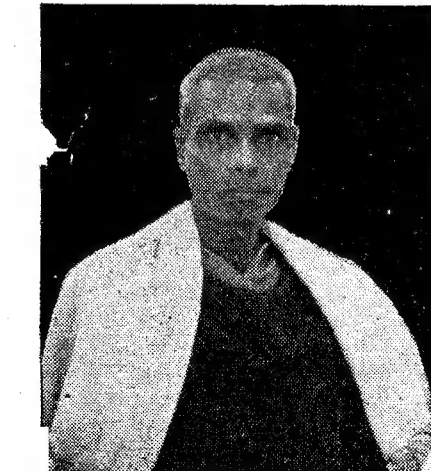
అందుకు ముందే, జెరూసలేంకు ఉత్తరాన ఉన్న, రాదుల్లాలో అరబ్బు లీయర్ నాయకునితో సంప్రదించుట జరిపి, కొంటు బెర్నాడొటి మధ్యవర్తినికీ జెరూసలేం చేరు మన్నాడు. దారిలో అతని జీప్ కారుమీద ఎవరో గుహులు పేల్చారు.

అంతకుముందు కూడా హెర్నో మూలావారు, "జెరూసలేంలో అడుగుపెట్టేనే చంపుతామని" కొంటు బెర్నాడొటిని బెదిరిస్తూ ఉత్తరాలు వ్రాశారు.

జెరూసలేంలో ఇకపమూలాకూడా, తమ తమ కక్షకొద్దీ ఒకేబంధికను భగ్నమే చేస్తూ వచ్చారు. మల్లీయుడమే తప్పదని బెర్నాడొటికి నిస్సహాయమైంది. కేపు పారిస్ సమావేశంలో, తన మధ్యవర్తిత్వ నివేదికను అర్పించడానికై పారిస్ వెళ్లే ప్రయత్నంలో ఉన్నాడు బెర్నాడొటి. ఒక ముగ్లీ వర్తిపట్ల అనాదిగా ప్రపంచ ప్రజలు మాసిస్తున్న సామాన్యభక్తం కూడా విస్మరించి, హంతకులు ఈ ఉన్నాదానికి కడగి యూదు ప్రభుత్వానికి తీరనికళంకంపాదించారు.

కొంటు బెర్నాడొటి, 1895, జనవరి 2 న తారీఖున జన్మించాడు. స్వీడన్ రాజ గృహ మేనల్లుడు. స్వీడన్ రెడ్ క్రాస్ సంఘ అధ్యక్షుడు. ద్వితీయ ప్రపంచ సంగ్రామం ముగింపుకు తేవటంలో, జర్మనీలో రాయబారాలు నడిపి, యుద్ధం ముగించి, కాంతి రక్షించటంలో ప్రముఖపాత్ర వహించాడు.

పాలస్తీనా సమస్య పరిష్కారానికి, బెర్నాడొటిని మధ్యవర్తిగా నియమించటానికి మే 20 న తారీఖున విశ్వరాజ్యసమితి ఏక గ్రీనంగా ఆమోదించింది. మే 29 తేదీ క్లౌవచ్చాడు. ఈ జిప్టు ప్రధాని, నోక్రాషి పానతో సంప్రదించుట జరిపాడు అక్కడే అరబ్ లీవ ముఖ్యకార్యదర్శి అజం పానతో మాట్లాడాడు. తరువాతవారంలో పుగానే ఆన్మార్క్, చేమటి, టెల్ ఆవీవలకు పోయి, అరబ్ ప్రభానుతోనూ, యూదువిదేశాంగ (21 వ పేజీ చూడుడు)

స్వామి రామానందతీర్థ

కొంటు బెర్నాడొటి

పశువుల దీవాణి

మూలం :

జార్జి ఆర్వెల్

ఉపకల్పితమైన

పెద్ద కథ

3

అనువాదం :

శ్రీ జనమంచి రామకృష్ణ

గ్రామపురం జమిందారు గారి దివాణం పశువుల వశమైనట్లు, దివాణంలో పశు స్వామికం స్థాపించినట్లు, నలుమూలలా తెలిసింది. పశువశ్యత సిద్ధాంతాన్ని చుట్టుపక్కల ఉన్న జంతువులతో ప్రచారం సాగించేందుకు, ముగ్ధజీవాల ప్రబోధగీతం నేర్పేందుకు, పావురాల గుంపులను కన్నయ్య, గునపాలు పంపించాయి.

దివాణంలో జంతువుల విధంగా ముఖంగా జీవిస్తుండగా, రత్తయ్య తన గ్రామం చేరుకుని, తాను పెంచి పెద్దచేసిన దివాణంజంతువులన్నీ తనని తన్నీ తరిమేసి ఎటువంటి అన్యాయం చేసిందీ ప్రతివారికీ చెప్పి, “ఇది పశువుల యుగం. మానవులంతా కన్నయ్య మానవుని ఏకమై పశు స్వామికాన్ని మూలవాళినం చేస్తేనేగాని లాభంలేదు. లేకపోతే మానవులకి పశునం నాశనం సంభవిస్తుంది” అని గొంతుపెట్టేవాడు. పశువుల దివాణం ఇరుగుపొరుగునే మరొక రెండు దివాణాలున్నాయి. ఆ రెండుదివాణాలవారూ ఎప్పుడూ కాటకంకల్లా దెబ్బలాడుకోడంకదు. క్రొత్తగా ఏర్పడ్డ పశుస్వామికాన్ని చూసి ఎప్పుడూ తమ దివాణంలోని జంతువులకూడా తిరగబడి తమని కూడా తరిమేస్తారో అని వారంతా భయపడ్డారు. పశువుల దివాణానికి అప్రమత్తమై దురుగాను మానవులతో అసహ్యంగా దువ్వరిచారం చేయసాగారు. కానీ, వారెంత దువ్వరిచారం చేసినా కన్నయ్య గునపాలు పంపిన పావురాల గుంపులమార్తె వాటి ప్రచారంతో చుట్టుపక్కల ఉన్న జంతువుల్లో స్వాతంత్ర్య విశాసం రెచ్చి కొట్టాయి. విప్లవాని కన్నీటికినీ తయారుచేశాయి. చెప్పినట్లు విని మెదలకు కాడి తగిలించుకు విక్రాంతి లేపందా పొలాలనున్న ఎద్దులు రైతుమంట వినడం మానేశాయి. మేకలు కంచెలదాటి వేసినారు తినేశాయి. పాడినూ ఇస్తూ ఘోషించుని ఆవులూ, కేదలూ పాలేరాళ్ల మాతులు విరిగేలా తన్నేవి. చివరకు చుట్టు ప్రక్కల వున్న జంతువులన్నీ ‘ముగ్ధజీవాల’ ప్రబోధగీతం రోజు ప్రమాదం పొడుతూ, బాదులు తీరి పొలాలమట్టు నడిచేవి. ఆ పంట వింటూన్న మానవులు భయంతో కోపంతో తల్లిదండ్రులతో, పెళ్లికోపంతో కొరదాలు పుచ్చుకుని జంతువుల ఒక్క చీల్చేసేవారు. ఎన్ని బాధలు పెట్టినా సరే జంతువులు ఆ పంట పొడవంతా మోసేవి కావు.

ఒకనాడు పశువుల దివాణంలో జంతువులన్నీ వాటివాటి కుటుంబాలలో మునిగివుండగా ప్రచారం కోసం బైటికిపోయిన పావురాలు తిరిగివచ్చి రత్తయ్య, పొడగునన్ను దివాణాలనునప్పులూ కలిసి, కుపాకులూ, కత్తులూ, కర్రలూ పట్టుకుని సహాయార్థం బద్దలుకొట్టి లోకలప్రవేశించినట్లు వార్తచెప్పాయి. అనుకున్నంతా జరిగింది. రత్తయ్యతోటి, కిక్కి మానవులతోటి యుద్ధం చేయడం ఎలాగూ తప్పదని తెలిసే జంతువులన్నీ వాటివాటి జాగ్రత్తలో అవి ముందునుంచీ ఉంటూనే ఉన్నాయి. జమిందారుగారి పుస్తక భాండాగారంలో ఉన్న, పద్మప్రాయ యుద్ధ పద్ధతి తీర్మానంగా చదివిన గునపం దివాణం రత్తయ్య కొరకు ప్రయత్నాలు జరిపింది. ఏది జంతువు ఎక్కడెక్కడ నిలబడి ఏవిధంగా యుద్ధం చేయాలో చెప్పింది.

మానవులు దివాణంభవనం చేరటాండగా కన్నయ్య మెట్టుమెదటగా యెదుర్కొంది. ఒక మువ్వెవిడపావురాలు ఆకాశదాడి పల్చాయి. పావురాలదాడికి తట్టుకోలేక మానవులు ఆకాశం చైత్రమానుంటే కంచెలో దాక్కున్న బాతులు గోల్లాయడం— అంటే, ఒక్కసారి రైతి

కొచ్చి, మానవుల పిక్కలుపట్టుకు ముక్కులతో, కండ యాడేలా పిక్కడం, మళ్ళీ పారిపోవడం— సాగించాయి. కానీ మానవులు మొదట కొంచెం కంగారుపడినా, తర్వాత తర్వాత ధైర్యం తెచ్చుకుని, బాతులను కర్రలతో కొట్టి తరిమి నేశారు. ముసలి వెంకన్నా, కేదలూ, ఆవులూ, మేకలూ, గొర్రెలూ కన్నయ్యనాయకత్వం కింద వాటికి తోచినట్లు పిక్క సాగిగాముండుకు కొమ్మలతో కుమ్ముతూ, వెంకన్నాతో తమ్ముతూ, దద్దురుపడేలా తోకతో కొడుతూ మానవుల మీదికి ఉరికాయి. అంత పెద్ద జంతువాడిని కూడా సహించి మానవులు తిరోగమించక పురోగమించడం ప్రారంభించారు. వేసిన పన్నాగం ఎంతవరకుపోవడం చూసి, కన్నయ్య ఒక్క కేక పెట్టింది. ఆ కేక పంజాగా గ్రహించి, జంతువులన్నీ తోకలు ముడిచి దివాణంలో పలికి పరుగెత్తాయి.

పారిపోతున్నట్లు నటిస్తూన్న జంతువుల వెనకాటల జయజయ ధ్యానాలుచేస్తూ మానవులు, అడ్డదిడ్డంగా పరుగెత్తారు. కన్నయ్య పాచిక పారింది. అనుకున్నట్లుగా మానవదొంగిని చీల్చింది. గొడ్డ సావిడి ఉన్న దొడ్లోకి వాళ్లను రానిచ్చి మూడు గుర్రాలు, మూడు ఆవులూ, ఐగతా పండులూ, మానవుల వెనకాటల పడ్డాయి. దాని సల్పుమని సజ్జ చేసి, కన్నయ్య రత్తయ్యమీద మరికింది. రత్తయ్య తప్పించుకుని గురిచూసి కుపాకి కన్నయ్యమీద పేల్చాడు. కన్నయ్యవిపు మానుకుపోయిన కుపాకిగుండు దూరంగా నిలబడివున్న గొర్రెకు తగలగానే, అది చచ్చి నేలపడింది. గాయాన్ని తెక్కచేయక కన్నయ్య రత్తయ్యకొక్కపద్య దూరగానే, రత్తయ్య గుభాన పక్కనేఉన్న పేడకుప్పలో పడ్డాడు. చేతిలోని కుపాకి దూరంగా పడి పోయింది. అన్నిటికన్నా చిత్రమైన యుద్ధం పంచకల్యాణి సల్పింది. వెనక్కొక్క రెండింటి తోనూ పైడేలు మని ఏ మనిషిని తన్నింది. దాంతో, ఆ మనిషి మంచినీ శ్మశానంకూడ నేల కూలాడు. ఆ దృశ్యం చూసి తక్కినవాళ్లంతా, పాడలెత్తిపోయి, చేతనున్న కర్ర విడిచి కొళ్లకు బుద్ధి చెప్పారు. మానవులలో కలవరం బయలు దేరింది. ఎవరుమట్టుకు వారు ప్రాణరక్షణకోసం దివాణంమట్టు దారివెతుక్కుంటూ పరుగెత్తారు. వారిని తరుముతూ జంతువులు వెన్నంటాయి మానవునిమీద తన కన్నుల అక్కను ఎలాగో అలాగ ప్రతిజంతువు తీసుకుంది చివరకు పిల్లి కూడా ఒక మనిషి జబ్బుమీదికి దూకి వాడి గొళ్లతో పిక్కి నోక్కింది. మానవులు తిరోగ మిస్తుంటే బాతులు ‘తేదీ’కొట్టి, వారి పిక్కలు పొడవడం మొదలుపెట్టాయి.

మానవులందరూ పారిపోయారు కానీ పంచకల్యాణిచేత తావు తిని నేలకూతిన మానవుడు మార్తె తిరిగి లేక లేదు. కాళ్లతోడిపి పంచ కల్యాణికి అతనిని లేపబోయింది. కానీ ఎలా పడ్డ వాడు అలానే పడి ఉండిపోయాడు.

“పాపం అతను చచ్చిపోయాడు. అంత పని జరుగుతుందని నేననుకోలేదు. వైగా డెక్కలకి లాడాలున్నాయన్న మాటే మర్చిపోయాను. చంపాలని చంపలేదని అంటేమట్టుకు, ఎవరు నమ్ముతారు?” అని పంచకల్యాణి, మానవుని పంక వారినిగురించి చాలా విచారించింది.

“పారివడకూడదు నేస్తం! యుద్ధంలోనూ ప్రేమలోనూ ఏది చేసినా ధర్మబద్ధమే! చచ్చిన మానవుడే మంచివాడు!” అంటూ వెన్నునుంచి రక్తంకారుతూన్న కన్నయ్య, పంచకల్యాణిని ఓదార్చింది.

“ఎన్ని చెప్పినా సరే! నిండు ప్రాణం

తీయడం నా కిష్టంలేదు. అందులోనూ మానవుని ప్రాణం తీయడం” అని పంచకల్యాణి కంట నీ రెట్టుకుంది.

“పంకజాక్షి యే”దని అని ఒక చోలయే వడిగింది.

పంకజాక్షి కనిపించలేదు. మానవులెవరైనా పంకజాక్షిని గాయపరచాలో లేక, గొంగిలించి వుంటారో అని అన్ని జంతువులూ కంగారుపడి నలుమూలలా వెతికాయి. గొడ్డతోట్లో ముఖం దాచుకుని పంకజాక్షి పడుకుని వుంది. కుపాకి కబ్బం విని అది పాడలెత్తి పారిపోయింది. తిరిగి జంతువులన్నీ వెనక్కివచ్చి కేలమీద బరిగిన మానవునికోసం చూస్తే, వాడు అక్కడ లేడు. తెలివరావడంతోతేలేచి, ఆ మానవుడు పలాయనమంత్రం పఠించాడు.

జంతువులన్నీ సమావేశమై ఏది జంతువు ఏది విధంగా యుద్ధం చేసిందో, ఒకదానిని వింపిన సాంయిలో మరొకటి చెప్పడం మొదలెట్టింది. పతాకోత్సవం జరిపే ముగవాల ప్రబోధగీతం పాడాయి. యుద్ధంలో కుపాకిగుండుకి ఎర్రన గొర్రెను, పిరోచితమైన కారంతో పాతి పెట్టాయి. గొర్రె సమాధి యెదుట నిలచి కన్నయ్య—

“కీస్తాలూ! గొర్రె మన పశువుల దివాణం కోసం ప్రాణాలర్పించింది. ఎటువంటి దేశభక్తి! ఎటువంటి త్యాగం! మిరంతాకూడా గొర్రె మదిరిగా, పిరత్యంతో ప్రాణాలకు తెక్క చేయక పశువులదివాణంకోసం, పశుస్వామికం కోసం సర్వకాల సర్వావసరయందూ అప్రమత్తులై ఉండాలో” అని ఉపన్యసింది గొర్రె ఆత్మ కాంతికి ఒక్కనిమిషం అర్ధనియతిర నేత్రాలతో నిలబడింది.

వారోచితమైన ఒక వరకాన్ని తయారుచేసి వారులను దానితో అలంకరించాలని జంతువులన్నీ, ఏకగ్రీవంగా తీర్మానించాయి. ‘పశు పీఠం—మొదటి తరగతి— అనే బిరుదుతో కన్నయ్యనీ, పంచకల్యాణిని గౌరవించాయి. గుర్రాల కళ్లగంజలు ఇత్తిడివి— దివాణంలో వున్నాయి. ఆ ఇత్తిడి చిప్పలు తెచ్చి, పతకాలుగా, కన్నయ్య, పంచకల్యాణిలకి జంతువులు వమర్పించాయి. ‘పశుపీఠం—రెండవ తరగతి—’ అనే బిరుదుతో చచ్చిన గొర్రెను గౌరవించాయి.

ఇంక, జరిగిన యుద్ధానికి, ఏమి చేరు పెట్టాలి అనే విషయంపై చర్చజరిగింది. ఆవులసావిడి దగ్గర జరిగింది కనుక— గోకాల యుద్ధం అని పేరెట్టాయి. రత్తయ్య వదిలివేసిన కుపాకిని పశువుల దివాణం జండాస్తంభం మొదలులో అదుర్చాయి. గోకాలయుద్ధవారి కోర్కెనూదూ, విజయనూచకంగా ఆ కుపాకి పేల్చేందుకు నిశ్చయమైంది.

కేతకాలం కనున్నకొద్దీ పంకజాక్షి గొడవ ఎక్కువైపోయింది. ప్రతిరోజూ ప్రాదుటిపూట పనిలోకి అలస్థంగా వచ్చి మెలకువ రాలేదని వళ్లంతా వచ్చివుండనీ సాకులుచెప్పేది. మూలు గులుమునపట్లాగ, భోజనా లేపట్లాగ అన్నట్లు పంకజాక్షి మాత్రం తిండి, నువ్వుగా తినేది. ఒక వేళ పనిలోకి వచ్చినా, ఏ కొద్దిసేపూ వనిచేస్తూ న్నట్లు నటించి, ఏదో సాకుపెట్టి చెంతనే ఉన్న చెరువుదగ్గరికి పరుగెత్తి, నీళ్ళలో తన ప్రతిబింబం చూసుకుంటూ, గంటలంతరబడి నిలబడేది. పంక జాక్షి గురించి చెప్పలేనన్ని పుకారలు చెలరేగాయి. ఒక రోజున, ఎందుకో పట్ట లేనంత ఆనందంతో లేక యెత్తి, దొడ్డిలో పంకజాక్షి గెంతుకూడం చూసి బాక్—

“పంకజాక్షి! ఇలారా! నిన్నో సంగతి

అడగాలని అనుకుంటున్నాను. ఈ వేళ ప్రాద్దున్న కంచెచాలునుంచి, అబ్బాయి నాయడిగారి తోటలోకి ఎందుకు తొంగి మాస్తున్నావు? నాయడిగారి పోలేరాడు, అక్కడ నిలబడి నీ వేపు చూసి నవ్వుతున్నాడా, లేదా? నీతో మాట్లాడుతూ నీ మూతి నిమరుతున్నాడుకదా? ఇదంతా ఏమిటి పంకజాక్షి?” అని అడిగింది.

“అత నలా చేయలేండ! నే నసలక్కడ లేనే లేను. అంతా అబద్ధం!” అంటూ పంకజాక్షి, బావురుమని ఏడ్చింది.

“పంకజాక్షి! నా ముఖంలోకి చూడు! నిజం చెప్పు. అతను నీమూతి దువ్వడా లేదా?”

“ఉహూ! లేదు!” అని పంకజాక్షి అడిగింది. చూడడానికి భయపడి, పంకజాక్షి పారిపోయింది. బాక్ పంకజాక్షి గురించి ఎవరితోనూ చెప్పక తిన్నగా, పంకజాక్షి సాలలోకి వెళ్ళి గడ్డితోట్టి తన్నీ తడిపింది. కలకండా, రంగురంగుల రిబ్బనులూ కనిపించాయి.

బాక్ని పంకజాక్షికి సంఘర్షణ జరిగిన మూడో నాడు పంకజాక్షి మాయమైంది. కొన్నివారాల వరకూ దానినిగురించి యెటువంటి వైసమూ తెలియలేదు. దరిమిలాను అబ్బాయి నాయడు గారి దివాణంలో, పంకజాక్షిని చూసినట్లు పావురాలు చెప్పాయి. అప్పట్నుంచి జంతువులు, పంకజాక్షి గురించి తలవడంకూడా మానేశాయి.

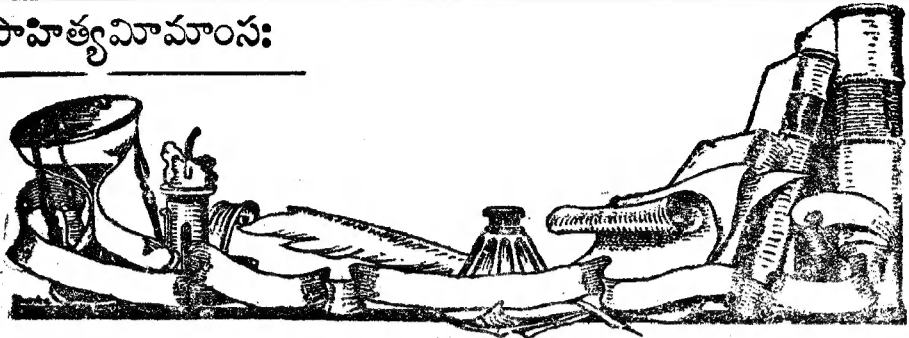
వర్షం లేకపోడంతోచెరభూమంతా, కొయ్య బారినట్లు ఖాళీపోయింది. పొలాలు దుష్కాలి, గింజలు చల్లాలి, మళ్ళా ఎప్పుట్లాగే పంటలు పండించుకోవాలి. ముందు యెదుర్కోవలసిన క్లిష్టమస్థుల నన్నిటినీ ఆ లోచించే దుకు జంతువులన్నీ సమావేశమయాయి. పండులు, ప్రణాళికలు తయారుచేశాయి; సాధనాలగురించి, తీవ్రాలోచనలు జరిగాయి. పశువుల దివాణం పరిపాలనాక్రమం నిర్ణయించవలసిన బాధ్యత పండుల దనే తీర్మానంమీద వోటు తీసుకోడం జరిగింది జంతువులన్నీ సమ్మతించాయి. కానీ, అప్పుడప్పుడు కన్నయ్య గునపాలమార్తె, ఏ చిన్నవిషయంగురించినా కూడా, భేదాభిప్రాయాలతో ఏకాభిప్రాయాని కొచ్చేవి కావు. అందు మూలంగా జంతువులలో రెండు పక్షాలేర్పడ్డాయి. కన్నయ్య పక్షమనీ, గునపం పక్షమనీ. సమావేశాలలో, హోదా తుర్యంతో, కన్నయ్య జంతువుల నన్నిటినీ తన పక్షానికి చేర్చుకోలేకేడి. కానీ గునపం మంచి ప్రచారం చేసి, జంతువులను తనవైపు లాక్కొనేది. గొర్రెలూ, మేకలూ ఎప్పుడూ గునపం పక్షానే ఉండేవి. గునపానికే ఓట్లు వేసేవి. సమావేశం జరుగుతూంటే, మధ్యగా లేచి “చతుష్పదులు మంచివి. ద్విపదులు చెడ్డవి” అని ఏదీకాని వేళలకూడా కేలువేసి అవి సమావేశంలో రసాభాసం కల్గిస్తుండేవి. ముఖ్యంగా కన్నయ్య మాట్లాడుతూంటే, మరింత గట్టిగా ఆరిచేవి.

జమిందారుగారి పుస్తకభాండాగారంలోకి వెళ్లి, పశువుల దివాణం, ఏవిధంగా అధునా తనంగా చేయవచ్చునో అనే విషయంపై కన్నయ్య ఎన్నో పుస్తకాలు చదివేది. దివాణంలో పెడుకాల్యాల నిర్మాణంగురించి ఇంకో ఇతర సాధనాలగురించి అది ఆలోచిస్తుండేది. గునపం ఏపని చేయకుండా, కన్నయ్య చెప్పబోయేదానికీ, చేసేదానికీ అడ్డు తగులుదామని, ఎప్పుడూ సమయంకోసం ఎదురుచూస్తుండేది. అన్నింటికన్నా, గాలిమర నిర్మించడంగురించి, కన్నయ్య, గునపం తీవ్రంగా దెబ్బలాడు కున్నాయి.

దివాణంభవనాలకి దూరంగా పొలంలో ఒక యెత్తైన గట్ట వుంది. ఆ ప్రదేశం అంతా పరిశీలించి, అక్కడ ఆ గట్టమీద గాలిమర నిర్మిస్తే చాలా బాగుంటుందని కన్నయ్య నిశ్చయానికొచ్చింది. ఆ గాలిమీద సహాయ విద్యుచ్చక్తియంత్రం ఒకటి నిర్మించి, దివాణానికి విద్యుచ్చక్తి సరఫరా చేయవచ్చునని కూడా ఊహించింది. విద్యుచ్చక్తి సహాయంతో, అన్ని పనులూ సుకువుగా శీఘ్రకాలంలో చేయడానికి సావకాశం కలుగుతుందనీ, జంతువులు ఒక్కొక్క పక్షపక్షనవరం వుండనీ, పెద్ద ప్రణాళిక తయారుచేసి, అమర్చబోయే యంత్రాల బొమ్మలు గీసి జంతువులకి బోధపరచగానే, అవన్నీ చాలా సంతోషించాయి. గునపం

(22 వ పేజీ చూడుడు)

సాహిత్యమీమాంస:

వైదిక మతప్రాశస్త్యము

అభివృద్ధి, పతనాలు

[శ్రీ బసిరెడ్డి ఈశ్వరరెడ్డి]

ప్రపంచమందలి అన్ని గ్రంథాల్లోకి ప్రాచీనమయినది మన ఋగ్వేదమేనని పాశ్చాత్యులు కూడా ఏకగ్రీవంగా ఆమోదిస్తారు. కానీ వచ్చిన చిక్కంతా వేదకాల స్వరూప విషయంలోనే. ఋగ్వేదంలో కొంతభాగం శర్మియా భాషనే నిర్మితమై యుండవచ్చును. పార్శ్వ మత గ్రంథమైన "అవెస్టా" యొక్క భాషకు నూతన ఋగ్వేదములోని ప్రాచీన వేదభాషకున్నా అత్యంతసాన్నిహిత్య ముండవచ్చును. ఆర్యులు పరియానుంచి వలసవచ్చినా రనడానికి ప్రబలమైన ప్రమాణం. యిట్లు వలసవచ్చిన ఆర్యులే, మనదేశంలో ముసంస్కృతమైన సాంఘిక వ్యవస్థను నిర్మించిరి. ఆ ఆర్యులు నిర్మించిన ఋగ్వేదమే వేదవ్యాసునిచే సమకాలీనమైన వేదములనబడెను. ఈ వేదాల్లో ఆది ప్రాచీనమైనది ఋగ్వేదము. సామవేదము ముఖ్యంగా యజ్ఞాల్లో గానం చేయడానికి రచింపబడినది. ఆధ్వర్య వేదము, ఋగ్వేదాన్ని సామవేదాలకు పరిశిష్టంగా చేర్చబడినది.

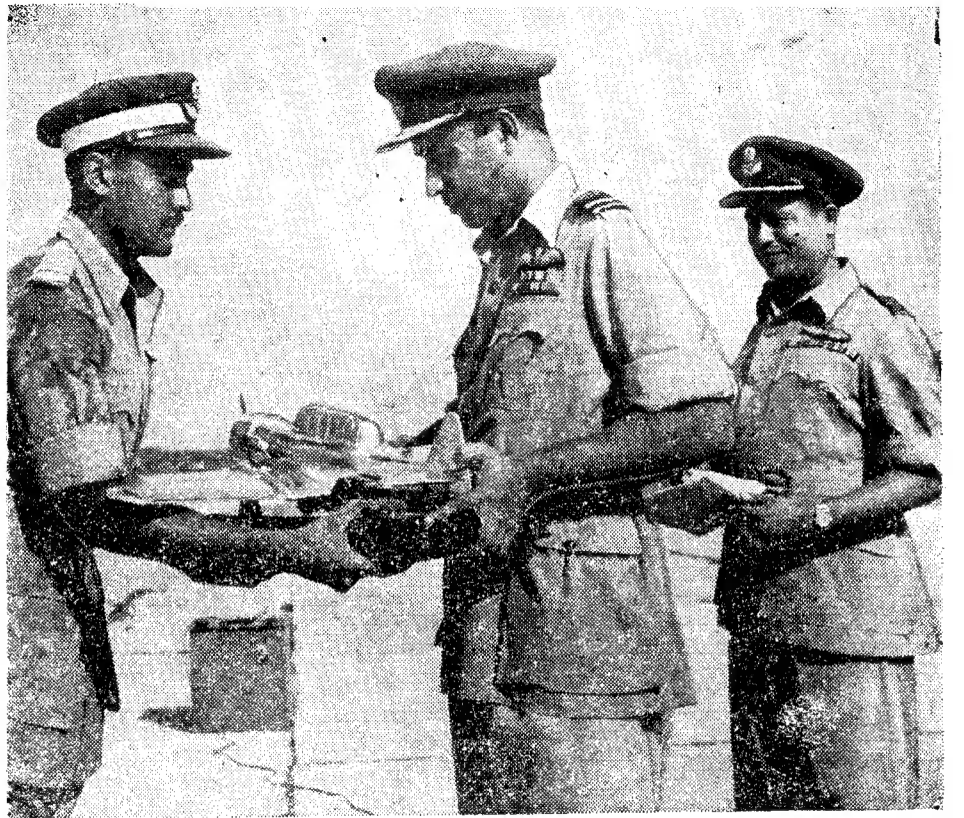
మనం శేడు మానూషంబే హిందూ సమాజాని కీ నాటి, వైదికహిందూమానూషానికి సామ్యం కంటే భేదమే ఎక్కువ. నేటి వర్తకవ్యవస్థ నాడు లేదు. ఈ నాటి కలతత్వం, కష్టాలారానా జాడ్యమతపతనయుగంలో, పురాణ విజృంభణ యుగంలో కల్పించబడినవే. కానీ నాటి ఆర్య రక్షకుల కలిగిన ప్రతిమనజాడూ ఆర్యుడుగానూ, పూజ్యుడుగానూ ఎంచుబడేవాడు. ఆర్యులు ముఖ్యంగా యజ్ఞం చేసేవారు. సోమరసం విష రీతింకా త్రాగేవారు. యజ్ఞయాగాలు చేయడంలో అనేకమైన చిక్కులుండెను. యే కష్టం లేకుండా యజ్ఞాల్లో అనుష్ఠానాలు పరిగా నిర్వహించడానికిగానూ 'బ్రాహ్మణ గ్రంథాలు' రచించిరి. ఈ బ్రాహ్మణగ్రంథాలూ, ఆర్యుల గతులైన ఆర్యులు ఆచరించడాని కేర్పరచిన "ఆరణ్యకములు" వైదికసాహిత్యానికి చెందినవే. మనం వేదాల్లో శేడు మాచే భాష గ్రాంథికం. ఆనాడు ఆర్యుల వాడుకభాష వేరే ఉండి యుండును. కానీ వారి వ్యావహారికభాషను గురించి మనకు ప్రమాణములు ఏమీ ఉపలబ్ధం కాలేదు. అయితే వేదాలు పురష నిర్మితాలా కాదా అనే విషయమై అనేక వాదవివాదములున్నవి. శేను సవినయంగా విన్నవించే దేమంటే వేదాలు భగవద్నిర్మితాలు కావనియే. సనాతను లీ మాటకు కోపగించరని ఆశిస్తున్నాను. అనేకమైన పశువులు, విడ్డూలు కౌరవనని కోరడం, తొంద్రమైన 'శ్వేన' యాగాదుల విధివిధానాలు మొదలగు విషయాలు వేదాల్లో ఉండడం గమనిస్తే వేదాలు మనుష్యనిర్మితాలనే తెలుస్తుంది. ఒకచోట "సోమరసపానంచేసి వేదాధ్యయనం చేస్తుంటే, క్రొత్త నీళ్లు వచ్చినప్పుడు కప్పులు తెకతెక మన్నట్లున్నది" అని వేదంలో వ్రాయబడినది. ఇదన్నీ దేవనిర్మాణ సూచకాలేనా? కాదు.

ఆర్యుల మాయకులు. వారిది నిష్కల్మష హృదయం. వారు "నూత్యుడు అగ్ని మరుత్తు మొదలైన ప్రకృతులను అమాయకులు గనుక దేవతలని భావించిరి. నదులు ఉప్పుగడ్డం చూచి అదియున్నా ఒక ఈశ్వరకైయేయని భావించి పూజించిరి. వేడిని కల్పించే దేవుని చూచి అదియున్నా ఒక మహాకైయని భావించి యజ్ఞ

యాగాల్లో భాగాన్ని గ్రహించి నూత్యుని పూజించసాగిరి. ఇట్లే ప్రకృతి ఉత్పాదకములన్నీ పరమేశ్వరుని ప్రణాళియే భావించిరి. ఆ అమాయకులు పరమేశ్వరుని కృపలనుగా భావించిన 80 ప్రకృతులే పురాణయుగంలో "మహోటిదేవతలై మనకు ఎన్ని అవాంతర భేదాలు కల్పించిందీ, కల్పిస్తున్నదీ మనం కండ్లారా చూస్తూనే ఉన్నాం. ఏమైనప్పటికీన్నీ ఆర్యులు పూజ్యులు. వారు రచించిన వేదాలు వ్యాసులనే కవుల కల్పనలవలె కాకుండా, యుగయుగాలవరకూ చిరస్థాయిగా ఉండగలవు. మనవ్యతిరేకమైనంతమాత్రాన వేదముల ప్రాధాన్యతకృష్టతలు తగ్గువు.

వర్తమానకాలంలో మనం వేదాలనుంచి ఎన్నో విషయాలు శిర్వుకోవలసి ఉన్నవి. స్త్రీలను సమాధిర్హారణిలుగా ఎంచు సంఘం ఎన్నటికీ బెన్నతగ్గి పొందలేదు. ఆనాటి స్త్రీగృహకృత్యాల మొదలు యజ్ఞయాగాల వరకూ సమాధిగృహానిగా ఉండేవి. కాత్యాయని మైత్రేయ ప్రతిభాపూర్వకంగా యజ్ఞ పద్ధత్యులలో వాడించినట్లు శతపథబ్రాహ్మణము వల్ల తెలియును. మండవిషుని భార్య శంకరాచార్యునితో కాస్తాధ్యయనచేసి అతని వివ్రాంతుని చేసినదనికూడా మనకు "శంకరవిజయం" ద్వారా తెలియును. జైమినిచేత వ్రాయబడిన "పూర్వమీ మాంస" లో స్త్రీకి కూడా యజ్ఞాధికార మున్నదని స్పష్టంగా వ్రాయబడినది. కోమకా, లోపాముద్రా, యమిక - మొదలగు ఋషికులు (అనగా ఋషిధర్మాన్ను సమీచి నవిరుషీమణులు) మంత్రాలకు వ్యాఖ్యానం వ్రాయడమేగాక మంత్రాలనుకూడా రచించిరి. ముఖ్యంగా యజ్ఞాలు స్త్రీలేకుండా జరుపబడేవి కావు. స్వాతంత్ర్యోత్సాహ విద్యార్థిజ్ఞానాలతోనూ విరాజిల్లే ఆనాటి మహిళా సమాజము నిర్జీవంగానూ స్వాతంత్ర్యవిరహితంగానూ చేయబడింది-విదేశీయ దురాక్రమణలు ప్రారంభమైనప్పటినుంచే యనవచ్చును. పరదాపద్ధతులు కూడా హిందూసమాజంలో సుహృద్దీయ దురాక్రమణకాలంనుంచే ప్రారంభమైనవి.

ఇక వేదాలసంగతి ముగిద్దాం. వేద యుగానంతరమే రామాయణకాలం ప్రారంభమైనది. రామాయణకాలంనాటికి ఆర్యులు మంచి అభివృద్ధినికీ వచ్చిరి. వైదికయుగంలో వాస్తుశాస్త్రముత అభివృద్ధిలో లేదు. వైదికులు తమ గృహాల్ని చిన్నవిగా నిర్మించుచుండిరి. తరచుగా వారు పర్వతాలలోనే నివసించుచుండిరి. పెద్ద పెద్ద భవన నిర్మాణ ముప్పుడు వాడుకలో లేదు. వారికి ఆ విషయంకూడా తెలియదు. కానీ రామాయణకాలంలో దేశమంతా ఆరణ్యమయినా ఆ యోధ్యవంటి చక్కని పట్టణాలకూడా ఉండెను. వైదికార్థ్య సంస్కృతి పూర్తిగా రామాయణకాలంలోనే వికసించినది. రామాయణ కాలంలో ప్రజలంతా సామ్యులు, అమాయకులు ప్రభుభక్తిపరాయణులునై యుండిరి. పాత్రికి రచిత రామాయణంకూడా అతి సరళమైనది. అందులో పాండిత్యప్రదర్శన ఏమాత్రం లేదు. కవి తాను చూచిన విషయాల్నే యథార్థంగా వర్ణించాడు. కవికి తన మనస్సు తన్మయమైన స్థలములలో ఆ దృశ్యాల్ని ఎంతగా వర్ణించినా తని తీరలేదు. రామాయణంలో యమకాన

రాయల్ ఇండియన్ వైమానికదళాల డిప్యూటీ కమాండరు యస్. ముఖర్జీ, సెప్టెంబరు 1 న అంబాలాలో ఉన్నత వైమానికవిద్యార్థిక్షణశాలను సందర్శించి నవ్వుడు ఉత్తమ వైమానికుని బహుమతి, "పాటియాలాట్రోఫీ"ని పైల్ టాకాట్ రామసింగ్ కు బహూకరిస్తున్న దృశ్యం.

ప్రాసలకు యమబాధలు పడలేదు. అలంకార కేవల నల్లదానికి ఆవంతైనా కష్టపడలేదు. అతని స్వాభావిక వర్ణనలో అక్కడక్కడ, అలంకారశేషాలు వాటికంటే అవే దొర్లినవి. రామాయణకాలం పూర్తిగా వికాసము చెందినది. ఆ కాలంనాటి ప్రజల వివిధరూపభావాన్ని చూచి మన హృదయంకూడా గడ్డకమై పోవును. సీతయొక్క అమాయకస్వభావమూ, వానరల క్రభుభక్తి, లక్ష్మణుని సోదరప్రేమా నేటి నాటికీ హృదయాలనుకూడా కరిగించి వేయును.

రామాయణకాలం తరువాత భారతకాలం వస్తుంది. అయితే, రామాయణ కాలానికి యెన్ని సంవత్సరాల తరువాత వస్తుందో తెలియదు. రామాయణకాలంలో ఒక సోదరుడు నాకు రాజ్య మనవసరమంటే, తమ్ముడు నాకూ అనవసరమని అన్నగారి పాడుకాపూజతో కాలం గడుపుతాడు. అదే సోదరులు భారతంలో "నూత్యగ్రంథై వాసామి" అని పోట్లాడుతూ పర్యవేశమై చివరకు అన్నగారి తొడలపై గడతో మోచి తలను తన్ని సింహాసన మెక్కుదురు. అనగా రామాయణకాలంనాటి నిస్సృహలైన మనుజులు, హృదయకూన్మలూ రాజ్య లోభులూ కావడమునకు ఎన్నో నూర్ల సంవత్సరములు జరిగియుండును. రామాయణములో సీత అమాయకురాలైకల్లక పట మెరుగనిది. భారతంలో ద్రావడి నేటి నవనాగరిక స్త్రీలను కూడా తలదన్నీ నేర్పు గలది. నిజంగా భారత యుగం ఆర్యమతపతన యుగ మనవచ్చును. వికమత్యం ఏకోకానా లేదు. భారతకాలంలో పారు సాని శేమీ కొరతలేదు. నమ్మినవారికి ప్రాణ

మన భారతదేశం అనైకమత్యముచేతనూ గృహ యుద్ధాలచేతనూ శిథిలమైపోయియుండెను. వారు చీటికినాటికి యుద్ధాలు చేయుచుండిరి. కానీ తమ సోదరులతోనే శేవలం పరాక్రమ ప్రదర్శన కోసమే అంత రక్తపాతం జేయడం అన్యాయమని నాకు గమనించలేదు. దువ్యంతుడు మొదలగు సామ్రాట్లులేర్పరచిన సాంఘికవ్యవస్థ దుర్బోధనని కాలంవరకూ అవిచ్ఛిన్నంగానే జరిగి పోయినది. దుర్బోధనను ప్రతినిధులు (వైస్ రాయ్) ఖండాంతరాల్లో పరిపాలిస్తున్నట్లు, భారతయుద్ధ సమాచారం విని యిండియాకు ములకూడా యిచ్చుచుండిరి. కానీ అప్పటికి అతని సహాయానికి కస్తూ దారిలో దుర్బోధనను మరణ వార్తను విని వెనుకకు మరలిపోయినట్లు తెలుస్తున్నది. దుర్బోధననికాలంవరకూ రాజ్య కృత్యం బాగుగానే ఉండిన దనడానికి సందేహం లేదు. అప్పటి సామంతులు నేటివలె గులాములు కాదు. సామ్రాట్లుకూడా వారితోసగౌరవంగా వ్యవహరించేవారు. సామంతులు సామ్రాట్టులకు విధిగా సహాయం యుద్ధ సమయాల్లో చేయవలసి వచ్చేది. అనేక రథాలూ గుట్టాలూ ఏనుగులూ రాజులకు కప్పంగా యిచ్చబడేవి. యిట్లు అత్యంతోన్నతిలో ఉన్న భారతం భారతయుద్ధంతో ఛిన్నాఛన్నమైపోయెను. సామంతులు స్వతంత్రులైరి. సాంఘిక సూత్రాలను ప్రజలుపాటించలేరి. జనమేజయుడు మొదలగు పాండువంశీకులు సానికంగా పాలించిరేకానీ అఖిలభారతాన్ని ఏకసూత్రంతో పాలించలేదు. భారత యుద్ధకాలంనుంచి జాడులవరకూ జరిగిన విషయాలు తెలియక పోదానికి పరిపాలనాలోపమూ అరాజకత్వమే కారణం గావచ్చు.

తా జే మ హ ల్ బీ డి లు
న ను క టి పే దు ప్ర ఖ్యా తు లు క రి గి న వి

No. 1, Strong Jeedi Beedi

Syed Kader, Pensioned Havildar, Beedi Merchant
Pension Line, Washermenpet, Madras.

తా. జే. మ. హ. ల్ బీ. డి. లు

ఇంకను సాటిలేనివిగాను శ్రేష్ఠమైనవిగాను వున్నవి. తనికీమాలిన నకలు బీడిలకు కాపబోవద్దు. వివరములకు : మాన్యుఫ్యాక్చరర్ :
మె స ర్యు స య్యు డ్ బా ద ర్,
వాషర్ మెన్ పేట్, :: మద్రాసు 21.

చారిత్రక పరిశోధన :

శాలివాహన శాతవాహనులు భిన్నులా? అభిన్నులా?

శ్రీ కోన వెంకటరాయశర్మ

అశోక చక్రవర్తి చనిపోయిన తర్వాత గొన్నాళ్లు శాతవాహన రాజవంశం పరిపక్వమై ముగ్ధసామ్రాజ్యము చేలిట్లు కాసనములలో నున్నాడెందులకు గానిపించుచున్నది. వైకృత మనువు నకు బూర్వమునుండియు భారతదేశము నేలిన రాజమాదామిల వంశానుక్రమణిక భాగవత, మత్స్య, వాయు, విష్ణుపురాణములు చెల్లుచున్నవి. ఈ యనక్రమణిక చివరి ముగ్ధ రాజుల జేర్పొనచు జంద్రు ప్రయశోక చక్రవర్తుల పేరితే గాక, ఆంధ్రభృగ్య రాజవంశము గూడ జేర్పొనబడి యున్నది. అందు శ్రీముఖుడనుచాడు ప్రథమము. నాళిక, నానా ఘట్టముగానగు ప్రదేశముల నివ్వంపు రాజుల పూర్తి పట్టికను గనగలము. చత్వర్తిపురాణమునం నుచాహరింపబడిన యనక్రమణిక కాసన పరిశోధక డక్టరు డియోనిస్ ప్రతి. అనేక సంవత్సరముల నుండియు గల చరిత్రను విస్తృత మొనర్చు పాణినిక చిత్రము బరిశీలించిచో నాంధ్రరాజావంశమున శాతవాహను డొక డనియు, నతిజ శాలివాహను డనియు, ... చెలి యగలదు ఇవిషయమును కాసనాధ్యాధారములు, విశిష్టము, కక్క గాడవరించుచున్నవి.

వాత్సయిన కామనూత్రి (వాత్సకాధ్యాయు) నగు “కర్తవ్య మిహ శాతవర్షా శాలివాహనో మహాదేవీం మలయావతీం” అను శ్లోకముం బట్టి శాతవాహనుడు కుంతల దేశాధీశుని ప్రతినిధిగా నభివర్ణింపబడియె నని తెలియగలదు. ఇక బాణుని హర్షచరిత్రమున “అవిశాఖి నామగ్రామ్య మకరోత్ శాతవాహనా, విశుద్ధజాతిభిక్షం రత్నైరివ సుభాషిత” మ్మని కలదు. ఇక్కవిశోమణి “గాథాసప్తతి” ని రచించెను. దినప్రభ నూరి విరచితమగు “కల్పవదీప” మను గ్రంథమున ‘శుతవాహన పారశ్చరా నరిపశ్చిత్రకారి చరిత ఇహభవత్’ అని కలదు. భోజరాజు వ్రాసిన వ్యాకరణమున—

“ధాతా భ్రాత రశేషయాచకజన్తై
రైవ్రాయనే సర్వధా,
యస్మా ద్విక్రమ శాలివాహనమహేం
బభుంజ భోజదయః,
అత్యంతం చిరజీవనో న విహితా
ఽనేహి జీవాతవో,
మార్కండేపురలోమశేపురూదయః
సృష్టాన్దీర్ఘాయుషః”.

అని యుండుబహుజాడగా మార్కండేయ ధృవలోమకాదులకు జిరంజీవుల నొనర్చి విక్రమశాలివాహన-ముంజ-భోజ రాజేంద్రుల నల్పాయుష్కులజేయుట ధర్మమా యనిబ్రహ్మదేవు నరించుచున్నారని యర్థమును చున్నది. దీని తరువాతి శ్లోకములున్నవి. పరింపుడు.

“యథిష్ఠిరో విక్రమశాలివాహనా
తథో నృపాశ్వద్విజయభిషండనా,
తాస్తు నాగాధాన భూపతిః కతా
కల్మషదేతే కేశకారః పూ”

అని. అనగా, గలియుంబున యథిష్ఠిర, విక్రమ, శాలివాహన—అని చెప్పి తరువాతి రాజవంశము విజయభిషండన, ఆసిమృట ప్రభుగు నాగాధాన, అతవనాడను కల్మష—అని నడిచి, వీరాధ్యును కేశకర్తుని యుగ్గడింపబడిరిని యర్థము. ఇవిషయ విచారమున శాలివాహన-శాలివాహన, అను పదములు రెండును గనుకట్టుచున్నవిగా! దీనిం బట్టి దక్షిణాపథమునది యైతిహ్యములలో (Traditions) జోళ చక్రవర్తులలో శాలివాహనుడనువా డొక డుండెననియు, నాతని పేరితోడనే కేశ మేర్పడిన దనియు-మనము తెలిసికొనుచున్నారము.

జినధర్మమారి, బాణుడు లోనగు కవి చంద్రులంబలె శాతవాహనుండును జేర్పొనబడియెను. కాసనములలో శాలివాహనుం డనియె కలదు. భారతవర్షమునందీనాటివఱకును “ఏమహా మహాని కేశము పరిగణింపబడుచున్నదో యా శాలివాహనుడే యీ శాతవాహనుడనియే యైతిహ్యము చెప్పబడెను. శాలివాహనకేశము నవనవోన్మేషములతో దనరారుచున్నది. ఈ కేశము దక్షిణాపథ మండెకాక మహారాష్ట్ర, వర్షదేశములందును ఆచరణముందున్న”దని ‘కన్నింగహమ్’ అను నతిదు చెప్పుచున్నాడు.

వీయితర కేశములందును నుపయోగించు కేశపురుషుని కేశము కేశభూపకాలము, కేశేంద్రుకాలము, కేశకాలములను బరిశీలించిచో నీ కేశము నకు విశేషప్రచార మున్నయట్లు లవగతము కాగలదు. కారాంతికులచే బ్రశ్నకముగ నీ కేశము నెలకొలుపబడినదని ‘అబూరిహ్’ అను నతిదు చెప్పుచున్నాడు. కాని యాగ్య భటారులు తమ పరిగణనమున గలియుగ ముపయోగించుటకయి దీని నుపయోగించిరి. వరాహ మహిరారు తన జ్యోతిషిక గ్రంథములలో కేశకాలమునే యుపయోగించెను. “విక్రమాదిత్యు ననంతరము నూటముప్పదియైదేడుల కీ కేశ మేర్పడిన దనియు, విక్రమాదిత్యుని ఈ కేశకర్తవైబడి ‘మూల్తా-లూని’ దుర్గముల నడుమనున్న ‘కరూరు’ డగ్గర జరిగిన యుద్ధములో జంపివైచె ననియు,” ‘అబూరిహ్’ అను నతిదు వ్రాయుచున్నాడు. ఇప్పటికిని ‘మూల్తా-బకవల్’ పుర ప్రాంతముల ‘గరూరు’ కలదు. కాని ‘అబూరిహ్’ అను నతిదు నూచించిన విక్రమాదిత్యుడు ‘విక్రమకేశము’ నెలకొల్పిన ప్రసిద్ధ రాజభిషామణి కాడనియు, నడుమ నూటముప్పదియైదేడుల వ్యవధి కలదనియు తెలియుచున్నది. కేశరాజవంశుని పేరే శాలివాహనుడు. దీనింబట్టి సామాన్యముగ నిపుడు కేశము కేశశాలివాహనుం డనియె నిర్ణయింపబడుచున్నదని యెటుంగదగును. దీనినే కేశసంజ్ఞ అయిదెదరు. కేశకాలము కలియుగము 317 లేక క్రీస్తుకము 8వ. కాని హిందువుల లెక్క ననుసరించి కలియుగము 318 లేక క్రీస్తుకము 79 తో బ్రారంభ మగుచున్నది.

దక్షిణాపథమునను బౌత్తరామానునను—ఈ కేశకాలము సర్వసామాన్యముగ జంద్రునార్యవంశములతో గలపబడినది. కాని వంగదేశమునం దీ కేశము నూర్వ వంశముతో నుపయోగింపబడుచున్నది. కేశదేదులను క్రైస్తవ కేకాబ్దుములలో నికి మార్పజేయబడినచో కేశ సంవత్సరమునకు 78 సంవత్సరములు గలపవలయును. అట్లే కేశ సంవత్సరముల నిచ్చిన యెడల 78 సంవత్సరములు తగ్గించగా క్రైస్తవ కేకాబ్దుములు వచ్చును.

మేరుకుంఠాచార్యునిచే రచింపబడిన ‘ప్రబంధ చింతామణి’ యనుగ్రంథము శాలివాహనుని గుఱించియే వివరించుచున్నది. మేరుకుం గుడు శాలివాహన సమకాలినుడు గాడు. కేశకారంధ మయి 1850 సంవత్సరములు గడచన్న పిదప శాలివాహన కేశము క్రీ. త. 1440 నాటి వైకాళి పూర్ణిమనాడు ‘వర్షా’ నందు మేరుకుంఠుని గ్రంథము పూర్తియైనది. క్రీ. త. 78 దవ సంవత్సరమున రాజ్యమేల నారంభించిన హల శాలివాహనుడే శాలివాహన కేశకర్త. ఇతడు ‘గాథాసప్తతి’ యను ప్రాకృత శ్లోకమును రచించెను.

ప్రాచీన ప్రాకృతకవుల గ్రంథములనుండి యెత్తి వ్రాయబడిన యేడువందల గాథల సమూహమే గాథాసప్తతి దీనిలో గొన్ని శ్లోకములు నీతిబోధకములు. ఈ గ్రంథము సంస్కృతములో నున్న కాల్దాధర కద్ధతి సుభాషితావళిలోనగు గ్రంథములవంటిది. దీనిం గూర్చినవాడు శాత

వాహనుడు. దీపకర్ణి యనువాని కొమారుడు. ప్రతి సానపురము నేలిన మహారాజు. ఇతని యాస్థానమున బృహత్కథాకారడై గుణాధ్యుడు, ‘కలాప’ వ్యాకరణకర్తయగు శిర్వరర్మ మొదలగు మహావిద్వాంసులుండెనని ‘కథాసరితాన్వగర్’ మాతర తరంగములో జెప్పబడినది.

“సోఽహం దగ్ధ్రో వితార్థి
ప్రయాతో దక్షిణాం దిశం
ప్రాప్తః పురం ప్రతిసానం
శాతవాహనభూపతేః.
రాజార్హగత్తునిఁడయై రథ శిర్యవర్మ
తేనార్పితో గురు రితి ప్రణేస రాజ్ఞా,
స్వామి కృతశ్చివితయే భీరకశ్చనామ్ని
మూలోపకంఠవివేళిని నర్పివాయాః”
(కథాసరితాన్వగర్, మృతతరంగే.)

అనుదానింబట్టి శిర్యవర్మగ శాతవాహనుడు నర్మదా నదీతీరమందున్న ‘భీరకశ్చ’ మను దేశమునకు బ్రభువు కారజేసి రాజాస్థానమున వస్తవులను బారితోషికముగా నొసంగెనని కథాసరితాన్వగర్ మృతరంగం గాంత్య శ్లోకము చెప్పుచున్నది. ‘పేటర్ప’ అను నతిదు ‘జెర్లి’ పుస్తక భాండాగారములో నేకరించిన ‘గాథాసప్తతి’ చివరిగల గద్యమునంగల “కర్తవ్య శాతవాహనో మలయావతీం మహాదేవీం జహూన” (వాత్సయిన కామనూత్రిము, వాత్సకాధ్యాయము) అని యగపడు దానింబట్టి యీ శాతవాహనుడు తన దేవియగు మలయావతీని గత్తెరచే జంపెనని యవగత మగుచున్నది. ఒంగోలు తాలూకా ‘క్రాత్తపట్టనము’ వాస్తవ్యుడగు శ్రీనాథ కవి సార్యభామను దీనిం చెలిగించితి ననెను. ఈ హలనుకు గవిత్వము డని యింకొక పేరు గలదు. ఇవిషయము సప్తతి ప్రథమ శతకాంధమున గల “సప్తతాం క ఇవచ్చలేణ బోడిఅమజ్జ ఆమ్మి మాతేణ విరజ ఆంధం సాలంకారాణాం గాహజాం. (చాయ: సప్తతాని కవివత్సనేన బోజేర్వద్యే హలేన విరచితాని సాలంకారాణాం గాథావాం)” అను గాథవలన తెలియవచ్చుచున్నది. సప్తతిలోని గాథలలో గొన్నిమాత్రమే హలని విరచితములును, దీనిని శ్రీహలితాదులయిన యితర కవి రచితములును, నని ప్రథమ శతకాంతమునందున్న “రసిల జగహిత ఆంధ్ర వీ క ఇవచ్చల ప ము హ నుక ఇజిహ్మ ఇవీ సత ఆమ్మి సుమక్తం పథమం గాహసలం వీతం” (చాయ: రసికజన వృద్ధయ నయతే కవిత్వల ప్రముఖ నుకవి నిర్మలే, సప్తతికే సమాప్తం ప్రథమం గాథాశతక మేరిత్)—అను గాథవలన దేయవచ్చుచున్నది.

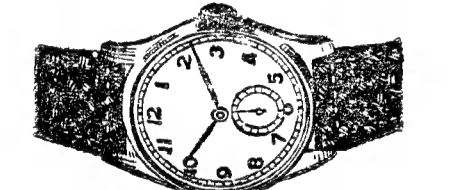
ఈ గాథయే 2-3-5-6 శతకముల యంత మందు సంఖ్యామాత్రభేదముతో బలింపబడి యున్నది. సప్తతికాంతము నందు “రా ఏణ విరజ ఆ ఏకుంతల జగవ. అఇతేణ హలేణ సత సత ఆసమత్తం సత్తమ మజ్జాం అం ఏ అం” అను గాథయందు హలనుకు కుంతల జనపజేంద్రు డని యున్నది.

హేమచంద్రుని వ్యాకరణమున శాలివాహనునే శాతవాహనుం డని పిలుచుట కల దనికలదు. ‘శాలివాహను’ డను పదము ప్రాకృత పదభ్రంశ మగు ‘సాతవాహను’ డను పదము నుండియే కలిగిన దనియును ఈ హేమచంద్రు డనుచున్నాడు. ‘శాత’ ‘సాత’ శబ్దములు పరస్పర రూపాంతరములు. సంస్కృతమున గొన్ని తావుల శ-స ల కభేదము. సర్వత్రకాదు. శాత-సాత శబ్దములు శారిక-సారిక, శాలభంజిక-సాలభంజిక, అను గణమున జేరెను. సంస్కృత శబ్దమునందుంట్లే ‘శ’ వర్ణము ప్రాకృతమున ‘స’ కార మగునని ‘శోన్సత్’ అను నూత్రము వలన తెలియనగు చున్నది, ‘శాలివాహను’ శబ్దము

సంస్కృతము. ఇట్లే పర్యాయపదములగు శాత, సాత, శాల-సాల, హల శబ్దములను సంస్కృత శబ్దములు. “శాలో హలే మత్స్యభేదే”. “హల స్సా త వా హ న పార్తి వే” యని మైమ నానార్థముందును, “శాలో హలస్య పేష” అని త్రికాండశేష నానార్థములోను, “హల స్సాన్తి త్సారవాహ నః” అని మైమ నా మహా ల యందును జెప్పబడియున్నది. మై జెప్పబడిన శాల, హలదిశబ్దము లీ తిరు న సంస్కృత శబ్దములుగా బరిగణింపబడుచున్నవి. ‘హల’ శబ్దము సమసంస్కృత ప్రాకృత ము నగును. కావున ‘శ’ వర్ణము ‘హ’ వర్ణము ‘శాల’ శబ్దము ప్రాకృతమున ‘హల’ శబ్ద మగును. ఇవిషయ పరిశీలనమున సాతవాహనోపనామకుండగు హల న కు శాల సాల వా హ న, శాలివా హ న శబ్ద ము లు సం స్కృ త నామాంతరము లనియు, శాత—సాతశబ్దములు పర్యాయపదములనియు, ‘హల’ శబ్దము సహ సంస్కృత ప్రాకృతయనియు, ‘శాలివాహను’ శబ్దము ‘శాతవాహను’ శబ్దమునకు బ్రాకృతరూపము గాదనియు తెలియనగుచున్నది.

ఈ సాతవాహనుని రాజవాని గోదావరి తీరమునం దిప్పుడు నిజామురాజ్యమున జైతా నని పేర్కొబడుచున్న ‘ప్రతిసానపురము.’ ఇతని తండ్రి దీపకర్ణి. ఈ దీపకర్ణి ముగ్ధనేలిన చంద్ర గుప్తునకు సమకాలిను డగుటంజేసి క్రీ.ముం. 310 సంవత్సరములనాటివాడు. ఆ నా డాంధ్ర రాజ్యము జలిప్తమైయుండెనని చంద్రగుప్తు నాస్థానముం దుండిన గ్రీకుదేశీయులు వ్రాసి యున్నారు. ఈ చంద్రగుప్తు ని పాత్తు డగు నశోకవర్మని శిలాశాసనములవలన నాంధ్ర రాజ్యము ముగ్ధరాజ్యమున కత్యాసన్నముగా నుప్రసిద్ధమై యుండెనని తెలియవచ్చుచున్నది. చంద్రగుప్తు వంశమునది బృహద్రథుని వధియించి యతని నేనని యగు శృంగుడు ముగ్ధము నపహరించెను. ఈతని వంశమునకు శృంగవంశముని పేరు. ఇవ్వంశములోని దేవభూతి యనువాని నాతని భృత్యుడగు వసుదేవుడు పద య్యతు నొనర్చి ముగ్ధరాజ్యమును స్వీకరించెను. ఈతని వంశమునకు శృంగభృత్యవంశముని పేరు. ఇర్వంశముందలిసుకేశర్మ యను నానిని శ్రీ శుకుడు, శ్రీ పశుడు, నీం గు కు డు, బలి యను పేర్లుగల యాంధ్ర జాతీయుడగు మూర్తు డొకడు వధించి క్రీ. ము. 27 వ సంవత్సరమున ముగ్ధరాజ్యము నాక్రమించెను. ఇతని వంశమున కాంధ్రభృత్యవంశముని పేరు. కాలచక్ర పరిభ్రమణమున దక్షిణమున దీపకర్ణి సాతవాహన వంశ మంతరించుటవలననో దుర్బల మగుటచేతనో యాంధ్రదేశము ముగ్ధసామ్రాజ్యము నే ఆంధ్ర భృత్యవంశీయుల పరిపాలన మున జేరియుండవచ్చును. మున్నూలు సంవత్సరము లాంధ్రదేశమును బాలించిన రాజావలి చరిత్ర లభ్యముకాలేదు. కాని క్రీ. ము. 157 వ సంవత్సరమున గలింగదేశాధీశుడగు భారవేలు డనువాడు ఉత్కళదేశమునది ‘యుదయగిరి’ యొద్ద ‘హల్లిగుంఠ’ గుహలో తాతిమిది జెక్కించిన కాసనములో ‘సాతకర్ణి’ యను. నాంధ్ర రాజు పేర్కొనబడియున్నాడు.

రాళ్లు అమర్చిన రిప్టువాచి రు 20/8

వైస్మేడ్. సరిగా టైంచూపును. ప్రతిదీ 8 ఏళ్లు గ్యారంటీ. గుండ్రం లేక చతురం క్రోమియంకేసు రు. 20/8 మేలిరకం రు. 25/- బల్లపరుపు ఆకారం క్రోమియంకేసు రు. 30/- రోడ్డగోల్డు (10 నం. గ్యారంటీ) రు. 55/- 15 రాళ్లు క్రోం కేసు రు. 38/- 15 రాళ్లు రోడ్డగోల్డు రు 75/- రెక్టాంగ్యులర్, వంపుగలది లేక లాను ఆకారము క్రోమియం కేసు రు. 42/- మేలిరకం రు. 45/- రోడ్డగోల్డు (10 నం. గ్యారంటీ) రు. 80/- రోడ్డగోల్డు 15 రాళ్లు రు. 80/- ఆలారం టైంపీసు: ధర రు. 18/-, రు. 22/- పెద్దనెజా రు. 25/- పోస్టేజి ఉచితము. ఏరెండు కొనువారితై నా పోస్టేజి ఉచితము
H. DAVID & CO.,
Post Box No. 11424, CALCUTTA

గొప్పవారితో గుసగుసలు-2. చక్రవర్తులు:

.....

రావణాసురుడు

.....

కి|| శే|| వారణాసి శ్రీనివాసరావు

.....

[లంకాద్వీపంలో పిడుగుతలగల శిఖరాన్నన్న తమాలవృక్షవృక్షమైన ఒకే మెల్లమీద గూర్చుని భ్యాని స్తూన్న నన్నొక గొప్ప వ్యక్తి సమీపిస్తుంది. ఇదేమిరా అని ఆశ్చర్యంతో—]

శేను: ఎవరయ్యా, తమరు? నేను రాక్షస చక్రవర్తులైన రావణబ్రహ్మ నవానిస్తే తమరు తేంచేసారు?

వ్యక్తి: నీ వసుకున్న రావణు డెట్లా వుంటాడే?

శే: అడవింటే, యెరగనట్లగుతారు! వారికి పత్తలు, కోరలు, ఇరవై చేతులూ వుంటాయి. మాంచి తేజోవంతులై యుంటారు.

వ్య: కల్లా, కోరలూ, చేతులూ రఘురాముణ్ణి కేసింకర్వా తెట్లాగుంటాయ్! ఇక తేజస్సున్నావ్—అంతే యేమిటి?

శే: ఎర్రగావుం.....

వ్య: (చిరునవ్వు నవ్వుతూ) ఎరువులూ గాని తేజ ముండదా? మూరంలూ తేజస్సు లేదా?

శే: (ఆశ్చర్యంతో) చిత్తం: తమది నిగ నిగలాడే నలుపు, ఎర్రటి కండ్లు, తెల్లటి పండ్లు—అతనుకే కాదుకదా!

రావణ: కాకం, మేమే.

శే: (నమస్కరిస్తూ) అపరాధం, శ్రమించాలి. రంగు నలువైనా తమ మొగంలో బ్రహ్మ తేజ నుట్టిపడుతుందే?

రా: ఎందు కుండదా? మేం బ్రాహ్మణులం గామా? ఇప్పుడే గా రావణబ్రాహ్మణివి?

శే: బ్రాహ్మణులే మరిచా: అయితే రాక్షసు లేమిటి ప్రభూ?

రా: ధర్మార్థకామమోక్షాల్లో ధర్మమోక్షా పత్తులు చేవతలని, అర్థకామాపత్తులు రాక్షసులకి వువారం.

శే: చిత్తం అయితే మనస్సుల్లోగూడా నలతేనాండీ.

రా: కాకం? మీలోమటు కాభేదానత్త లేరూ?

శే: చిత్తం, కాబట్టి చేవరాక్షసులూ, మనుష్యరాక్షసులూ ఉంటారన్నమాట?

రా: ఔను: అయితే మాకొక్కాల్లో నిప్పుల్లేరి తపస్సుప దుండేదికాబట్టి నీ వన్న రెండు తెగలవారికి క్షత్రిభేద ముంటుంది.

శే: కాబట్టి లక్షణభేదమే పాటించాలని మీ సెలవా?

రా: సెలవేమిటి, నిర్ణయమనక?

శే: చిత్తం. తమ రింత కాంతంగా ప్రసంగిస్తారనోలా.

రా: కాంతం గాకుండడానికి నీవేం రాముడవా, లాకుంటే మా కానాటి శత్రువుల్లో వొకడవా! ఏదో అడగలచుకున్నాడు, వెళ్లిరండిని మానాండంతా పంపితే వచ్చాం. నీ కేం గావాలో అంతా దాచుకోకుండా అడుగు; తోచినమటుకు చెబాం.

శే: ఈ అభయానికి పదివేలనమస్కారాలు! చిత్తం. తమరు బ్రాహ్మణులు గదా, వేదవేదాంగ పారగులుగదా, ద్రావిడులకు బ్రహ్మ తర్వాత బ్రహ్మం త వారై వారి వేదాన్ని చెప్పారుగదా, తమ కి రాక్షసత్వ మెట్లవడదీ? అర్థకామాపత్తి తగదని తమ రెరుగ రనోగలమా?

రా: (చిరునవ్వుతో) రాక్షసత్వాని కింధాక మే మిచ్చిన సమాధాన మొకంత విచారిస్తే నీకే తెలిసేద. అయినా చెప్తాం. తగదని యెరక్కేం? ఎగుగుండే ఆ ఆపక్తి పెంచాం! దాని కే ముందోయ్: ఒక పదార్థంవల్ల వ్యా

ధోస్తుందని యెరుగుండే దాన్నే అనుభవిస్తూంటాం జిహ్వ చాపస్థంఛాత: అర్థకామాలు తగవని యెరిగి వాటికోసమే పాటుపడుతాం మన శ్వాపస్థంఛాత. మాసంగతంతా దాన్లో వుంది. దానితో డబ్బంఠతపోలగదావలెవ మురిందా ఇక చెప్పాల, ఆ ఆపక్తి ప్రభయ్యాగ్నివత ప్రజ్వలిస్తుంది.

శే: ఏ వేళలోనైనా, ఛీ! ఇది తప్పు, దీన్ని వదుల్లామని తోచదండీ?

రా: ఏమాత్రమైనా ఎప్పుడు తోచినా, రెండు ప్రమత్తతల్లాన్నచి వేస్తాయ్. జయప్రమత్తతా, హోలాపారప్రమత్తతా. హోలాపాన మంతే జ్ఞాపక మొచ్చిం దుండు. (ఒక సంచిలో నేదో తీసి నేరిస్తారు. అయింతర్వాత)

శే: ఈ ఆశ్రమంలోగూడా నిది వదలేదండీ!

రా: వదల్దోయ్! వదుల్తుం దనుకోవడ మవ్యక్తం!

శే: వితే వ్యర్థంలో నుంటారు గదా, అమృతాన్ని సేకరించలాక పోయినారా?

రా: వ్యర్థంలో వుండడ మేమిటి? ఉన్నాం, లేనూకూడాను. మా కా నగరంలో నెక్కడ బడితే నక్కడ తిరగడాని కాంత. మాకంతా ఒక మాటగూడెంటాగ తయారుచేసారు. ఇక అమృతమన్నావ్, చేవత లాక బాటివ తలికి రాసారు. అసలీ సీరాల కున్న పెద్ద తెగులది. ఈ అలవాటున్నవాడు ప్రాణాన్నెనా వదుల్లాడు గాని, తాను నేవించేదాన్లో నొక బొట్టు మందుకైనా యివ్వడాని కొప్పకోడు.

శే: అయితే యి డెట్లా?

రా: ఉన్నాయోగదోయ్, చేవతాపుట్టాల! అమృతాన్ని యివ్వవోగాని, మిగతా వేది కావాలంటే దాన్నిస్తాయ్

శే: ఇంత యిబ్బందిపడుతూ తమ కమరా వతిలో నుని కేమిటండీ? తమరంతా జగజెట్టిల కదా, ఒక విషపం లావదీయకపోయారా?

రా: నీవు పిచ్చివాడవ్. ఎంత జగజెట్టిల మైనా మనుషటికంటే క్షత్రిమంతులమా. మూరెడు పోవడ మెందుకూ, బారెడు కుంగడ మెందుకూ? వరనెట్టి అక్కడ్నుంచి క్రిందికి తోస్తే మళ్ళీ యథాప్రకారసిద్ధి రస్తు. ఎందుకు ఏదో విపోయింది, పోనీ.

శే: ప్రభువుల కంత కొంత మేర్పడ్డది! చిత్తం. తమ రా దిగ్విజయాల కెళ్ళేవార, తమ కంటే బలవంతులమీద నెక్కడ మెందుకండీ?

రా: బలవంతులూ, బలహీనులూ విచారించే కాంత ముంటే గా మన న్నుకు? దానికి సహ జగ ర్యోద్రే క మొక కారణం: రెండోది నారదప్రోత్సాహ మొక కారణం. నారదు డొక జగకొంటే. మాపటం కొంతకాలం బాగా సాగనిచ్చేవాడు. రోజూ పభి కొచ్చి నిన్ను మించినవాండ్లవరూ లేరన్నట్లు ప్రసంగించేవాడు. కొంతకాలం సాగిం దనగానే నిండు సభలో వీండంతా సామాన్యులు; వాడు మదించున్నాడు; వాడి మీది కెళ్ళుననేవాడు. అవమాన మాకుందని కొంత, వొట్టు తెలిక కొంత వెళ్ళేవాండ్లం.

శే: చిత్తం.

రా: (నవ్వుతూ) చివర కాదాళ్ళమీది గూడా పంపాడుగా క్షేత్రదీప్తిపానికి. ఆ విషన్ను—నండుముండలు నన్నొక పురుగు ననుకుని ఆడించాడించారు. మాకు ప్రాణం విసిగి ఒకదానిచెయ్యి కొరికాం. ఆమె చీవరించుకుని విసిరి సముద్రంలో బారేసింది. బ్రతుకుజీవుడాని అక్క డొక దీప్తిపం తేరుకునేప్పటికి ఆ కొంటె తయూ రక్కడా—“ఏం రావణా, గొల్పాచ్చావా?” అంటూ.

శే: ఇప్పు డెప్పుడైనా కనబడ్తాడాండీ?

రా: క: బడకేం! అనుదినం వాడిదర్శనం తప్పదు. ఏం రావణా, యెట్లా గున్నా వని

కుశలప్రశ్నిమటు కేనూంటాడు అంతే చాలనుకున్నాం! మరొకడు మమ్మల్నుక్కడ పలకరించడుగా?

శే: రంభాదేవిగా రెప్పుడైనా కనబడుతుంటారాండీ?

రా: (తల వంచుకొని) కనబడకేం! అప్పుడప్పుడు కనుపించి పగలబడి నవ్వుతూ పోతూంటుంది.

శే: ఔరా, పోకిరితనం! తర్వాత: తమరు శివభక్తాగ్రేసరుల్లో నొకరు గదా. శ్రీరాముడు శివభక్తులొకం తేనాడని విని, యెట్లా గూరుకున్నారండీ?

రా: ధనుర్వంశం తేయబోతున్నాడని విని బయల్దేరబోయేప్పటికి మారీచుడు—మామంత్రి వచ్చి, “మహాప్రభో, వద్దు వద్దు. తమరు కేవల భక్తులు. వారి ప్రయోగ్యుడు త్రికాలవేది పరమ రాము డుం గా తమ కందు” కన్నాడు. బాగుంది కదాని ఆగాం. చివరకు జరిగిందింతా విని ఊరకున్నాం.

శే: మరచిపోయినా. తమరు పరమరాముల వారిమీది కెందుకు దండె తలేదండీ?

రా: సంతటమైన ప్రశ్నే వేవావ్! ఆయన సాటిబ్రాహ్మణుడు. రాజ్య మేలేవాడు కాడు. తన కవకారంచేసిన శ్రుతియులపట వైరం వహించాడు. మా శత్రువుల్లో శ్రుతియులున్నారు. వాండ్లసంహారంతో మాపని కొంతాయన నెరవేరుస్తూంటే ఆయన్ను మిశ్రుడనుకోక శత్రువని ఆయనమీది కెత్తిపోవడ మేం రాజసితి? పయిగా, ఆయన కారపీఠాల్లగుడుడి చేసిం దెరగవోయ్! ఎంత ఒడ తెలిసి గర్వి ఘటమైనా అంత తెలిసినాండమా?

శే: బాగుంది, చిత్తం. అంటే తమకు పూర్వపు మాయాశక్తుందా యిప్పటికి?

రా: మాయాశక్తంటే?

శే: ఏ రూపం గావాలంటే దాన్ని ధరించే క్షత్రి.

రా: అంతగా లేదుగాని, కొంతవర కుంది.

శే: సీతాదేవిగారికి పర్ణ కాల లో సంభావనానంతరం తమరు ప్రదర్శించిన రూపం నా కొక్కసారి చూపించగలరా?

రా: చూపించగలంగాని, నీవు యుడుకు కంటావేమానోయ్. మా తర్వాత మా కథల్ను ప్రదర్శించడాని కేసిన తోలుబొమ్మలొక్కాల్లో, నాటకాల్లో మా వేవధారుల్ను చూచి జ్వర పడ్డవాళ్ళున్నార!

శే: అయ్యా, కాస్తకూ, మాస్తకూ నేను జ్వరపడేవాణ్ణి గానండి: నా తత్వం కొంచెం గట్టిదే. ఒక్కసా రా రూపం గనుపర్చి కలూక్షించండి.

రా: (హుమ్మని నిజమాపాన్ని చూపిస్తాడు.)

శే: (చూడ్చి ముహూలు చూచేటప్పటికి నా కండ్లు మిరుమెట్లు గొలుపుతాయ్. వాటిని గట్టిగా మూసుకుని) స్వామీ, చాల్పాలు. ఉపసంహరించి!

రా: (పకవక నవ్వి ఉపసంహరించి) ఎట్లాగుంది?

శే: (ఆశ్చర్యంతో) ఎట్లాగేమిటి! అట్లాటి దెన్నదూ చూడలే దనుకోవడ మెందుకూ? ఒక అరఘడియసేపు మాస్తే యువవడ మేమి కర్మం, నా ప్రాణాలే అవిసీపోతాయన్నట్లుంటే! ఆమహానుభావురా తెట్లా చూచి ఓర్పుకున్నాకోగాని, మా కాలంవాండ్లు పాడితి....

రా: ఔనాను: వైమాటవకు. ఆమెగారికి మే మెప్పు డగవడ్తా కొంతసేపటికి మూర్ఛార్థ వచ్చేది. అట్లాటి అవస్థలోనే మేం వారిని తీసుకెళ్లాం.

శే: చిత్తం. వారువా రంటా లేమండి వారిని?

రా: కారణం లాకపోలేదు. చెప్తాంగా!

శే: సక: అయితే తమ కా పత్తలు, ఇరవై చేతులు సంతటంగా వుండేవికావండీ—చివరకు నిద్రించేటప్పుడైనా!

రా: పిచ్చివాడా, రాక్షసుడికి నిద్రేమటోయ్, విశ్రాంతి తప్ప! జగరాగ్ని, యెడం వైపు తిరిగి పడుకోవడం అనే మనుష్యులక్షణాలు మా కనవరసరమాయ్. ఎప్పుడూ మాకు వెలకింతల పడకే. ఇంతకూ అట్లాటప్పు డం తవసరమైతే వుండిగా—యిప్పుడు నీవు చూస్తున్న రూప ధారణాశక్తి.

శే: చిత్తం: లాక పోతే మందోదరిదేని

గారికి దుస్సహంగానే వుండే దనుకుంటా! అయితే తమ రింత తెలిసినవారు కనా, పరదారాపరదాం పాతకమని యెరగనివారు కాదు కదా, రామాయణ కథార్థ మేమిటండీ?

రా: తెలికేం తెలుసు. కేవలం కచ్చకోసం చేసిందిగాని, లాకపోలే లంకలో నాయమ్మ అన్నా ఖ్లాన్నాడకదా, వట్టి తర్జుభర్జువద్దపు ఒక్కనాడైనా దుష్ప్రవర్తనానూచ నేమాత్రమైనా వుందా? ఇప్పటికీ ఛారూ, ఆమె అంటాంగాని వారిని అదీ అంటామా? ఆమహా తల్లి కిదే నమస్కరిస్తున్నాం గూడాను (నమస్కరిస్తాడు).

శే: చిత్తం. అంత కచ్చకు కారణమేమండీ? దాన్ని మరొక విధంగా తీర్పుకో లాకపోయ్యారా?

రా: నాయనా, ఈ ప్రశ్న మమ్మల్ను నేకులనేకపర్యాయం లడిగారు: సమాధాన మిచ్చిచ్చి మా ప్రాణాలు విసిరున్నాయ్ కూర్పణలు నా చెల్లెలు. ఏరూపం గావాలంటే ఆ రూపం ధరించగలిగింది. లక్ష్మణుడు కొడుకుల జంపాడన్న దుఃఖాన్నిగూడా మరిచిపోయి తన్ను వరించింది. తాను శ్రుతియుడు—భార్యా బహుత్వా న్నంగీకరించేజాతివాడు. అయ్యా, ఆడుది తనంతట తాను వరించుచున్నది కదాని, ఆదరించమండా తమ్ముడిచాత నట్లాటి శ్రూరకార్యం తేయసారా! సీత వుండటటికదా ఇంతపని చేసా డీమనస్సుడు—మనుష్యులంటే మాకు వివరీతపు నిరసన, జ్ఞప్తికెచ్చుకో. అడే మాకొంప తీసింది—ఆమెని కన్నగర లాకుండా తేడ్దాం కొంతకాలం, అప్పటికైనా దారికివచ్చి “రావణా, మనుష్యరూపం ధరించమన: నీచెల్లెల్నేల్లాననా” అని ఆకపడి చేసాం, కేవలం కచ్చ కోసమేకాకుండా, లాక్యంకోసంగూడాను. ఇంతా ఈ మనుష్యుడు ముట్టు సహరించగలడా అన్న వెర్రిచెర్వంతో.

శే: తమ ఊహ బాగుంది గాని, రెండేదోమెల్లా స్వల్పబుద్ధి తోస్తున్నా యందులో.

రా: చెప్పవోయ్, చెప్ప; వింటాం. అంతా అయిపోయింతర్వా తిప్పు డేమంటే నేం?

శే: చిత్తం, కూర్పణలు రాక్షసైనా బ్రాహ్మణస్త్రి. ఆమెను శ్రుతియు డెట్లావి వాహమాడ్తాడా అనుకోకపోవడం; అంతకంటే తోచబోయే మిగతా ఊహల్నూకూడా మింగగలిగింది, శ్రీరాము డేకపత్నివ్రతినుడుకు కదా రెండవ స్త్రీ నెట్లాపరిగ్రహిస్తాడాని. ఇవంతా యెందుకూ, నా కొకటి తోనూంది. అది తమపంటి శ్రతిభావంతులకు తోచకపోయింటుందా? సీతాదేవిని తీసుకెళ్లింతర్వాత, ఆమెను వారశ్యేషిస్తూన్నపుడు తమ చెల్లెలుగారిని సీత రూపం ధరించమని యెందుకు శ్రీరాములవారి దగ్గరకు పంపారుకారూ?

రా: ఉపాయం తోచకేం, తోచింది. మాయా వేవధారి త్వం లో వర్తమానజ్ఞాన ముండదు. రాము డనుమాన స్వభావుడు. ముంటుంది గాని, పూర్వజ్ఞాన చివర కగ్నిప్రవేశం చేస్తేగాని సీతాదేవిని స్వీకరించాడు గాడు అటా వచ్చిన కూర్పణలుమటుకు, “నీ వెక్కడి క్లౌచావో, అగ్నిప్రవేశం చెయ్య”మంటే? అప్పుడు మటుకు యుద్ధం తప్పేవా?

శే: బాగుంది, మహా చక్కగా చెప్పారు.

(10 వ పేజీ చూడుడు)

నెరసిన వెంటుకల ఔషధము

రంగుపూయనక్కరలేదు. అయిదేదదికిత్తు తెల్లని రంగును మార్చి కాళ్ళకముగా వెంటుకలకు నలుపు నిచ్చును. గుణం కాంచీ. దబ్బు వాపవచేయబడును. తెలుపు కొంచెమై యుండిన రూ 2-8-0 మధ్యరకమై యుండిన రూ 3-8-0 పూర్తిగాయుండిన రూ 5-0-0.

గమనింపు:—ఇది మెదడుకు కంటికి మంచి పోషణ నిచ్చు ఔషధము.

Kesh Ranjan Aushadhalaya, M. 63. P. O. Raniganj (Burdwan).

నారసింహలేహ్యము

బంగారు చేర్చబడినది. మేహము, నిక్కాక, వివ్వు త్తవ, తుక్తవస్త్రమును హరించి బలమును కాంచిన వీర్య వృద్ధిని కలిగించు వరప్రసాదము—

20 ఊ డబ్బు రూ. 8-4-0 పోస్తే 10 అ.

పి. సి. ఏ. డి.కం.పెని. పెరేదేవీ-నెల్లూరు జిల్లా

బ్రాంచి: 7 సీనుమొదలి పిడి, మృదాకు.

రావణాసురుడు

తర్వాత, దేవి నగలమూట. పాశురంతు తమరు చూడాలా?

రా: చూడకేం, జూచాం! కావాలనే చూడటం నటించాం. మా ఉద్దేశం చెప్పింగా? పీతాశ్వమణానికి తగిన నూచునను నిరూపించుకుంటే మా ఉద్దేశ మెట్లా స్ఫులమౌతుంది?

శీ: శ్రీరాములవారు వారినహాయం గోర్తారేమో నన్ను యోచన తోచలా తమకు?

రా: తోచకేం! ఆసలుమే మరే జరుగుతుందనుకొన్నాం. వారి మహాసభావుడు. వారితో-ఆమ్రుమా చెల్లెలు కిట్లాటి అన్యాయం జరిగిందింటే చెప్పారిన మాట తప్పి వారు సమాధానపరచకపోతారా అని ఆశపడ్డాం. అట్లా కాకుండా తనోబాటు భార్యవియోగ తాగ వద్దున్నా దనో, యేమో సుగ్రీవుడిపక్షం వహించి వాల్మీ చంపాడు రాముడు.

శీ: తమరు సీతాదేవిని ఆమె, వారూ అంటూ, శ్రీరాములవారి 'దుడు' అంటా రెండుకనీ?

రా: (మొగం విగించుట) ఎందుకనీ లా, అలవాటు.

శీ: చిత్తం. రాక్షసులకు తెలిసి మాయ తేటకదా, హనుమంతుడు లంకలో ప్రవేశించాడని తమకు తెలిసే?

రా: వాడు మాకంటే మాయమారివాడైతే యెట్లా తెలుసుంది. వాడకోకవనాన్ని గగ్గోలు చేస్తున్నా దన్ను దాకా మాకేం తెలియదు.

శీ: ఆయన సీతాదేవి నెక్కువని పోతాడేమో వని సంజేహం కలగలా తమకు?

రా: దేవి పరపురుషు ణులందుగా, అయినా యేమోనని చివర గురిగింది. కలిగి చూచిరన్నుని కంపెలుప్పటికల్లా వాడు సముద్రలంఘన మారం భించాడు.

శీ: లంఘించిపోయేటప్పుడు వెంట బడి వట్టుకురండని మీ సైనికులను పంపారు కాకేం?

రా: ఎవర్ని పంపం?! అంతా కొంప లగ అడి యిండ్లలోనిది బైతేనుకోవడంతో, ఇండ్లను చల్లార్చుకోవడంతో గోలకేదూంటే!

శీ: వారుబాల్త్రం ప్రయోగించి లంకా జూహా న్నా పకపోయినారా?

రా: తోచలా.

శీ: శ్రీరాములవారు దండె త్రొక్కున్నారని మీ తేనులవాండ్లు చెప్పలా? చెబితే సముద్రం బాటాచ్చి మీరేతొలిదిబ్బ కొట్టకపోయినారా?

రా: అట్లాటి సంజేహం లన్నిటికీ ఒకటే సమాధానమాయ్. నరమాత్రుడు మన త్వం జేయగల దన్ను మొంది నమ్మకం!

శీ: విభీషణున్ని వెళ్ళగొట్టినపు డాయన శ్రీకృష్ణుతో గలుస్తాడేమోనన్న యోజనోచలా తమకు?

రా: తోచకేం, తోచిందిగాని అంత పని చేస్తాడా అనుకున్నాం. ఇప్పుడు చెప్పిన మొందినమ్మకంవలన చేస్తే నే మనుకున్నాం. కాని మా రహస్యాలను చెప్పి ద్రోహం చేస్తాడనకోలేదోయ్! అయినా మంచివాడోయ్! మా అమ్మగారి కరదంటే మహాప్రేమ. విడి పోయి బాగుపడ్డా; దందుకు మా కెప్పుడూ సంతోషమే.

శీ: చిత్తం: మంచి మాట నెలవిచ్చారు. అయితే కంధకరుణి తేగగాని తేగ లేపి కార్యం చెడగొట్టుకోవోలే అత డేచిందాకా యెట్లాగో కాలక్షేపం చెయ్యాలకపోయారా? ఇంద్రుడంతవాడు తమబోంట్లు దండెత్తి పోయినపుడు విషభాద్రిలో దాక్కోలా? దాన్లో నవమాన మేముంది పడుపాయం గాక?

రా: నీ అవమానం ఎంగారం గాను, అవ మాన ము చూచాంటోయ్! యుద్ధం ప్రాణం మోది కొస్తుంటే తేగపాపా చూద్దానికి వీలుంటుందా, ఏదోవిధంగా లేపి అతనిచేత నైతా శ్రుతాశాసనం చెయించుకోకుండా. అథవా నీ వన్నట్లు ఆగుదామంటే అత నేం సామాన్యకేరీరం గలవాడా యెక్కువపో యెక్కడన్నా దాచడానికి? అదొక మహాపర్యవకాయం. శ్రీకృష్ణులు చుట్టేనున్నపు డతన్ని కదిపే దట్లా, తీసుకెళ్ళే దట్లా?

శీ: చిత్తం. సుగ్రీవు డాయనముక్కు పీక యుద్ధ మేమిటందీ?

రా: ఏం చెప్పకు; కోతులు కోరిచావ్వులు మూస్తాయ!

రాయల సీమ రణసాంప్రదాయం

ప్రత్యేక సైనిక దళ మున కబ్బుట

(శ్రీ టి. వి. కృష్ణారావు)

"శ్రీలు పొంగిన జీవగడ్డ, పాలుపాతిన భాగ్య సీమ" యను రాయలసీమ రణసంప్రదాయ ములను పోషింపవలసిన బాధ్యత ఇటీవల ఇచ్చట ప్రారంభింపబడిన ప్రత్యేక సైనికదళము-రాయల సీమ తృతీయజట్టున కప్పెను.

ఇచ్చట హిందూమత ధర్మసంప్రదాయములు కాఖోపకాఖలుగా పెరిగెను.

మరల సేద 'రాయలసీమదళము' వారు కుంగ భద్రావదీరీరమున చేకర క్తు గా కాకుకముతో,

శీ: కత్తులు మంచి వీరులని ఒప్పుకుంటారా?

రా: నెమ్మదిగ అడుగుతాకేం! వీరు లు కాకపోతే అంతంత పను తెట్లా చేస్తారోయ్; సముద్రం దాటి శ్రీమరాజధానిని తగల్గెట్టడం, సముద్రానికి వారిధి కట్టడం, వట్టు దల తో యుద్ధంచేసి రాక్షససహారంలో రాముడి పని నగం చేయడం, సంజీవిపర్వతాన్నీ పెకలించుట రావడం, ఇంకా యంకా యెన్నెన్నో చేయడం వీరులు కానివారు చేయ దగ్గ వే నా? వాల్మీకి కొన్నిటిని మా సేనాధిపు డేసీవాండ్లమో కాని, మా భటు డేయలేరు.

శీ: సుగ్రీవుడు.....

రా: కాలాంతకుడు, మళ్ళీ వాలంతవాడు. మా తమ్ముడి ముక్కు జీరింతర్వాత గోపురంమీ దక్కి నే న్నూస్తున్నానని గుర్తించి యేకలంఘన ప్రమాణంగా దాన్ని శిఖరాన్ని తన్నినప్పుడు ఏదో రాముడిచేత చావుండి మే మా గోపురం పడేలోపల బైటికి దూకొంగాని లాకపోతే దానికిందనే పడి మరణించాల్సింది. అప్పుడు వాడు చేసిన సీంసానాదం, వాడి కాలతాళ కబ్బం ఇప్పుటికి యెనతైలత్తుల సంకల్పరాలైనా మా చెవుల్లో గింగురుమంటూంటే! అబ్బో! (రొమ్మ కొట్టుకుంటూ) ఎక్కడి బలం, ఏం కోర్కెం, వాడికి వాడే యాడు!

శీ: పాతాళహోమానికి తగిన బందోబస్తు చెయ్యాలకపోయినారా?

రా: ఏం జేసి, యేం లాభమాయ్. రహస్యాలన్నీ చెప్పడానికి విభీషణు డక్కడుండగా?

శీ: అయినా, హోమం పూరి కాం జే యెందుకు లేచారండీ? వట్టి బెదిరింపేగాని అంగడు డంత పని చేసేవాడాండీ?

రా: లావ కేం జేసేదోయ్-శ్రీకృష్ణుడు పట్ట మహిషిని జాట్టు పట్టుకుని కత్తి యులిపిస్తూ శం శ్శేదం చేస్తా నంటూంటే? అయినా, అంతా అయిపోయింతర్వాత మనిద్దరం నెమ్మది గా నీ మెల్లమీద గూర్చుని అట్లా గాకుంటే బాగుండే దనకోవచ్చుగాని, రక్తం బడికపోయ్యే

రణోత్సాహముతో కాచియుండుట, మన పూర్వ సైనిక సంప్రదాయములను జ్ఞప్తికి తెచ్చుచున్నది. చరిత్ర పునశ్చరణగా నున్నది. మద్రాసు రాష్ట్రములో, చెన్నపట్టణం, తిరు చునావల్లి, పలిని, తాడేకల్లిగూడెం, విశాఖ పట్టణంలో, ప్రత్యేక సైనికదళపు జట్టులున్నవి. బళ్లారిలో నున్నదానికి రాయలసీమ తృతీయ జట్టు అని నామకరణము జరిగెను. జట్టుకు నాయకుడు, H. G. C. బాల్కూబా; ఆగు

టప్పుడు నిదానంగా ఆలోచన తోస్తుంటోయ్! ఇట్లా జరగాల్సింటే మరో విధంగా నెట్లా గత్తుకుందోయ్?

శీ: వాస్తవం. తమ బొడ్డుదగ్గ రమ్మతలకల మండెగదా. దాన్ని పూర్తిగా హరింపజేస గాని కేరీరా న్నమ్మతం జేసుకోకపోయినారా?

రా: చేసుకోకేం, కొంతవరకు చేసు కున్నాం. కాబట్టి శిరశ్చేదనా లెన్నెన్నా లెక్కలేకపోయింది. ఈ రహస్య మెవరికి తెలియకదా, రేపేనా పూర్తిగా హరింపు చేసు కుందా మనుకుంటూండగా మావాడు తన ద్రోహం పూర్తి కావడాని కా రహస్యాన్ని రాముడికి చెప్పి ఆకలకానికే రామబాడాన్ని గురిచేయించె! ఇక చేసే జేముంది?

శీ: చిత్తం. తమకంటే ఆ విషయాన్ని గురించి చెప్పగలవా డేరనుకుని అడుగుకున్నా. శ్రీరాములవారిని గురించి 'ఒక మాటా, ఒక బాదా'మంటూ ర్పిజమేనాండి?

రా: మమ్మల్ని డక్కుండా నిజమేనని సీకు తెలిదూ! అతడు మాటనుగాని, బాణాన్నిగాని వ్యర్థం గానీడు: మేంమటుకు మాటా, ప్రేమా తపామటగాని, ఆ కీర్తి ఆరనికే దక్కింది. మంచి పేరు దక్కించుకునే యోగం మా జాత కంలో లేదు. నారదు డొకప్పు డొచ్చి "నీ బ్రహ్మర్ష మెక్కడ, ఈ యపవా దక్కడ?" అనంటే ఆతన్తో నడచెచ్చాం.

(ఆకాశంలో) సోదరా, రమ్మ, తాతగారి నెలపు.

రా: వెళ్ళి కస్తాం; తాతగారిదర్బసాని కల్లాలి. నీకింకా యెవైనా సంజేహం లంటే, మళ్ళీ పిలువస్తాం. బుద్ధిమంతుడొలా గున్నావ్.

శీ: (నమస్కరిస్తూ) దయంచండి.

రా: సుఖీ భవ!

(నిష్క్రమిస్తాడు.)

శీ: మహాసభావుడు కాంతమూత్రే! రాక్ష

సత్యం నట ననుకుంటా! (నిష్క్రమిస్తాడు.)

అడుగుల ఎత్తు ఆజానబాహుడు. వీరి క్రింద ముగ్గురు అడిగె, గోవిందరాజులునాయుడు, నాగి రెడ్డి అను నాయకులు నియమింపబడిరి. మొత్తం సైనికుల సంఖ్య 1,096-89 మంది నిపుణులైన చిన్న ఆఫీసర్లున్నార. ఈ సైన్యంలో నూటికి 40 భాగం కర్నూలు యువకులున్నారు. విశాఖ పట్టణం మన్నుగు దూరప్రదేశముల నుండి కూడ కొందరు చేరిరి; అట్టివారిలో ముఖ్యులు కుష్ణే దారు నారాయణస్వామినాయుడు గారు.

రంగు పతాకం

ప్రారంభకర్త దినోత్సవమునాడు, రాయల సీమ సంగ్రామ సీతారామరెడ్డిగారు యీ దళము నకు రంగుపతాకమును బహూకరించిరి.

• పతాకపురంగు నాకా సీరంగు (navy blue) దానిమధ్య పొంపి కోట; కుంగభద్రదానిక్రింత "పొంగి నింగిని పొడిచి" శ్రుభుచున్నది; పీటి కన్నిటిపై స్వర్ణహస్త కవచముధరించి (Golden gauntlet) తిళకల్లాడెడి ఖడ్గము ఆకోకుని ధర్మచక్రముపై ప్రదర్శింపబడెను; పీటిక్రింద యీ క్రింది నూత్తి సంస్కృతభాషలో లిఖించ బడెను: "దేవదేవసంసేరకా" "దేవేమానకు, దేవునికి దాసుడను," అని అర్థం.

చేకరక్షణకై ఎదురుచూచేసే యీ వీరుల కథ నమలే మనభావి చరిత్రలో ప్రకరణములగుగాక! ఆంధ్రభాషాయావకు తేలంకారములమర్పి, పరదేశీకులై తన పోషణలో నున్న మహమ్మ దీయులకు కూడ మనీషులను కట్టించి మత సహన మును ప్రకటించిన శ్రీకృష్ణదేవరాయల సంస్కృతిని, సంప్రదాయములను, రాణుల సీమ యోధులు తమ భుజస్థంధములపై గర్వముతో మోసి, తమ పూర్వపుత్రాన్నత్యమును మాతృదేశ భావిగౌరవమును ఉచితరీతి పోషింతురుగాక!

"చేకగర్వము దీపిచెందగ
చేక చరిత్రము తేజరిగ
చేక మరసిన ధీరపురుషుల
తెలిసిపాడర తమ్ముడా!"
"పొండవేయుల పడునుకత్తుల
మండి మెలసిన మహితరణకథ
కండగల చిక్కని తెలుగుల
కలసి పొడవె చెల్లెలా!
"లోకమంతట కాక వజ్రిన
కాకతీసరి కదన పొండితీ
చీకటిపాని చేవ పడముల
చేరిపాడర తమ్ముడా!
కుంగ భద్రా భంగములతో
పొంగి నింగిని పొడిచి శ్రుల్లి
భంగపడని తెలుగు నాథుల
పొటబాడవె చెల్లెలా!" (రాక్ష

కథానిక :

రచయిత :

పరికర

శ్రీ వి. సూర్యనారాయణ

జగన్నాథరావుకి తన భార్య విషయం ఒక పెద్ద సమస్య అయిపోయింది. కాత్యాయని ప్రవర్తన అతనికి రెండేళ్ళనుంచి కాస్త అనుమానంగానే ఉంది! అయితే, నోరు తెరచి గట్టిగా అడిగే సామర్థ్యంకూడా అతనిలో ఏమోకానా లేదు. పోతే, తన కళ్ళతో స్వయంగా చూడకుండా తా నట్లా అనుమానించకూడదని అతడప్పుడప్పుడనుకోకపోలేదు.

కాని ఆఫీసులో తనతో పనిచేసే గుమాస్తాలకి కూడా బాతాఖానీ వెయ్యడానికి తన భార్య విషయమే కావలసివచ్చిందని తెలిసేసరికి అతనికి వికారమైతినట్లే అయింది. ఆ రోజు రామ్మూర్తి, శేషయ్య చేసే బెధవసంభాషణంతా అతని చెవి నే పడాలా?

‘జగన్నాథరావు అలను చూసుకుని అతని పెళ్లాం రోజురోజుకీ రంగేళిలాగా తయారవుతున్నాడే’ శేషయ్య మాటలూ, ‘మూడో పెళ్లి పెళ్లాం అంతకన్న మరేం చేస్తుందిలే?’ అనే రామ్మూర్తి సమాధానం కూడా అతను స్పష్టంగానే విన్నాడు. అపలే అనుమానంతో కళ్ళి భ్రష్టాన్ని అతనికి సంభాషణ ఒరిగినపుడు మీద కారం ఇల్లినట్లు పనిచేసింది. ఆ రోజు రోజుల్లా జగన్నాథరావుకి పనిమీద దృష్టి లేదు. తనకు మూడవ వివాహం అయిన దగ్గరనుండే అప్పటివరకూ గడిచిన కాలాన్నంతా ఓసారి సింహాసనాకరం చేసుకున్నాడు.....కాత్యాయనినంటే అప్పగనం తనవంటి వయసు మల్లినవాడు భర్తేమిటన్న అలోచన అతనికి మొదట్లో కలగకపోలేదు. కాని తన అవసరం ఆ అమ్మాయి కష్టసుఖాల్ని గూర్చి అట్టే అలోచించడాని కక కాకాన్నిచ్చిందికాదు. తనను వివాహం చేసుకోకపోవాలి. చేసుకుంటేమాత్రం తన అడగులకు మడుగు లాగుతూ ఉండవలసిందే! తననే దైవంగా చూసుకుంటూ, పరపురుషుణ్ణి కన్నెత్తి చూడకూడదు: పన్నెత్తి పలకరించకూడదు..... ఈ అగతులేని ఆలోచనాప్రవాహంతో పడి పెద్ద గుమాస్తా రెండుమూడుసార్లు పీల్చివా విసిరించుకోక చీవాట్లు కూడా తిన్నాడు.

సాయంత్రం యింటి కేళ్ళప్పుడు బహారంతా తన్ను చూసి నవ్వుకూన్నట్లే అనిపించింది. కనబడకపోతే అన్న పెళ్లి రిక్తున్నట్లే తోచింది! గుమ్మంలో ఆడుగు పెడతూనే— ‘ఏమిటి నీసంగతి? నన్నెందుకీలా అల్లోపెడతావు?’ అని భార్య నడిగే ద్రావణీ అనుకున్నాడు. కాని అలోచించగా అదాట్లేమంచి పద్ధతిగా తోచలేదు. అడిగినా తనభార్య తనకు నిజం చెప్పదన్న బెదురు తనమనస్సులో బాగా మెదుల్తూంది. పరీక్షించి తన భార్య ప్రవర్తనలోని లోపాల్ని తానే కనుక్కుని, ఆ విషయకీ అయితే మన్నించడానికి, దుక్కిలే అయితే తగిన బుద్ధి చెప్పడానికి ముందే నిశ్చయించుకున్నాడు. అయితే యీ పరీక్షా సమయంలో మాత్రం తా నజ్జాతంగానే ఉండాలి. ఎన్ని పర్యాయా లాలోచించినా యీ పద్ధతే బాగా నచ్చిందని మనస్సుకి.

గుమ్మ మెక్కుతూనే భాగ్యతో, ‘ఏమే! తొందర పనిమీద నే నూరికి వెళుతున్నాను. రెండు మూడురోజుల వరకూ రాతేనేమో! ఇల్లుమాత్రం జాగ్రత్త. తలుపులుకో! అనిచెప్పి పట్టు మాగుడుని వెళ్లి పోయాడు విధిగా.

జగన్నాథరావు ఆడబాబోయ్ నాటకానికి సుబ్బారావు సాహాయ్యంకూడా ఏమాత్రమూ లేకపోలేదు. జగన్నాథరావు ఆనాడు మార్పిక వేషానికి కావలసిన పాంకులన్నీ సుబ్బారావే జతపర్చి డబ్బు చెప్పింది. వేషధారణ పూర్తయిన తర్వాత సుబ్బారావిలా ధైర్యం చెప్పాడు: ‘నీభార్య కాదుకదా, ఆమెనుపుట్టించిన బ్రహ్మ కూడా నిన్ను గుర్తుపట్టలేదు. నీ పేరు మరచి పోయేవు సుమా! మోహనరావు పొర పాటు పడ్డొద్దు. వెళ్లిరా.’ అని వీధిలోకి సాగిపోయేడు. జగన్నాథరావు నటించవలసిన పాత్ర యిక్కడినుండి కొంచెం కష్టమయినదే. తను మారువేషం లో ఉన్నట్లు తన భార్య

ఏ మాత్రం ఆహో! తీసికా, తన భార్యకొంగ తనం పట్టలేదు. ఒకసారి తేబులోంచి అడ్డాన్ని తీసి, ఓ పీథిడినం క్రింద నిలబడి తన స్వయా పాన్ని చూసుకున్నాడు. నాలుగైదు నిమిషాలట్లా చూసుకున్న తర్వాత, తన పూర్వ రూపానికి, ప్రస్తుత రూపానికి. కావలసినంత భేదం ఉందని గర్జించుకొని కృత్రిమపడ్డాడు. తాను భార్యయందు నటించవలసిన విధానం దారిలో ఊహాగానం చెయ్యడం మొదలైతేడు..... మొట్టమొదట తన పేరు మోహనరావనీ, తన భార్యకు, అనగా జగన్నాథరావుభార్యకు వెళ్లి నట్లా చెప్పాలి. తరువాత చేయవలసిన విధానాన్ని గురించి చాల వరకూ అలోచించేడు. కాని అతని చంచల బుద్ధికి నిమిషాని కొక మిదిరిగా తోచింది. ఈ విషయంలో అతడొక నిర్ణయానికి వాతేకపోవడం కల్ల సమయానుకూలంగా అక్కడ ప్రవర్తించడానికే నిశ్చయించుకున్నాడు.

గుమ్మ మెక్కుతూనే తలుపు తట్టేడు. కాని కాత్యాయని తలుపు తెరిచేసరికి అతని కాళ్ళు కొద్దిగా ఒణికిన సంగతిమాత్రం నిజం. తా నా సమయంలో ఆచరించవలసిన విధానాన్ని జ్ఞాపకం తెచ్చుకుని, ‘జగన్నాథరావుగా’ బున్నారా! మాది వెల్లారులండి. నాపేరు మోహనరావం బాగు. ఆయనతో కొద్దిగా మాట్లాడవలసిందే...’ అని వచ్చు చెప్పేసేడు. అప్పటి వరకూ తన పాత్ర నభినయించడంలో పొరపాటు లేదని కృత్రిమపడ్డాడు.

‘ఇంట్లో తరండి సాయంత్రం బండికి ఊరికి వెళ్లారు’ అని చెప్పింది కాత్యాయని.

‘అట్లాగా. ఆయన్ని కలుసుకోకుండా వెళ్లి పోవడమే? వెనకచిక్కు—యీవూళ్ళో నాకు తెలిసిన నాళ్ళు కూడా ఎవ్వరూలేరు. పోనీ, యీ రాత్రికి వివాహంనను పడుకొనిస్తే జగన్నాథరావు వారు వచ్చే వరకూ ఉండి కలుసుకుని మరీ వెళ్లి పోతాను.’ అన్నాడు—రాత్రంతా అక్కడే పడుకుంటున్న ఆమె యిట్టపడితే భార్యద్రవ్యం కాంతవరకూ కనిపెట్టడానికి అవకాశ ముంటుందనే ఆశతో.

ఈసారి కాత్యాయని అతని ముఖం లోకి నిదానంగా చాలా తీర్క్కుగా చూసింది. అతనికి కనబడకుండా ప్రక్కకు తిరిగి పైట చెంద గుచ్చాటున ఓసారి నవ్వుకుంది. తన భర్త కోచిన్నపాతం నేర్పాలనే కొంటే తనం ఆమెలో అప్పడే మొలకెత్తింది. అతని వైపు తిరిగి యిట్లా అంది: ‘మోహనరావో నాకు తెలియదుకాని, మీవాలకంచూస్తే నాకు చాలా అనుమానంగాఉంది. మీరు పెద్దమనుషుల్లాగా నడుచుకోవడంలా. అగ్రరాత్రివేళే తలుపు తట్టి, నా భర్త యింట్లో తేరిని చెల్లొన్నా విక, మొండితనంగా ‘లోపల పడుకుంటాను, స్వయం యిమ్మని అడగడంలో మీ ఉద్దేశ్యమే ఏమిటి? ఇదేం పాసికొం పడుకున్నారా? సంసార్లుండే యిల్లనకున్నారా? తక్షణం గుమ్మం దిగులేనే దిగేరు. లేకపోతే యిగసుపారులనాళ్ళును పీల్చి తగిన బుద్ధి చెప్పిస్తాను. జాగ్రత్త! దిగండి ముందు గుమ్మం!’ అని దులిచేసి భద్రాల్ని వీధికితలుపు మూసేసి లోపల గడియ పెట్టేసింది.

జగన్నాథరావు గుండెకొట్టుకోవడం ఒక్కసారి ఆగిపోయి మళ్లా యథాప్రకారం తన పని నిర్వర్తించుకుంది. అతడొక్క గంతులో వెళ్లి వీధిలో పడ్డాడుకాని, తాను నెందిన దిగ్భ్రమ వేగం పడబోలేదు. తాను విన్నదానికి ప్రత్యక్షంగా కన్నదానికి ఎంతవరకూ సంబంధ ముందో అప్పడే అతని కర్ణమెంది! తన భార్యకు ఎంత అపార్థంచేసుకున్నాడు!! ఆమె నిర్దోషిత్వం తన కన్నాభ్యంతరకూ తెలిసిరాలేదు. అదేనా ప్రత్యక్షపరీక్షవల్లనే. తనిన్నాళ్లా చూస్తూ వచ్చిన భార్య బాహ్యప్రవర్తనబట్టి తా ననవసరంగా అపోహపడ్డాడు. తానిక మోహనరావుగా చరించవలసిన అవసరం దాటి పోయింది. వెంటనే జగన్నాథరావై తన యింటిగుమ్మం ధైర్యంగా తాక్కొచ్చు. ఈ సంఘటనవల్ల తన

భార్యకు నిజంగానే తనమీద ప్రేమ ఉందని, ఆమెకు పరపురుషుల వాసనైనా కీటిదనీ అతని కర్ణమెంది. ఈ ఆలోచనలంతమయ్యేసరికి సుబ్బారావు బసదగ్గరకు వచ్చేడు. వెల్లగా లోపలి కెళ్ళి, ఎరువు దున్నులు తీసేసి ఎప్పటి జగన్నాథరావే అయిపోయాడు. సుబ్బారావుని పీల్చి జరిగిన విషయంచెప్పి, ‘ఈసారి నా భార్యను రెండు చేతులా ఆహ్వానించవచ్చుకోయ్!’ అన్నాడు గర్వంగా. కాని అదెట్లానో సుబ్బారావు కర్ణంకాలా.

జగన్నాథరావా రాత్రి భార్యను చూడడానికి రెండవసారి బయలుదేరేడు. అతనికి దారికడకూ ఉన్న నిండుధైర్యం తన యింటి మెట్లెక్కి తలుపుతట్టి పీల్చేప్పుడు లేకపోయింది. సగంధైర్యం తోనే తలుపు తట్టేడు: ‘ఏమో! తలుపు తియ్యి.’

‘ఎరూ?’ అని ప్రశ్నించింది భార్య కళ్ళు నలుపుకుంటూనే కిటికీదగ్గర కొచ్చి.

‘నేనూ తలుపుతియ్యి’ జగన్నాథరావు కూడా అదే కిటికీదగ్గర కొచ్చి.

‘అంటే, మీ పేస?’

‘నేనే! జగన్నాథరావునీ.’

‘ఇంచాకా నా పేరు మోహనరావంటూ వచ్చినవాడినే కదూ. ఇప్పుడు నా భర్త పేరు పెట్టుకొని, నీ మొగట్టంటూ మళ్ళా వచ్చావు? మర్యాదగా యిక్కణించి వెంటనే పో.’

‘నిద్రల్లో మాట్లాడు తూన్నట్లున్నావు. జాగ్రత్తగా చూడు. నేను నీ భర్తనే.’

‘నాకు తెలియకపోతే యింకా చెప్పుదురా కాబోలె! గంట క్రితం వచ్చినవాడిని ఎంత మార్చివేమంటేనీనా, నీ రూపుపోతిక పట్టలేనా, నీ గొంతుక గుర్తుపట్టలేనా? నేను నా భర్తను తెలిసికోలేనంత మూరురాల్సి కాదు. ఆయన రాత్రికి రానని చెప్పి మరీ వెళ్లారు. ఆయన లేరని తెలిసి నవ్వెనకో దొంగ వేషం వేసుకొచ్చి నట్లున్నావు. వెంటనే యిక్కడినుంచి కదులు.

ను వ్యంత గొంతు చించుకున్నా మోసం జరుగుతుందని తెలిసికూడా తలుపు తెరిచేపాటి వైరి దాన్నికాదు. ఇంకా మొండికెత్తి యిక్కడే నిల్చుంటివా, నలుగురూ వస్తారు. ననుబాటు పాలు కావలసివస్తుంది.’

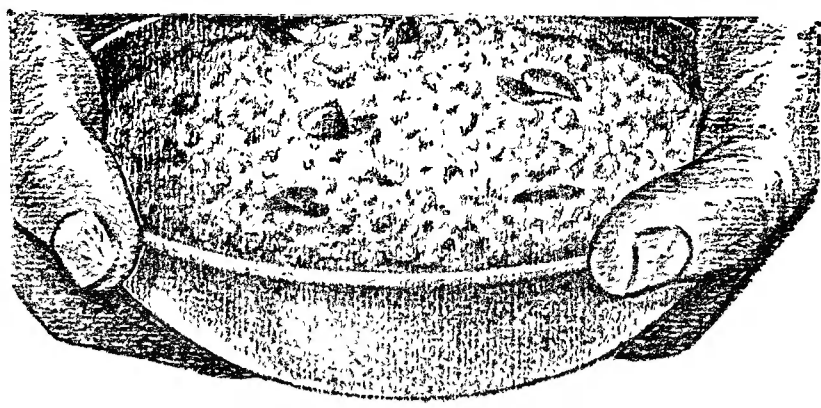
జగన్నాథరావు కిప్పుడు తద్దినం కొనితెచ్చుకున్నట్లుయింది. దూరంగా ఆలోచించినమీదట తానా అగ్రరాత్రివేళ అట్లా నడిపిధిలో గొంతు చించుకుంటూన్నప్పుడు నలుగురూ వింటే తనకే నగుబాటన్న జ్ఞానం కలిగింది. ఈ రోజు ధిక్కరించిన భార్య మరునాటికి మారుకుందా? ఆమెకు తనంతలాతాను నచ్చుచెప్పితే లాభం లేదు. సుబ్బారావునికూడా తీసుకొచ్చి, తనే ఆమెను అగ్నిహోత్రంసాక్షిగా వివాహం చేసుకున్న భర్త అని నచ్చు చెప్పించదల్చుకున్నాడు.

ఆమెపోతికత్తెం మీద అప్పటికి అతనికి బాగా గురి కుదిరింది. వెంటనే వెళ్లిపోయి సుబ్బారావుకి రెండోసారి జరిగిన సంగతంతా తు,వ తప్పకుండా చెప్పేవాడు. సుబ్బారావుకూడా నేపీహతునికి వచ్చిన ఆపదకి ఆడుకో తల్చుకున్నాడు. అతనికూడా వెళ్లి కాత్యాయని ముందు, ఆరాత్రి ఆమెదగ్గరకు రెండోసారి వచ్చినవాడే ఆమె భర్తయిన జగన్నాథరావని సాక్ష్యం చెప్పడానికి సిద్ధపడ్డాడు.

సుబ్బారావు తోడైరాగా, జగన్నాథరావారాతే మూడవపర్యాయం తన తలుపు తట్టి భార్యను పిప్పేడు. ఈ సారి లోపలనుంచే వచ్చింది జవాబు.

‘ఎర రది? ఇప్పుడు తలుపు తియ్యడానికి వీలేదు. మా ఆయన అలిసిపోయివచ్చి యిప్పుడే పడుకున్నాడు. గోలచేస్తే లేచిపోతారు. ఆయనతో మాట్లాడే పని ఉంటే ప్రాగున్నే మాట్లాడవచ్చు. ఇప్పుడు వెళ్ళండి.’ ‘దామిటో! కథ అడం తిరిగింది’ అన్నాడుసుబ్బారావు.

‘భార్య రూపవతీ శత్రుః’ అనుకున్నాడు జగన్నాథరావు.

కుంకుమపువ్వు వర్ణముగల పచ్చముల్లంగి హల్వా డాల్డాతో ఆయాదదేసినదో శ్రేష్ఠముగానుండును!

అరహేను పచ్చముల్లంగులయొక్క తొక్కలను తీసివేసి వాటిని బాగా కోరండి. రెండు కప్పుల పొలను ముఖగదెట్టి పచ్చముల్లంగులను కలుపుండి. తరువాత వాటిని నెమ్మది మంటమీద నుంచి పాలు చాలవరకు పీల్చుకొనబడేదాకా కలియబెట్టండి. ఒకటిన్నర కప్పుల పంచదార, బాదముకాయ ముక్కలు, పిస్తాలు మరియు ఎండు ద్రాక్షపండ్లను కలుపుండి. మిశ్రమము రోని ద్రవము ఇంచుమించుగా జగిరిపోయేదాకా వండండి. తరువాత అర కప్పు దాల్డాను వేడిచేసి మెల్లమెల్లగా కలుపుండి. తరువాత మిశ్రమము ఎట్టగా నగునంతవరకు వేసండి. ఒక చిటిక నలగగొట్టబడిన ఏలకి కొయలు, నీటితో కలువిన పాతిక తేనెటి నంబాకుంపుమపువ్వు కలుపుండి. దాల్డా వేడుగా వచ్చేదాకా వండండి. వేడిగానో లేక చల్లగానో హల్వాను వడ్డించండి.

“ఆరోగ్య రక్షక”

ఆహారములు ఏవి?

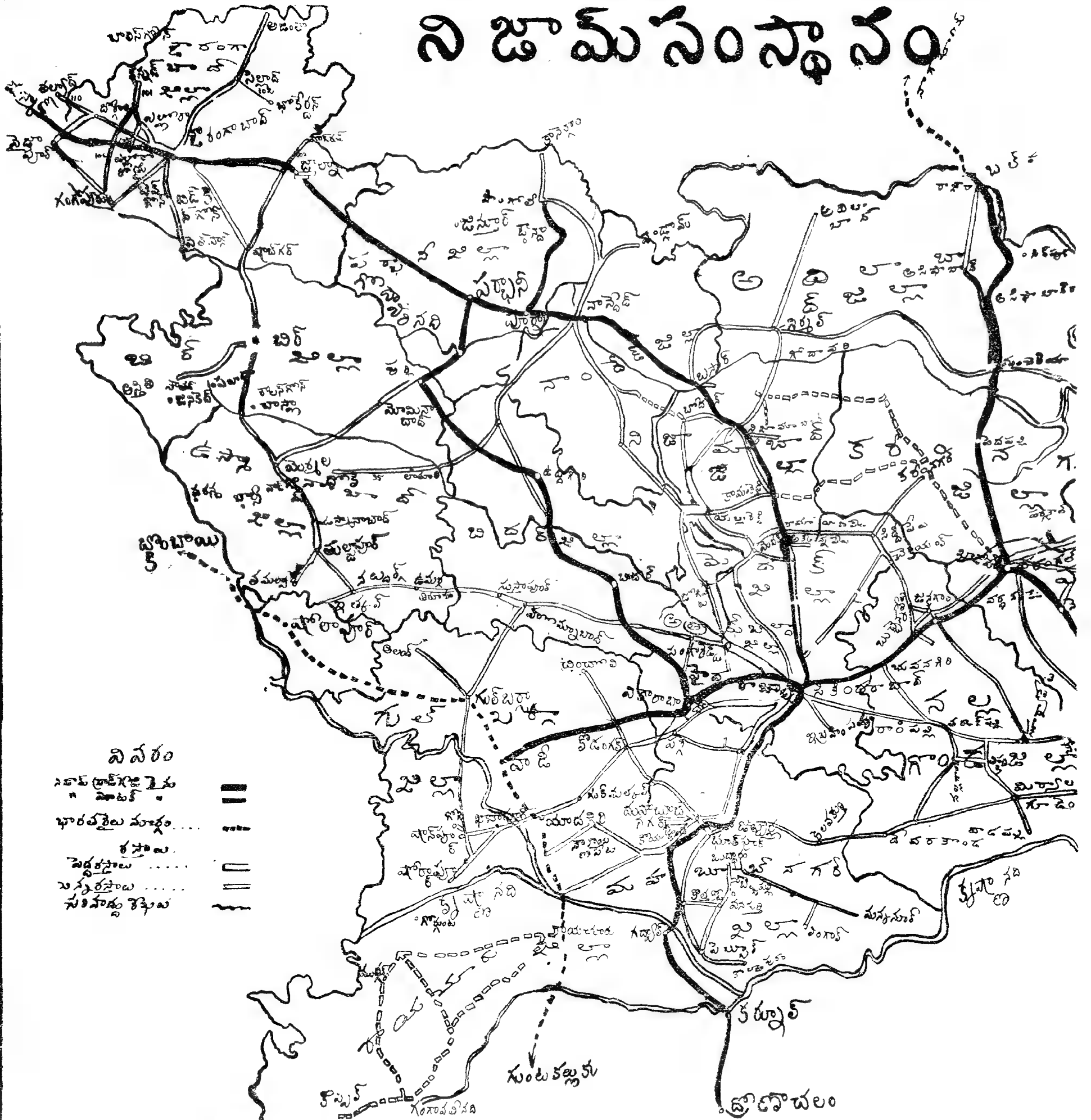
రోగమును ఎదుర్కొనే ఆహారములు. ఈ విషయమై ఉపయోగకరమైన వివరములకు మాకు ప్రాయండి.

ఉచిత సలహా కొరకు ఇవ్వకో—లేక ఏరోజైనను ప్రాయండి!

ది డాల్డా అడ్ వైసరి సర్వీస్

బోస్ట్ బాక్స్ నంబరు 353, బొంబాయి!

నిజామసంస్థానం

స్వరూపవారం నెప్టేంబరు 18 తెల్లవారము 4 గంటలకు భారత సేనలు సికింద్రాబాదును ప్రయాణము, హైదరాబాదు సంస్థానంలో ప్రవేశించాయి. ఇలా ప్రయాణముచేసే మని సెక్రూ పండితు డెన్నెడో చెప్పాడు. కాని ప్రయాణం సాగించనే వారమాత్రం ప్రజలకి

హైదరాబాద్ శాంతిభ

రాజేంద్ర సింహాజీ
రక్షణ సర్వసేనాధిపతి

జనరల్ రుద్ర
విజయవాడ రంగాధిపతి

నైజాంకి కూడా చాలా ఆశ్చర్యం కలగజేసింది. ఈ విషయంలో నైజా నైజామా ప్రజలు ఏక మయ్యారు!

అసలు నెప్టేంబర్ 18, భారత సరిహద్దు ప్రాముఖ్యత వహించిన దినము. 1727 నెప్టేంబర్ 18 నాడు పీష్వా కాలాజీ బాజీరావు నైజాం యొక్క ఆధికారముదాన్ని అణచటానికి సంస్థానంలో ప్రవేశించాడు. అపారంగా నిజాం దోష లోకి వచ్చాడు. నైజామాను ఎప్పుడు దోషలో పెట్టాలన్నా బ్రిటిష్ రెసిడెంటు గూడా కింగ్ కోటిభవానికి, ఇలాగే ప్రయాణముచేయవాడు. పాపం - నైజాం కింగ్ కోటికి ప్రయాణం కట్టే వారి దగ్గర తదుపైన కుర్రాడులాగా ప్రవర్తించాడు. అలవాటు ప్రకారం, ఈ తడవకూడా భారతసేనల్ని ప్రయాణం చేసే సీతిలో పెట్టాడు.

యథాతథపు ఒడంబడికమూలంగా, సికింద్రాబాదు నుంచి భారత సైన్యాలు గత నవంబర్లో

వచ్చేకాయి. భారత సైన్యాల పోకడతో రక్ష్య శిష్యులు శేలేగిపోయారు. రజాకారు సంస్థకి నైజాం పోవకుండు. లాయక్ అరీ కోకాధికారి. ఇంక ప్రజలకు కష్టం లేమి కొడుక? తిరిగి సికింద్రాబాదులో నైన్యాల్ని ఉంచుతామని భారత ప్రభుత్వం నైజాంకు చెప్పింది. ఎచ్చెచ్చే, అది నా ఆర్మీగౌరవానికి భంగకర మన్నాను నైజాం. అక్కగాని, గౌరవంగాని లేనివారికి వాటి భంగమేమిటి!

మన సైన్యాలు ప్రయాణం సాగించాయి. జనరల్ రాజేంద్రసింగ్ జీ మన సేనలకు ప్రధాన మార్గదర్శి.

18 వ తారీఖు ప్రార్థున్న పదిగంటలకల్లా కొందరు సైనికులు హోలాపూరునుంచి బయల్దేరి ఉస్మానాబాదుజిల్లాలో ప్రవేశించారు. 30 మైళ్ళు సాగి, నల్దుర్గంలో భోజనాలకు మజిలీ చేశారు. దక్షిణాన విజయవాడనుంచి ఒక

ఉన్నాడేమో తప్ప, ఎగిరి ఎదిరించిన విమానం అంటూ, తీరా విమానాలున్న ఆ చోటేదేలేదు.

మన నైస్కాలకు సాగినకొద్దీ రెండురకాల మన్నన లభించింది. ఒకటి దోర పాడుగునా స్వాగత మిచ్చే ప్రజానీకం. రెండు చాటునా మాటునా తెచ్చుకున్న కుపాకుల్లో ఎదిర్చు బోయి, తీరా సమర్పించుకొన్న నైజాం గూండాలు.

మధ్యాహ్నం ఆర్యేటప్పటికి, అక్కడ హైదరాబాదులో భారత ఏజెంటు జనరల్ ఇంటిచుట్టూ గూండాలు చేరారు. రజాకార్లకు, ఢీకార్లకు, సిద్ధిసాలా వారికి, నైజాంసైనికులకు ఇళ్ల చుట్టూ చేరటం, ఇంట్లో ప్రేమిలను తెరచటం, ఇంట్లోవారిని చంపటం, ఇంటిని దోచి నివ్వ పెట్టటం—బాగా తెలిసిన కని. కాని ఈ మధ్యకాలంలో నైజాం చేసినమంచి పని ఒక్కటే. ఆదేమంటే, ముస్లిం మురక్షిత ప్రజానీకానికి తీసికొనిపోవటం. ఏమైనప్పటికీ, ఇలాంటి మంచి పనిని నైజాం చేయగలగటాడని ఎవ్వరూ అనుకోలేదు. ఈ ఒక్క మంచిపనితో, పరిష్కారం తగ్గవునటానికి నైజాంకు అవకాశం కలిగింది. మధ్యాహ్నం లోగా మన సేనలు సాగటం ప్రారంభించాయి నల్గొండ గర్లదగ్గర రజాకార్లను ముందు పెట్టుకొని నైజాం సైనికులు మనసైనికల నెదిరించారు. రజాకార్లు మన కుపాకులకు ఆహారీ కాసాగారు. వెనక ఉన్న సైనికులు పలాయనం చిత్రించసాగారు. ఈ స్థితిలో రజాకార్లకు లొంగిపోవటమే ఆత్మ గౌరవంగా కనపడింది. ఇదేవిధంగా విజయవాడ నుంచి బయలుదేరిన పోలీసుల భానికీ కూడా రజాకార్ల తమ ఆత్మగౌరవ ప్రదర్శనాన్ని చేసుకున్నారు. అసలు ప్రతిఘటనలోనూ ఇదే పద్ధతి. రజాకార్లను పట్టి ఇవ్వటంలో భారత పోలీసుల్లో ప్రజలు అమోఘంగా సహకరించారు. ప్రజలు తమంతామే రజాకార్లకు బుద్ధిచెప్పలేదు. ఎంత మంచివాళ్లు!

తుంగభద్రం తెలలను పడగొట్టే యాత్రలని రజాకార్లు తెగ తాపత్రయ పడ్డారు. కాని మన పోలీసులు వారి చర్యల్ని సాగనివ్వలేదు. ఈ ప్రాంతంలో విధ్వంసం చేయాల్సిన స్థానాలనేక ఉన్నాయి. అందువల్ల ఇక్కడ నైజాం సేనలు, గూండాలుకూడా బాగా పోగొడారు. కాని ఇంతవరకూ నిర్బంధపడిన తుంగభద్ర ప్రాజెక్టునుగాని, తుంగభద్ర వంతెనలనుగాని “అలవాటు ప్రకారం” నాశనం చేయలేక పోతున్నారు. అయినా మన పోలీసులకు ఇక్కడ కాస్త బలమైన శత్రువు ఎదురొచ్చాడనక తప్పదు. మన పోలీసుల సాహసానికి వింత పదాలి—సంతోషించాలి.

మర్నాడు—అనగా 14-9-48 ఉదయం తిరిగి మన వారి ప్రయాణం సాగింది. ఒక్కరోజుతోనే రజాకార్లకు, నైజాం సైనికులకు సయోధ్యత లేకుండా పోయింది. మక సిచ్చిలో పోట్లాడుతున్న రజాకార్లకు నైజాం సైనికుల సహకారం లేకపోయింది. రజాకార్లు ముస్లిం శత్రువుల మధ్యపడ్డారు. ఒకరు నైజాం సైనికులు—

జనరల్ కరియప్ప, జనరల్ చౌదరి

ప్రజలకు తమ సైనికులవైగల ప్రేమకు ఇదే మహా నిదర్శనం.

నల్గొండ, వరంగల్ జిల్లాలలోని రజాకార్ల నందరినీ ఖమ్మంమెట్టు దగ్గర పోగుచేక రని ఒక తదంతి పుట్టింది. కాని డి. వి. జి. సుబ్బరాజు అధ్యక్షతన క్రింద నడుస్తున్న మన పోలీసు దళానికి ఈ రజాకార్లపోగు, చీమల పోగులాగా కన్పించింది. మధిర చేరి అక్కడ నుంచి ఖమ్మంమెట్టుకు సాగారు.

బ్రిగేడియర్ ముదక్ సింగ్ జీ నాయకత్వం క్రింద మార్చాపేట వైపుకి విజయవాడ దివ్యంగా సాగిపోతోంది. అలంపూరు మనచే జిక్కింది. కర్నూలు ప్రాంతంలోని కాంది శివులు సంసానంలోకి ప్రయాణమయ్యారు. మన సైనికుల కౌరవ్యభారత చూచిన తర్వాత ప్రజల కలాంటి విశ్వాసం కల్గుటలో ఆశ్చర్యం లేదు. బల్లారా దగ్గరనుంచి సాగిన మన సైనికులు నిరాశూంకంగా సాగిపోయారు.

ఉన్నావాబాదు జిల్లా వాదా పు అంతా ఆక్రమింపబడింది. మధ్యాహ్నం కి జిల్లా (ఛౌరంగాబాదు జిల్లా) పడిపోయింది. హోస్పే

మాడోనాడు, అంటే 15-9-48 నాటి నడక, నల్లెరుపై నడకలాగా సాగిపోయింది. దొలతాబాదు, సూర్యాపేట, ఖమ్మంమెట్టు—వరసన పడిపోయాయి. హోస్పేటదగ్గరకూడా రజాకార్లు వెన్నుచూపటం ప్రారంభించారు. సికింద్రాబాదు కనుచూపుమేరలో ఉన్నట్టు ఆశలు వ్యాపించాయి. నైజాం, జార్జిరాజుకు ట్రామిక్కు విజ్ఞాపనలు పంపుకున్నాడు. కాని ప్రపంచంలో ఏద్యూ—ఒక్క పాకిస్తాన్ తప్ప—నైజాంకు సహాయం చేస్తామని అనలేక పోయారు. ప్రపంచంలోని ముస్లమానలంతా కోపోద్రిక్తులవుతారని లాయర్ ఆలీ హెచ్చరించాడు. ఆరబ్ లీగ్ వారికి మాత్రం ఇందులో సంబంధంలేదని, లీగ్ కార్యదర్శి ప్రకటించాడు.

మన సేనలు సాగిపోతుంటే, రజాకార్లతో నిండిన మన రైళ్ళు బొంబాయి, మద్రాసు, మధ్యరాష్ట్రాలలోకి పరుగెత్తటం ప్రజలు వింతగా గమనించారు. 15-9-48 ఫలితాలు, విజయం దగ్గరకు వచ్చేసినట్లే కన్పించాయి మన సేన లీనాడు ఆక్రమించిన హోమ్లూబాదుకు, సికింద్రాబాదు నల్లెరుపై. అన్నింటికంటే ముఖ్యమైన విజయం ఛౌరంగాబాదులో. ఛౌరంగాబాదు కలెక్టరు తెల్లజండా చూపి దాసోహ మన్నాడు. కాని ఛౌరంగాబాదులో

(తరువాయి 21 వ పేజీ)

వ్రతలకై భారతప్రభుత్వ సైనికచర్య

పోలీసుదళం బయల్దేరి బొమ్మకల్లు చేరింది. మరో పోలీసుదళం కర్నూలునుంచి బయల్దేరి, కర్నూలు సికింద్రాబాదు రైల్వేలైను నాక్రమించుకో సాగింది. ఇంకో సైనికదళం హోస్పేట దగ్గరనుంచి మునిరాబాదువైపుకు నడిచింది. మధ్యరాష్ట్రాలనుంచి బయల్దేరిన ఒక సైనికదళం ఎల్లూర్ నాక్రమించేసింది. మొదటి దెబ్బతోనే సగం యుద్ధం ఆఖరు. నిజాం, సంసాన పాలకులు, ఒక్కదెబ్బతో—పంచాగ్ని మధ్యం లో పడ్డారు. మహాఘనత వహించిన శ్రీవారికి రిమానాలు ఉన్నాయనే మన వారి అనుమానాలు. అందుకనే మొదటిదెబ్బలో వరంగల్, బీదర్, ఛౌరంగాబాదులలోని శ్రీవారి విమానాశ్రయాల్ని మన విమానాలు వెళ్లి ధ్వంసం చేసేవచ్చాయి. సమయం వస్తే పాకిస్తాన్కు పారి పోదామని దాచుకొన్న ఒకటి రెండు విమానాలు ఏమన్నా

రెండు ప్రజలు—మూడు భారత సైన్యాలు. ఇందులో డేమంగా ఉండే పద్ధతి ఒకటే; భారత సైనికులకు చిక్కిపోవటం.

పోలాపూరు నుంచి బయల్దేరిన దళం ఒకటి ఉన్నావాబాదు జిల్లా గుండా ఎర్నూల్ వైపు, ఒకటి సికింద్రాబాదువైపు సాగింది. విజయవాడ నుంచి బయల్దేరిన దళం చీలి ఒకటి మార్చాపేట వైపు, ఇంకొకటి కమ్మంమెట్టు వైపుకు సాగాయి. మరొకదళం ఛౌరంగాబాదుకు ప్రయాణం కట్టింది. ప్రతిరంగంలోనూ మనవారిదే ముందంజ. ముందుకుపోయే బాధ్యతతోపాటు, రజాకార్లను రక్షించటం కూడా మన వారి బాధ్యతే అయింది!

హోస్పేటదగ్గర పోట్లాడుతున్న మన పోలీసుల కోసం, హోస్పేట ప్రజలు 5000 మందికి సరిపడే భోజనాలు పంపారు! స్వతంత్ర భారత

బలో మాత్రం తీవ్ర పోరాటం సాగుతోంది. ఇన్ని రంగాలకు మంచి ఉత్సాహం లభించటానికి, మన విమానదళం కారణం. వైస్-మార్షల్ ముఖర్జీ ఇన్ని రంగాల్లోనూ, ఎక్కడ విమాన చర్యలవసరమో వేయి కళ్ళతో చూచి ప్రవర్తించాడు. ఏది ఏమైప్పటికీ మద్రాసుసరిహద్దుల జరిగే చర్యలను నడుపుతున్న మేజర్ జనరల్ రుద్రకు, హోస్పేటలో చేతులారా పని కలిగింది. తుంగభద్ర వంతెనలు, ప్రాజెక్టు మురక్షితంగా ఉంటానీకి హోస్పేటదళం మంచి జాగ్రత్త తీసుకుంది.

సంసానంలోని వివిధజిల్లాల పాలనకు, భారత ప్రభుత్వంవారు మన కలెక్టర్లను నియమించారు. ఆక్రమింపబడిన ప్రాంతాలకు వెళ్లి అక్కడ పరిపాలనను జరపటానికి మన ఆధికారులే పూనుకొంటారని తెలియటం ప్రజలకు చాలా ఉత్సాహం కలగజేసింది.

హైదరాబాదులో మన వైమానిక దళములను నడపిన ఎయిర్ వైస్ మార్షల్ ముఖర్జీ

సాలిబక్కున్న చాలా బీదవాడు. రెక్కలమీదనే ఆ భారం. వైక మాత్రం భాగ్యవంతుడి వేషం. తా నెంతో గొప్పవాణ్ణి మాత్రం కోతలు కోస్తుంటాడు. అందుచేత వూళ్ళో, అతని మాటకేమీ విలువ లేదు. బక్కున్నంటే పట్టి కోతల రాయుడని అంటారు ప్రతివాళ్లు. అంద చందాలు చూద్దామా అంటే అసలే శూన్యం. పేరుకు తగ్గట్టే అంగస్తాపవంతుడాడు. బుర్రమాత్రం గుమ్మడికాయంత పెదది. కాళ్ళూ చేతులూ బగిడాకులే! అంతా ఒక వికార అనాకార స్వరూపం బక్కున్నది. అందుచేతనే బక్కున్న భార్యకు, తన మగడంటే మహా

అసహ్యం. ఎప్పుడు వదిలి పోతాడా ఈశనిగాడు అనుకునేది. బక్కున్న కోతలు వింటూంటే, కడుపుతరు, కుక్క పోయేది ఆమెకు, "మింగ మెతుకు లేదు మీసాలకు సంపెకనూనె" అని

ఒక రోజు బక్కున్న వాగ్గొద్దగిరకూర్చొని బట్టనేస్తూండగా, ఒక దోమవచ్చి వాడి ఎడమచేయిమీద వాలింది. వెంటనే నేత సమయంలో అటూ ఇటూ కడులుతుండే వాడి కుడి చేయి అనుకోకుండానే, ఎడమచేతికి తగిలి, దోమ కాస్తా మధ్య నలిగి చచ్చింది. ఇది చూచిన బక్కున్నకు పట్టరాని సంతోషం కలిగింది. నేత చాలింది, ఆలోచన మొదలుపెట్టాడు: "దెబ్బకు రెండు అన్నట్లు, అటు మగ్గం పని, ఇటు దోమపని... ఒకేసా... ఇది ప్రతివాడికీ చేతాతుందీ? కాదు. కాబట్టి నాలో గొప్పతన మన్ననలూ ముమ్మాటికీ నిజం."

ఆలోచించినకొద్దీ, అంతులేదు, తన లోని గొప్పదనానికి. 'ఛా, నాలాంటి గొప్పవాడికి మగ్గం లాభంలేదు' అనుకున్నాడు బక్కున్న. ఎక్కడన్నా గొప్పదనాలు దొరుకుతాయేమో అని బయలుదేరాడు ప్రపంచ యాత్రకు. కావలసిన సన్నాహాలు చేయమన్నాడు భార్యని.

ఇక ఒకందుకు మంచిదే ననుకొంది బక్కున్న భార్య. బక్కున్న తిరిగి రాకుండా చేస్తే తను స్వేచ్ఛగా జీవించవచ్చు. ఎట్లానైతేనేం, ఓ నేరు మినములు తెచ్చి, మినపసున్ని చేసింది. మహా కమ్మగా వుందిరా అనుకొన్నాడు, బక్కున్న వాసన చూచి. అయితే ఆ కమ్మదనంలోనే కాలకోటి విషం కలిసిన సంగతి బక్కున్న కే తెలుసు, పాపం!

ఆ మూట కాస్తా చంకన జెట్టకొని జాయ్ పరమేశ్వరా అన్నాడు బక్కున్న... ఎక్కడికి? ఎక్కడికేమి? ఎక్కడికైతే అక్కడికే! పల్లెలు, పట్టణాలు... అడవులు, అరణ్యాలు... అన్నీ వెదుకుతున్నాడు—ఎక్కడైతే నా గొప్ప పని దొరుకుతుందేమో అని. పోగా పోగా, ఒక పట్టణం చేరుకున్నాడు బక్కున్న. ఆ వూళ్ళో పట్టపగలే ఎక్కడా సర సంచారం లేదు. కారణ మేమో అని అంతా కలయ దిగుతుండగా ఒక పెద్ద వనం కనిపించింది బక్కున్నకు. లోపలి కళ్ళాడు కాస్త విశ్రమిద్దామని. ఆ వనం లోనే ఒక భయంకరమైన మదపుతేను గుంటున్నది. సరూపం కనిపిస్తే చాలు, దానికి విచ్చెత్తి, కనిపించినమనిషిని చంపేదాకా ఊరుకోదు. బక్కున్న ను చూడడం తోటి, మీదకు దుముకుతూ రావడం మొదలెట్టింది. కాళ్ళూ, చేతులూ వణుకుతున్నై బక్కున్నకు. తేలకళ్ళు వేసి చూస్తున్నాడు. ఏనుగు మీద దూక

బాలానందం

బక్కుదొర

శ్రీ నెమలికంటి శ్రీహరిరావు

బోయే సమయానికి తెలివొచ్చింది బక్కున్నకు. చేతిలో మూట కాస్తా విసిరి ఏనుగు మొహాన వేశాడు. గాభరాపడి ఏనుగు ఆగింది. పక్కనే ఉన్న మట్టిపూక సహాయంతో చెట్టెక్కి కూర్చున్నాడు బక్కున్న. కమ్మని వాసననే ఆ మూటని కాస్తా అమాంతంగా మింగేసింది ఏనుగు. చెట్టుకెక్కి దూసేస్తోంది. కొమ్మల్ని విరిచిపారేసింది. గుబురులో దాక్కున్న బక్కున్న కాస్తా బైటపడ్డాడు. ఏనుగు అమాంతంగా ఎగిరి తొండంతో లాకించుకుంది బక్కున్నను. అయితే, ఏనుగు, బక్కున్నా ఇద్దరూ ఒక్కమాటే నేలకు ఒరిగారు. ఏనుగు పొట్టలోని విషం అంత సవరుగల దన్నమాట!

నెమ్మదిగా తేప్పరిల్లుకుని పైకి లేచాడు బక్కున్న. ఏనుగు కాస్తా చచ్చిపడుచి. బ్రతుకు జీవుడా అనుకుని, వెంటనే అక్కడ నుంచి వుడాయద్దా మనుకొంటుండగానే, ఎవరో కేకలేసుకొంటూ వస్తున్నారు, తనవైపు! అందరి ముందు పారిపోవడం అప్రతిష్ట అనుకొని, చలా

కీగా అటూ ఇటూ పచార్లు చేయడం మొదలుపెట్టాడు బక్కున్న. జనం అంతా చుట్టూ జేరి బక్కున్నమీద ప్రశ్నోపరంపరలు కురిపించారు. ఊరూ పేరూ జాతీ అన్నీ అడగడం మొదలు పెట్టారు. ఏనుగును చూసినందుకు బక్కున్నకు తమ కృతజ్ఞత తెలిపారు. మాంచి వీరుడు మల్లే మీసాలు తిప్పుతూ, బక్కున్న వారిందరికీ ఇలా జవాబిచ్చాడు: "మనదీ దక్షిణదేశం. పేరు బక్కుదొర అంటారు. ఏదో ఇలాంటి స్వల్ప యిబ్బందులపల్ల బాధ పడే ప్రజలకు సేవజేయుటయే మా వృద్ధేశ్యం. ఇదంతా విన్న రాజుగారు, ఏనుగుని చంపిన వీరుణ్ణి రథంమీద ఎక్కించుకుని తమ ఆస్థానానికి తీసుకు రమ్మని, భటుల నాజ్ఞాపించారు.

బక్కుదొర ఇప్పుడు రాజుగారి సేనాధిపతులలో ఒకడు. ఆతడి సలహా తీసుకునిగాని రాజుగారు ఏవిధమైన సైనికచర్య తీసుకోరు. "ఇదంతా మినపసున్ని మహిమ గామాలు" అనుకున్నాడు బక్కున్న. తను గొప్పపని

"పుష్పాంజలి"

శ్రీ రామప్రోలు సుబ్బారావుగారు ఎత్తవోయి నీ జయజెండా, విప్పవోయి నీ ప్రియకాండా, స్వతంత్రభారత చరిత చ్చాయలు బ్రహ్మాండము నిండా ఎత్తవోయి నీ జయజెండా, విప్పవోయి నీ ప్రియకాండా. ఉదయాస్తాదుల తలవాకిండ్లను, నేతు శీతనగ శిఖరాగ్రములను, మువ్వన్నయలును పొదిగి పొంది ఏకస్వామిక కేఖనలందా, ఎత్తవోయి నీ జయజెండా విప్పవోయి నీ ప్రియకాండా. కపటవంచనా నిపుణ తంత్రముల మారణహింసామధిత చిత్తమయి ద్వేషలోభములు తెల్లి జ్వలింపగ మనలి భ్రమించే మనుకులమరయగ ఎత్తవోయి నీ జయజెండా మానవమైత్రీమంగళభరతులె [మని ముత్రాంగములకు మూలసూత్ర సత్యాగ్రహమును చాటిన పాదము ఎల్లాతులును కలసిపాడా ఎత్తవోయి నీ జయజెండా విప్పవోయి నీ ప్రియకాండా.

స్వతంత్రగీతి

శ్రీ "రజని"

మాది స్వతంత్రదేశం మాది స్వతంత్రజాతి భారతదేశమే మాదేశం, భారతీయులం మాప్రజలం— వింధ్య హిమవత్ శ్రీనిల్ద్రుల సంధ్యారుణిత నవాళలు మావి తుంగ, తరంగిత హృదయాల్ మావి ఆలయమ్ముల శిల్పనిలాసం ఆ రామమ్ముల కళాప్రకాశం మొగల్ సమాధులరసదరహాసం— మాకు నిత్య నూతనేతిహాసం. అహింసాపరమోధర్యః సత్యం పద, ధర్మం చర ఆది ఋషుల వేదవాక్కులు మా గాంధీ గౌతముల సువాక్కులు— స్వతంత్రతా భ్రాతృత్వాలు, సమతా, మా సదాశయాలు, జననీ, ఓ స్వతంత్రదేశీ, కొనుమా నీవాళులు మావి. A. I.R.

పిడుగు కూ బియ్యానికి

ఒకటే మంత్రం

విల్లల కథ

చి. రాంబాబు

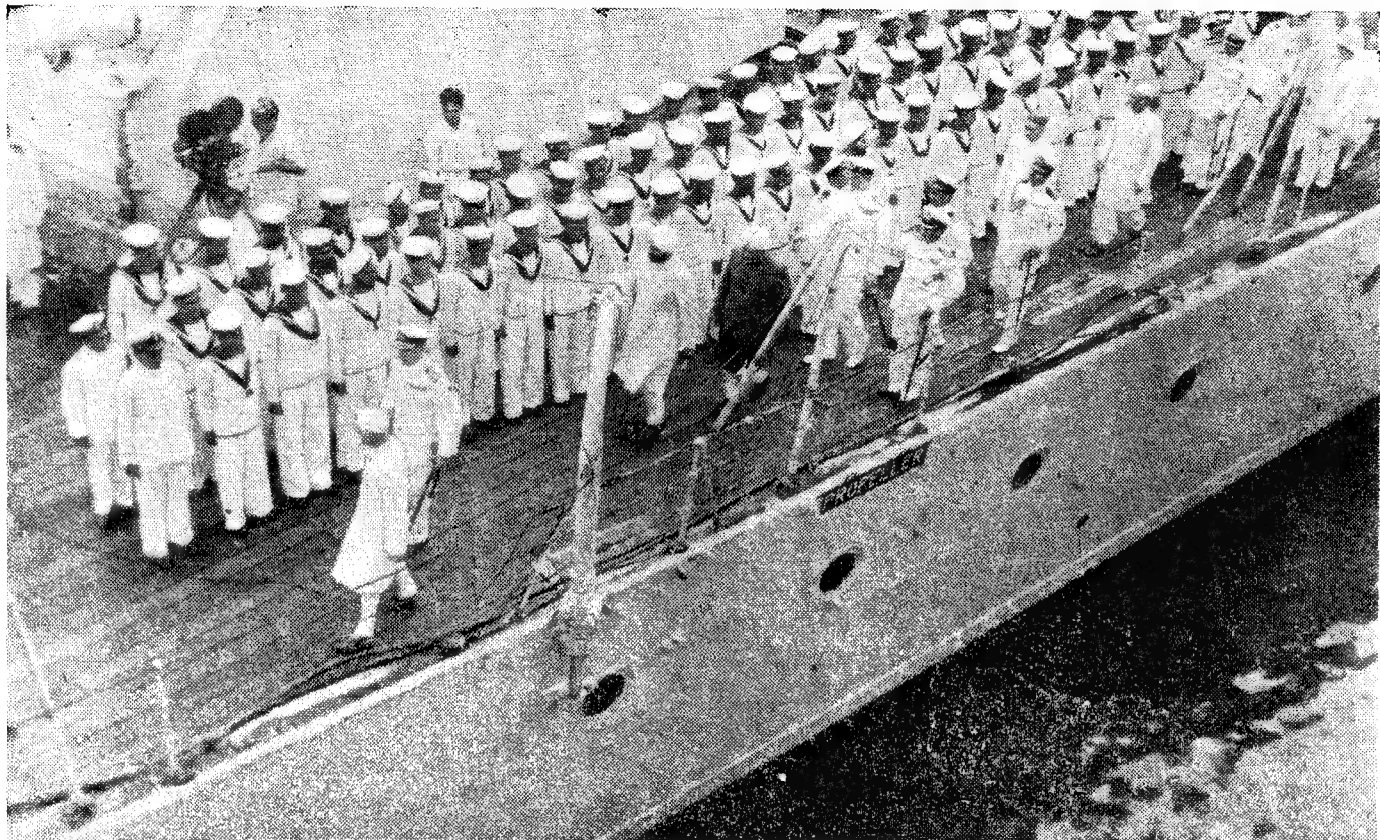
అనగనగా ఒక గ్రామములో దీక్షితులనే పురోహితు డుండే వాడు. ఇతను ప్రతి శుభకార్యమునకు నేనే ఉన్నానని బయలుదేరే వాడు. పెండ్లిండ్లు చేయించుట యందు వేరే చెప్ప నక్కరలేదు. ఏదో వచ్చిరాని నాలుగు ముత్రాలు అక్కడవి ఇక్కడవి కలిపి చదివే వాడు.

అట్లుండగా ఒక రోజు న ఆయనకు ఒక పెండ్లి ముహూర్తము వైవానుగ్రహము వల్ల కలిగింది. ఆ రోజు నాతడు పట్టుపీతాంబరము, ముఖమందు వీబూది కేఖలు ధరించి పెండ్లికి బయలుదేరి వెళ్లెను. కొంత నేటికి పెండ్లి జరిగినంత వరకు జరిగింది. ఇక తలం బాలుపోయట వచ్చెను. ముత్రాలు రాసప్పుడల్లా వాయిచండ్డోయి, బజంత్రీలు! అని, వచ్చిరాని నాలుగు ముక్కలు హడావిడితో చదివేవాడు. తలంబాలు వేసుకునే

సమయమున బజంత్రీలు నిద్ర పోయిరి. వాయిచండ్డోయి బజంత్రీలు! అన్నాడు. ఇంకేమి బజంత్రీలు నిద్ర పోయారు. మన దీక్షితుల వారికి గుండెల్లో రాయి పడింది. ఏమి చదువుటకూ వీలుపోక, అర్హణ: పాల్గొన: కిరీటి శ్వాత వాహణ:, మహా: అని అనడం మొదలు పెట్టెడు. ఇంతలోనే. ఆ జన సమూహములోంచి ఒక వృద్ధుడు లేచి ఏమండి బాబూ! పిడుగునకూ బియ్యమునకూ ఒకటే మంత్రమా? అన్నాడు. దీక్షితులు గారికి కోపము వచ్చి అది కాదయ్యా, వరుడు అర్హుని వంటి మంచి పరాక్రమవంతుడునూ, బల వంతుడునూ, అవుతాడని దీవించి నాను. అని అనుసరికి మన ముసలి తాత కళ్లు ఓటాయించి కింద చతికల బడ్డాడు. ఆఖరికి పెండ్లి జయ ప్రదంగానే జరిగింది!

కథ కంచికి, మన మింటికి.

చేసిదాకా మూట విప్పగూడదు అను కోటం చాలా మేలైంది. ఇట్లా వుంటుం డగా ఆ పట్టణం మీది కొక భయం కరమైన పులి వచ్చి పడింది. పగలల్లా ఎక్కడో వనంలో దాక్కొని రాత్రివేళ మనుష్యుల్ని, గొడ్లని చంపేసోంది. ప్రజలంతా వచ్చి రాజుగారికి మొరపెట్టు కున్నారు. “ఈ కాస్తా పుణ్యంకూడా నువ్వే కట్టుకో” మని బక్కదొరగారి నాజ్ఞాపించారు రాజుగారు. పులిమాట విసేసరికి చలిజ్వరం వచ్చింది బక్క దొరకు. “అయ్యోఖర్షమా! పులిసోట్లో బడి చావాల్సి వచ్చేనే” అని లోలోపల మహా దుఃఖించాడు. కాని తప్పదు. రాజాజ్ఞ ఉల్లంఘిస్తే, శిరశ్చేదమే శిక్ష ఆ రాత్రే వ నా నికి బయలుదేరాడు బక్కన్న కత్తి, కనచాల్లో. చీకటిపడే సరికి, బయట కొచ్చింది పులి. గాండ్లు మని గర్జించింది. చెట్టుమీద ఉన్న బక్కదొర గుండె రుల్లుమంది! చీకట్లో నివ్వల్లాగ మెరుస్తున్న పులికళ్లు. - ఒ ర లోంచి కత్తిని బయటికి లాగాడు బక్కదొర. ఈ అలజడి విన్నది పులి. చెట్టుమీది మనిషిని చూచింది. బక్కసారి గర్జించి. అమాంతంగా పై కెగిరింది. దానిగోళ్లు బక్కదొరకాళ్ళకు గీచుకుని పోయినై. కొద్దిలో తప్పించుకున్నాడు బక్కన్న. శరీరం అంతా చెమటలు కమ్మినై. చేతులు వొణుకుతున్నై. కత్తినికూడా పట్టుకోలేకుండా వున్నాడు బక్కదొర. పులి వదిలేటట్లు లేదు. దానికి రోషం హెచ్చుతోంది. పులి కాస్తేపు అటూ ఇటూ తిరిగి, బక్కమాయ నోరు తెరిచి చెట్టుమీది కెగిరేసరికల్లా బక్కన్న సంచప్రాణాలు ఎగిరి పోయినాయి. చేతులో కత్తి కాస్తా జారింది. ఆ కత్తి సూటిగా, ఎగిరిన పులిసోట్లో పడి దాని పాట్లలోకి గుచ్చుకుపోయింది. పులి కాస్తా క్రిందపడి గిలగిలా కొట్టుకుని చచ్చింది. కాస్తేపటికి తెప్పరిల్లుకున్న బక్కదొర అటు ఇటు చూచి తా నింకా బ్రతికే ఉన్నానేమా అని

బాంబాయిలో హెచ్. వి. యమ్. న్యూఢిల్లీ, నాకను పరిశీలిస్తున్న పండిట్ నెహ్రూ.

ఆశ్చర్యపోయాడు. తెల్లవారే దాకా చెట్టుమీదే కూర్చుని వున్నాడు, పులి ఆ సమీపంలో ఏమైనా దాక్కుం దేమో అని. తెల్లవారేసరికి, చెట్టుకింద పడివున్న పులిని చూచిన బక్కన్న ఆశ్చర్యనందాలకు అంతు లేదు. చెట్టు దిగి నెమ్మదిగా పులిని సమీపించి, చచ్చిపోయిందని గట్టగా నిర్ధారణ చేసు కొని, తన కత్తిని లాక్కొని, పులిగోళ్లు కోసుకొని, పట్టణం ప్రవేశించాడు.

బక్కదొర ప్రతాపానికి మెచ్చుకొని, రాజుగారు అతనికి తన కూతుర్నిచ్చి వివాహంచేసి సర్వ సేవాదిపతిగా చేసి గౌరవించారు. అయితే, రాజుగారి కూతురు అంత అందకత్తై కాదు. చిన్న తనంలోనే ఆ అమ్మాయికి స్ఫోటకం పోసి, మొఖంలాంటా అందహాసం అయి పోయింది. ఎట్లానైనా గంతకు తగ్గబంత దొరికిం దని ప్రజలు చాలా సంతోషించారు. నూతన ధంపతులుకూడా చాలా అనోన్యంగా వుంటున్నారు.

బక్కదొర ప్రతాపాన్ని గురించి ప్రజలంతా చెప్పుకుంటున్నారు. అతని పేరు చే శ దేశాలకు వ్యాపించింది. చుట్టూపట్ల రాజులకు, రాజపుత్రులకు ఇది ఒక అనమానంగా తోచింది. వైగా, తమలో తాము సంచుకుందా మనుకున్న రాజ్యాన్ని కాస్తా బక్క దొర అసహించేట్టున్నాడు. ఊరు కుంటే లాభం లేదని వారంతా బక్క దొర పట్టణం మీదికి దండెత్తివచ్చి ముట్టడిచేశారు.

బక్కదొర ప్రాణానికి మళ్ళా పురోచ్చి పడింది. ఇంతమంది రాజుల్ని ఎదుర్కోవా లంటే తనబోటి దద్దమ్మ వల్ల సేమాత్మంధికి ఎట్లానూ తనకు యుద్ధంలో చావు తప్పదు. బక్క దొరకు చావంటే మహా భయం; బ్రతి కుంటే బలుసాక్షాతా తినొచ్చు. సర్వ వైవాధిపత్యం సంగతి దేము డెరుగు. అనుకుని ఆ రాత్రే భార్యాసమేతంగా పలాయన మంత్రం పఠించటానికి నిశ్చ యించుకున్నాడు. మంచిమంచి బంగా రపు వళ్ళెలు, గిన్నెలు మూటకట్ట మన్నాడు భార్యని. సహజంగా, సహ ధర్మోపచారిణి అవటంవల్ల ఆమె భర్త చెప్పినట్టల్లా చేసింది - పాపం. అమాయకుగాలు అర్ధరాత్రయేసరికి లేచి, మూటముల్లై కావలసినవేవో తీసుకొని బయల్దేరా రిద్దరూ. నెమ్మ దిగా, ఊరి బైటి వనంలోకి చేరు కున్నారు. అయితే, సరిగా ఆ వనం లోనే శత్రువైన్యం డేరాలు వేసుకొని నిద్రిస్తున్నారు. ప హ రా సైనికుడు మాత్రం మెలుకువతో వున్నాడు. మనుషుల అలజడి, అందెల చప్పుడువిని, పహరానాడు “ఎవ రది?” అన్నాడు. ఏం చెయ్యాలో తోచలా, బక్కన్నకు. ఆ కటిక చీకట్లో ఏం చేసేటట్లు? వచ్చిందానినే పారిపోదామని పరుగెత్త బోయేసరికల్లా, ప్రక్కనే వున్న డేరా తాళ్ళు కాళ్ళ కడ్డం తగిలి, ఇద్దరూ బొక్కబోడ్ల పడ్డారు. బంగారుపళ్ళెల మూట కాస్తా డేరాలిమేకులమీద పడి గలగలా చప్పుడైంది. వెంటనే

రక్షక భటుడు, ప్రమాదాన్ని సూచించే బిగిలు వూదాడు. సైనికు లంతా గా భ రా పడి లేస్తున్నారు. బక్కన్నకు బిక్కముఖం పడ్డది. సమయాని కోపు పాయం తట్టింది. లేచి నుంచుని “లేవండి! లేవండి, శత్రువులు వచ్చి మీ డేరాలో ప్రవేశించారు. ముందు వాళ్ళని చంపేయండి” అని కేకలుపెట్టాడు. పాపం ఆ నిద్రముఖాల కిదంతా గంధగోళంగా వుంది! కళ్ళు తెరిస్తే కటికిచీకటి! ముందు తమ్ము తాము రక్షించుకోవాలని ఎదుటివాళ్లే తమ శత్రువులని అనుకొని, ఒకరి నొకరు నరుక్కోవడం మొదలు పెట్టారు. బక్కదొర దంపతులు మాత్రం ఒక పొదలో నక్కున్నారు. యుద్ధం అంతులేకుండా జరుగుతోంది. శత్రువులు నాశనమై పోతున్నారు. తెల్ల వారేసరికి, తమ కపజయం కలిగిందని శత్రు రాజులు పారిపోయారు. మన రాజదంపతులు మాత్రం, దర్బాగా పుర ప్రవేశ మయ్యారు. రాజుగారి ఆనం దానికి మేరలేదు - తన అల్లుడు ఇంత ఘనకార్యం చేశాడు గదా అని! తాను ముసలివా డవటంచేత రాజ్య భారాన్ని తన అల్లుడువైన పెడతా మనుకున్నాడు రాజు. ఒక శుభ ముహూర్తం చూచి, బక్కదొరకు ‘మ హా వీర, సంగ్రామ సింహ, శ్రీ బక్కదొర మహారాజ్’ అనే బిరుదు నిచ్చి గౌరవించి, రాజ్యాధి పేకం చేయించారు రాజుగారు. హాయిగా సాలె బక్కన్న సాంప్రద్యాన్నేలు తున్నాడు.

ఒకనాడు బక్కదొర రాజుగారికి, తనపూరి నుంచి ఒక జాలు వచ్చింది. ఏమనంటే: “అయ్యా! కొద్ది రోజుల నుండి ఈ పూరిలో కలరా అతి తీవ్రంగా వ్యాపించిఉంది. రెండురోజుల క్రితం చనిపోయిన వారిలో మీ ప్రథమ భార్య ఒకతె యని తెల్పుటకు చాలా విచారిస్తున్నాము—ఇట్లు పూరివారు.” ఈ వార్త చూచినతరువాత బక్క దొర మనస్సెట్లా వుందో?

బాలగేయాలు

శ్రీమతి పర్వ సీతాదేవి

ఒక్కొక్క వేపగింజ ఉయ్యాలో
ఒక్క వేయి మంద ఉయ్యాలో
మందగిరి వచ్చింది ఉయ్యాలో
అన్నల్లు వేరైరి ఉయ్యాలో
ఉంగరాల అన్నల్లు ఉయ్యాలో
బంగరాల లాడబోయిరి ఉయ్యాలో
చిన్ని నా చెల్లెండ్లు ఉయ్యాలో
చెండ్లల లాడబోయిరి ఉయ్యాలో
కంకణాల వది నెల్లు ఉయ్యాలో
గౌరమ్మ లాడబోయిరి ఉయ్యాలో.

శనగచేను వెనుకనుండి దానిమ్మలో
కోడవచ్చె చూడరేమి దానిమ్మలో
మీదికాదు మీదికాదు దానిమ్మలో
రాజుగారి కర్రకోడ దానిమ్మలో
ఇష్టాడిష్ట వచ్చిపోయె దానిమ్మలో
వీరమొగ్గ లాడిపోయె దానిమ్మలో
మల్లి మల్లి వచ్చిపోయె దానిమ్మలో
మల్లెమొగ్గ లాడిపోయె దానిమ్మలో
రూము రూము వుండిపోయె దానిమ్మలో
జాజమొగ్గ లాడిపోయె దానిమ్మలో.

సాంఘిక శాస్త్రము :

బృంద వివాహము

శ్రీ వావిలాల సోమయాజులు

శాస్త్రజ్ఞులు అనాది మానవజాతుల వైవాహిక విధానాన్ని గురించి ఎంతో విచారణ చేశారు. ప్రాథమిక స్థితిలో అది కేవలమూ కారీక సంబంధమని నిర్ణయించారు. అనాది మానవ సంఘంలోని స్త్రీ పురుషుల మధ్య ఉన్న ఈ కారీక సంబంధంలో ఎటువంటి వివక్ష లేదని వారు అభిప్రాయపడినారు. దీనికే వివక్షరహితకామము (Promiscuity) అని నామకరణం చేశారు. దీనినిబట్టి అభిప్రాయకాలంలో ఎటువంటి వివక్ష లేకుండా స్త్రీపురుషులు కామరృప్తి పొందేవారని నిశ్చయించబడుచున్న మాట.

అయితే ఈ వివక్షరహితమైన కామోపభోగ స్వరూపం ఎటువంటిది? నేను సంఘంలో ఉన్న నీతినియమాలూ, విధినిషేధాలూ ఆనాడు లేవు. ఆనాటి సంఘం కామ సామ్యతను (Sex Communism) పాటించేది. నేటి పరిభాషలో మాట్లాడితే అన్నకు చెల్లెలూ, తండ్రికి కూతురూ భార్య తాతా; అక్కకు తమ్ముడూ తల్లికి కుమారుడూ భర్త తాతారు. చెహరింగు జలసంధిదగ్గర ఉన్న కలియక్కులలోనూ, అలాసాలోని కడైయక్కులలోనూ, బ్రిటిష్ వార్తమెరికాలోని టెన్నెసికాలోనూ ఇటువంటి స్వీయబంధుప్రణయము (Incest) నేటికీ కనిపిస్తున్నదని 'సంసారోత్పత్తి' (Origin of Family) అనే గ్రంథంలో పిండెల్లు మహాశయుడు వ్రాసిఉన్నాడు. చీలీలోనూ, చిప్పల్ ఇండియనుజాతివారిలోనూ ఇటువంటి ఆచారము నడుస్తూ ఉన్నట్లు కొందరు యాత్రీకుల వ్రాతల వల్ల తెలుస్తున్నది.

వైన పేర్కొన్న అనాగరిక జాతులకంటే నాగరకు లనిపించుకున్న కోమసులు, పర్షియనులు, పారియనులు, హూనులు మొదలైన మరికొన్ని జాతులవారి చరిత్రలు చదువుకుంటే ఇటువంటి స్వీయబంధుప్రణయము నాగరిక జాతుల్లోనూ చాలా కాలమువరకు గడచినట్లు కనిపిస్తుంది. కానీ తరువాత కాలంలో ఈ ఆత్మబంధు ప్రణయాన్ని కొన్ని జాతులు ఎబ్బెట్టుగా చూచారు. కొన్ని విధినిషేధాలు ఏర్పాటు చేసుకున్నారు.

మార్గక్ మహాశయుని సిద్ధాంతాన్ని అనుసరించి ఇటువంటి వివక్షరహితమైన కామోపభోగస్థితిలోనుంచే మొట్టమొదటి మానవసంసారాలు (Human Families) ఏర్పడినవి. అంటే ఒక కుటుంబానికి సంబంధించిన తాతలనూ తాతమ్ములనూ నియమించారు. తాతలకు సంబంధించినవారందరూ భర్తృవంశంవారై నారు. తాతమ్ములకు సంబంధించిన వారందరూ భార్యవంశంవారైనారు. ఆ విధంగా వివాహం చేసుకున్నవారివల్ల కలిగే సంతానాలమూలంగా భర్తృవంశాలవారూ, భార్యవంశాలవారూ ఏర్పడి ఉంటారు.

ఈ విధంగా ఏర్పడ్డ వివాహసంస్థలో పూర్వీకులకూ, వారి సంతానంలో వైవాహిక సంబంధము ఉండటానికి అవకాశంలేదు. ఆనాటి వైవాహికమంటే కేవలమూ కామోపభోగము. ఇటువంటి స్థితిలో అన్నకు చెల్లెలు భార్య కావచ్చును. అక్కకు తమ్ముడు భర్త కావచ్చును ఈవిధమైన వైవాహిక పద్ధతిని నిరూపించే జాతి నేటి ప్రపంచంలో ఎక్కడా కనిపించటంలేదు. అయితే ఇటువంటి వివాహక్రమము ఒకానొక కాలంలో తప్పకుండా ఉండి ఉంటుందని శాస్త్రజ్ఞులు అభిప్రాయపడినారు. తరువాత కాలంలో అన్నదమ్ముల మధ్య అక్కచెల్లెళ్ళ మధ్య ఉండే ప్రణయాన్ని అరికట్టి నారు. క్రమంగా పింతండ్రి పెత్తండ్రి బిడ్డ మధ్య, పింతల్లి పెత్తల్లి బిడ్డలమధ్య ఉండే వైవాహిక సంబంధం కూడా తొలగిపోయింది. అందుమూలంగా అన్నదమ్ములు ఒక సంసారానికి సంబంధించినవాళ్ళూ, అక్క చెల్లెళ్ళ ఒక

సంసారానికి సంబంధించిన వాళ్ళూ అయినారు. ఈసంబంధం ఏకోదరుల విషయంలోనే కాదు—వేలు విడిచిన వారైనా సరే—మరికొంత దూరమైనా సరే. ఈ విధంగా తరువాత కాలంలో సంసారాలు ఏర్పడ్డవి. ఇటువంటి సంసారాలను శాస్త్రజ్ఞుడు మార్గక్ పున్నలియక్ సంసారాలన్నాడు.

పున్నలియక్ సంసారాలలో ఎన్ని మార్పులతోనైనా వివాహం జరగటానికి అవకాశమున్నది. కాని ప్రధానంగా ఒక కులంలోని స్త్రీలందరూ జన్మతః ఆ కులంలోని పురుషులందరికీ భార్యలై ఉంటారు. అయితే వారి సంబంధము సోదర సోదరీ సంబంధము కాకూడదు.

ఈ సంసారాలలోని వివాహ విధానాన్ని పరిశీలించి చూస్తే ఏర్పడే సంబంధ బాంధవాలు ఈ క్రింది విధంగా ఉంటవి. రామన్న అమ్మ చెల్లెలి బిడ్డలందరూ రామన్న తల్లి బిడ్డలు. రామన్న తండ్రి తమ్ముని బిడ్డలందరూ రామన్న తండ్రి బిడ్డలు. రామన్న పింతల్లి భర్తలందరూ రామన్న తల్లికి భర్తలు. రామన్న తండ్రి తమ్ముని భార్య లందరూ రామన్న తండ్రికి భార్యలు.

అన్న తమ్ముళ్ళకూ, అక్కచెల్లెళ్ళకూ మధ్య వైవాహిక బంధం ఏర్పడితే కామటంతో మానవ జాతి వైవాహిక విధానంలో మరొక మార్పు వచ్చింది. ఈ మార్పు రెండు విధాలుగా రూపొందింది.

'పున్నలియక్' వివాహ విధానాన్ని అనుసరించి ఏర్పడ్డ కుటుంబాలు రెండు రకాలని నేను క గుర్తించాము. వాటిలో ఏకగర్భాన పుట్టడం వలన పితృ సంబంధంగా సహృదరత్వమూ, మాతృసంబంధముగా సహృదరత్వమూ ఏర్పడ్డవి. వారందరికీ ఒక తల్లి ఉంటుంది. ఆమె మూలముగా అక్క చెల్లెళ్ళు కాదగినవారు నియమిత తాతా ఉంటారు. వీరికి భర్తలు ముఖ్యంగా 'అన్నదమ్ములు' కాదగినవారిలో ఉంటుంటారు. అందువలన మొగవారు తల్లికి సంబంధించి ఉండటానికి వీలులేదు. అందువల్ల వారు తల్లి కూటమికి సంబంధించరు. అదే రీతిగా కులంలోని స్త్రీసంతానం తండ్రి కూటమికి సంబంధించి ఉండదు. ఈ విధంగా తల్లి జాతి తండ్రిజాతి వేరైనారు.

ఈ పున్నలియక్ వివాహ విధానము క్రమక్రమంగా ఒక పురుషుడు ఒక స్త్రీతో తాత్కాలికంగానో, మరి కొంతకాలంగానో వైవాహిక బంధం కలిగి ఉండే అవకాశానికి దారితీసింది.

వివక్షరహిత కామోపభోగాన్ని అనుభవించే కాలంనుంచి పున్నలియక్ వివాహం అమలులోకి వచ్చే కాలంలో మానవజాతిలో గుంపు పెళ్ళిళ్ళు (Group Marriages) జరిగినవి. ఈ వివాహ విధానాన్ని అనుసరించి ఆ జాతులలోని స్త్రీ పురుషులు యావన్ముందీ రెండు కూట బాహ్య కుటుంబాలుగా (Exogamous Families) విభజన పొంది ఉంటారు. ఒక కుటుంబంలోని వారు, స్త్రీలు యావన్ముందీ, జన్మతః రెండవ కుటుంబంలోని పురుషులకు వివాహ సంబంధం వహించవలసిన వారై ఉంటారు. అదే రీతిగా అవతలి కుటుంబంలోని స్త్రీలందరూ ఇవతలి కుటుంబంలోని పురుషులు యావన్ముందీ పుట్టుకతోనే భార్యలై ఉంటారు. బృంద వివాహ విధానంలో ఇది ప్రాథమికస్థితి. ఇటువంటి స్థితి ఆస్ట్రేలియాలో ఈనాటికీ కనిపిస్తుంది.

దక్షిణ ఆస్ట్రేలియాకు సంబంధించిన మాంట్ గాంబుయర్ దగ్గర నివసించే నీగ్రో జాతిలో ఈ ప్రాథమిక బృందవివాహం (Group-marriage) స్థితి కనిపిస్తున్నది. ఈ నీగ్రోజాతి లోని స్త్రీపురుషులు యావన్ముందీ క్రాక్స్, కుమైట్ అనే రెండు కుటుంబాలుగా విభజన పొంది కనిపిస్తారు. కొర్రీలు కొర్రీలతో

కామసంబంధము, (వైవాహిక సంబంధము) కలిగి ఉండరాదు. కుమైట్లో వారు వివాహం చేసుకోవచ్చును. అంటే కామ సంబంధము నెరవేరుచున్నమాట. అదే రీతిగా కుమైట్లు క్రాక్స్లతో వైవాహిక సంబంధము నెరవేరుచున్నది. వారిలో వారికి వైవాహిక వ్యాపారాలు పనికిరావు. అంటే కాదు. పుట్టుక చేతనే క్రాక్స్ జాతిలో మొగ వానికి కుమైట్లు జాతి స్త్రీభార్య; కుమైట్ జాతి స్త్రీకి క్రాక్స్ జాతి పురుషుడు భర్త. అందరు క్రాక్స్లూ, అందరు కుమైట్లనూ, అందరు కుమైట్లూ అందరు క్రాక్స్లనూ వివాహమాడుతారు.

ఈ వివాహ విధానము మధ్య ఆస్ట్రేలియా అనాగరిక జాతుల్లోనూ కనిపిస్తున్నది. ఈరీ పరస్పర ప్రాంతంలోనూ, డార్జిలింగ్ నదీ ప్రాంతాలలోనూ అక్కడక్కడా ఇటువంటి వైవాహిక విధానంతో నివసించే జాతులు నివసిస్తున్నారు. న్యూ సౌత్ వేల్సుకు సంబంధించిన 'కుమిలాతాయ్' జాతి వారు ఆనాటి కాలంలో తల్లికుటుంబము తండ్రికుటుంబము అనే రెంటిని నాలుగు విభాగాలు చేసుకున్నారు. ఇందులో మొదటి రెండు విభాగాల వారు పుట్టుకతోనే భార్యభర్త సంబంధం కలవాళ్ళు తల్లి సంబంధాన్ని బట్టి వారి సంతానము 3 వ విభాగానికి 4 వ విభాగానికి చెందుతుంటారు. 3,4 విభాగాల సంతానం వారిలో వారెవరూ చేసుకుంటారు. వివాహసంతరము 3,4 విభాగాలకు సంబంధించినవారు వారి వారి తల్లి వాక్కును అనుసరించి తల్లి వంశంలో చేరుతుంటారు. ఈ పద్ధతిని అనుసరించి ఒక తరానికి సంబంధించిన అక్క చెల్లెళ్ళ మధ్యనూ, అన్నదమ్ముల మధ్యనూ సంతానప్రాప్తి పనికిరాదు. అంటే వైవాహికబంధము ఏర్పడతే మున్నమాట. బీజినుండి క్రమక్రమంగా తల్లిని ఆధారం చేసుకొని కొందరు మూలస్త్రీలు (Women-Ancestors) ఏర్పడినారు. వారి మూలంగా కొన్ని కుటుంబాలు ఏర్పడినవి.

కొన్ని మధ్య ఆస్ట్రేలియా జాతులలోని వివాహ విధానము పరిశీలించేటాకా నొక కాలంలో ఆయాజాతుల్లో బృంద వివాహమున్నట్లు అవగత మాతుంది. ఈరీ పరస్పర ప్రాంతంలోని జనంలో వివాహం రెండు విధాలుగా ఉంటుంది. (1) టిప్పూ ముల్కు వివాహము, (2) పిర్రా వివాహము.

టిప్పూముల్కు వివాహము వ్యక్తిగతము (Individual marriage) ఈ వివాహ విధానాన్ని అనుసరించి ఒక వ్యక్తి ఒక భార్యతో కాపురం చేస్తాడు. 'పిర్రారు' వివాహ విధానంలో ఇద్దరుగానీ, ముగ్గురుగానీ అన్నదమ్ములు ఇద్దరినిగానీ, ముగ్గురినిగానీ అక్కచెల్లెళ్ళ వివక్షలేకుండా వివాహంచేసుకొని అందరూ ఒక బృందంగా కాపురంచేస్తారు. ఇక్కడ అన్నలూ తమ్ముళ్ళూ ఏకగర్భజనితులు కానవసరంలేదు. ఒక భార్య భర్తను తనకు ఇటువంటివానిని పిర్రారుగా ఇవ్వమని అడగవచ్చునట. ఒక స్త్రీకి పిర్రారు భర్తలు అనేకమంది ఉండవచ్చును. అదేవిధంగా ఒక పురుషుడికి పిర్రారు భార్యలు అనేకమంది ఉండవచ్చును. ఒక పురుషునికి ఒక స్త్రీగానీ, ఒక స్త్రీ ఒక పురుషునిగానీ పిర్రారు కావటము సంఘంలో వారివాకున్న స్థానాన్ని బట్టి ఉండదు. అది జన్మతః వచ్చే ఆచారము. ఒక తదివ పిర్రారు అయినవాడుగానీ అయినదిగానీ నిరంతరమూ 'పిర్రారు' అయిఉంటుంది.

టిప్పూముల్కు వివాహము వ్యక్తిగతము కావటంవల్ల స్త్రీ కావచ్చును, లేదా పురుషుడు కావచ్చును. టిప్పూముల్కు గౌరవం విశేషము. 'టిప్పూముల్కు' భర్త భార్యను పిర్రారులకంటే అధిక గౌరవంతో చూస్తాడు. ఆమె సంతానాన్ని తన సంతానంగా భావిస్తాడు. ఒక టిప్పూముల్కు భర్తగానీ, భార్యగానీ కాదని మరొక వ్యక్తికి ఏకకాలంలో టిప్పూముల్కు కావటానికి వీలులేదు.

ఆస్ట్రేలియా జాతుల్లోని ఉరుబిన్నావారి వివాహ విధానము ఒకానొక కాలంలో గుంపు పెళ్ళిఉన్నట్లు నిరూపిస్తున్నది. ఆ జాతిభాషలో 'మియా' శబ్దానికి తల్లి అనీ, జాతిస్థలి అనీ అర్థాలు. ఆతరంలోఉన్న స్త్రీలందరికీ ఈ పదాన్ని సమానంగా ఉపయోగిస్తారు. తల్లి

జాతిలోవారందరూ ఒక వ్యక్తికి తల్లులు, భార్య జాతిలోనివారందరూ భార్యలు. కుర్మ జాతిలో మరదలు (భార్య చెల్లెగానీ, అక్కగానీ) న్యాయతః అతనికి భార్య అయినా అతని గుడిసెలో నిద్రపోతాడు. బ్రోగ్ జాతిలో ఒక వ్యక్తిని ఒక స్త్రీ భర్తని పిలిచినా, భర్త భార్యను భార్య అని వ్యవహరించినా ఆమె ఇతర యువకుల ఇళ్ళలో తప్పకుండా నిద్రచెయ్యాలి.

ఉరుబిన్నాజాతి ప్రతి మొగవాడితోనూ ఒక 'నూప' ఉంటుంది. ఆమె భార్యకు ఇక్క చెల్లెళ్ళ వరుసలోనిది. ఆమె అతిఘోరము ఒకరిని వివాహంచేసుకొని ఉండవచ్చును. అయినా అంతమాత్రంతో ఆమె ఒక్కడినే వివాహంచేసుకున్నదనిగానీ, చేసుకోవలెననిగానీ చెప్పటానికి వీలులేదు. మొగవాళ్ళకు 'నూప' లున్నట్లే ప్రతిస్త్రీ మరొక పురుషునికి 'పిరంగరు' అయిఉంటుంది. 'పిరంగరు'గా ఆమె అనేక మందితో కరీరసంపర్కాన్ని పొందవచ్చును. దీనినిబట్టి తేలిక సారాంశ మేమనగా: ఉరుబిన్నా జాతిలో వ్యక్తిగతవివాహము ఆచారం మూలకంగానీ, పేరుకుగానీ లేదన్నమాట.

ఆస్ట్రేలియా అరుంటా జాతిలో వ్యక్తిగత వివాహమున్నా మొగవాడు ఇతర జాతి స్త్రీతో—అది బహిష్కృతజాతి అయినా సరే—కాపురం కొన్ని సమయాలలో చేయవచ్చును.

ఆస్ట్రేలియాలోని అనాగరిక జాతుల్లోనే కాకుండా కొన్ని నాగరిక జాతుల్లోనూ అటువంటి వైవాహిక విధానం ఉన్నట్లు శాస్త్రజ్ఞులు పలుకుతున్నారు. సీజరు మహాశయుడు ప్రాచీన నాంగ జాతిని గురించి వ్రాసిన వ్రాతల్లో ఇలా అన్నాడు :

"వారి సాంఘిక జీవనవిధానం చిత్రమైనది. అన్నలూ తమ్ములూ, తండ్రలూ కుమార్తూ కలిసి పది పన్నెండు మంది భార్యబృందంతో కాపురం చేస్తుంటారు. మొదట ఆస్ట్రేలిని బృంద

17 వ పేజీ చూడుడు)

భారతప్రశస్తి

స్త్రీల ఆరోగ్య భాగానికి

లోద్ర

కేసరికుటిరం లిమిటెడ్, మద్రాస్

బరిస్పాన్, నైజామిహిమియస్సు, ఆంధ్రజిల్లా.

తమిళనాడులకు ఏజెంట్లు:

నీతారామ జనరల్ షోర్సు,

రంపురం, సికింద్రాబాదు, బెజవాడ, మద్రాస్.

గనోక్స్

అన్ని సెగలకు గంట్లలో గుణము

ఈశ్వరపార్వతిరాజమండ్రే

స్వరాజ్యం వచ్చిందా?

అమరేంద్ర

ఈ మధ్యన మాటలు జనాభా పెరిగి నిట్టి అయింది. పోలీసులబందోబంధులూ ఎక్కువైపోయింది. తూములమీద కూచోనివ్వరు, గుంపులుగాకూడి కబుర్లు చెప్పుకొనివ్వరు. ఈలలా, జబర్దస్తీ కేకలా ఎక్కువైపోయింది. అలవాటైన వాళ్ళకే తట్టుకోటం కష్టంగావుంది. వీటి గొడవే తెలియని పల్నాటిమాయనిషి ఒకాయన నడిరోడ్డుమీద నిలబడి తాపీగా చుట్టూ తిరుగుతున్నాడు అధికారంలో, బళ్ళతో మనుషులూ కిటికీలూడేచోటు. చంటి పోలీసు వచ్చి "పక్కకి తిప్పుకో" అన్నాడు. "స్వరాజ్యం వచ్చినా నీ పోరు మాకు తప్పలేదా? నేను పోను. నా యిష్టంవచ్చిన చోట నిలచుంటాను. నీ సామ్రాజ్యం పోయింది?" అని అతడు బిరుసుగా జవాబు చెప్పాడు. పక్కన నిలబడ్డవాళ్ళ తా ఆ సమాధానాన్ని చాలా మెచ్చుకున్నారు.

నిజమే స్వరాజ్యం వచ్చింది. మనందరికీ స్వాతంత్ర్యం వచ్చింది. స్వతంత్రులం కాదా అని నడిరోడ్డుమీద మనం తిప్పుకోలేక, స్వతంత్రులమీదన్నీకాదా అని కారుడ్రైవరు పేవ్ మెంటు నడపటం మొదలైతేనే, నాకుమాత్రం స్వాతంత్ర్యంలేదా అని బట్టాచాడు ఇష్టం వచ్చినట్లు బండి గోలితే ఫలితం ఏమిటి? గందరగోళమూ ప్రమాదమూ. అంతే! ఒకరి దారి కొకరు అడ్డు తగులుతారు. ఎవరూ ముందుకి సాగలేరు. ఇటువంటి మితిమీరిన వ్యక్తిస్వాతంత్ర్యం సమాజంలో అశాంతికి కారణ మౌతుంది.

ఒక్క పల్నాటిమాయనైతే కాదు; అందరికీ స్వాతంత్ర్యం కలక్కోవోయింది. మనం ఏదీ చేసినా తప్పలేదని ధీమాపెట్టిపోయింది. కనక మనందరం ఒక సంగతిని గుర్తుచుకోవాలి. స్వరాజ్యం అంటే ఒక వ్యక్తి స్వాతంత్ర్యం కాదు. అందరూ స్వతంత్రులమే. ఒక వ్యక్తి యొక్క స్వాతంత్ర్యం మరొకవ్యక్తి స్వేచ్ఛకి అడ్డుకొనకూడదు. సమాజం అందరి స్వేచ్ఛనీ కాపాడాలి. అందరిస్వేచ్ఛా కాపాడటం ఎలాగు? ప్రతివ్యక్తి తన స్వాతంత్ర్యాన్ని కొంత వరకూ త్యాగంచెయ్యాలి. ప్రతిమనిషీ కొన్ని నియమాలకి కట్టుబడాలి. అప్పుడే మనందరం నిజమైన స్వేచ్ఛని అనుభవించగలుగుతాం.

పల్నాటితెలుగు పక్కకి తిప్పుకోమన్న పోలీసు, ఉద్దేశం జాలం చెలాయించటం కాదు. రోడ్డుమీద ఎక్కడపడితే అక్కడ నిలబడే స్వేచ్ఛ వుం దనుకునే రైతుదృష్టిలో పోలీసు తన స్వాతంత్ర్యాన్ని అపహరించినట్లు కనబడవచ్చు. కాని ఈ విషయంలో పోలీసు మన స్వేచ్ఛని రక్షించటానికే కచ్చాడు కాని భక్షించటానికాదు. ఇంకా: శృదారికి అడ్డుతగలకుండా ఎవరిదారిన నాకు పోవటానికి ఎవరూ అడ్డుపెట్టరు. ఇతరులకి తమ అడ్డు తగలకుండా వుండాలంటే ప్రతివ్యక్తి కొంతవరకూ తన స్వేచ్ఛని కోల్పోవోయి, కొన్ని హద్దులలో తాను మెలగాలి. అల్లా మెలిగిపోతే సమాజంలో శాంతి, భద్రతా ఏర్పడతయ్. ప్రతివ్యక్తి తన స్వేచ్ఛని కొంతవరకూ త్యాగం చేసినప్పుడే సమాజం నిజమైన స్వాతంత్ర్యాన్ని అనుభవిస్తుంది.

స్వేచ్ఛ అనేది కేవలం వ్యక్తులకి సంబంధించిన విషయంకాదు. అది సమాజంలోవున్న ఆందరూ అనుభవించగలగిన సంపద. సొంత లాభం కొంత మానుకుంటేనేకాని నిజమైన స్వాతంత్ర్యాన్ని మనం అనుభవించలేం.

ఇతరులని బాధించని విషయాలలో మన ఇష్టం వచ్చినట్లు నడుచుకోవచ్చు. ఇక్కడ మన స్వేచ్ఛకి హద్దులేదు. మనం ఇష్టం వచ్చిన పేషం వేసుకుని వీధుల్లో తిరగొచ్చు. కానీ టూనికి ఎవరికీ అధికారం లేదు. మనని చూసి నవ్వేందుకు ఇతరులకి స్వేచ్ఛ వుంటుంది. కాని వారి నవ్వులకి లెక్క చెయ్యకుండా మనకిచ్చిన పేషం వేసుకునే స్వేచ్ఛా మనకీ వుంది. భావకవుల్లాగ గిరజాల పెంచుకోవచ్చు. అరవిందాశ్రమ

వాసుల్లాగా మూరడుగడ్డం పెంచుకోవచ్చు. కమ్యూనిస్టుల్లాగా గడ్డల్లాకి నిక్కరు తొడక్కోవచ్చు. ఇతరులని బాధించనంతవరకూ మనం ఇష్టమొచ్చినట్లు ప్రవర్తించవచ్చు. ఇటువంటివి అనేక విషయాలలో మనం ఇతరుల్ని సంప్రదించకుండా తోచినరీతిని వ్యవహరించవచ్చు. వ్యక్తి గతమైన విషయాలన్నీటిలోనూ మన ఇష్టానికి అడ్డులేదు. ఇదంతా మన సామ్రాజ్యం.

ఈ స్వాతంత్ర్యాన్ని దాటి వెంటాడుకుంటేనే మన స్వేచ్ఛ ఇతరుల స్వేచ్ఛకి అనుగుణంగా కట్టుబడాలి. కొత్తగా తూతూతూ అంటూ పన్నాయిసేర్పకునేవాడు తెల్లవాడూ వాయించుకోవచ్చు. అల్లా వాయించుకోవలసి వుంటే కొండమీదికి, ఏ నిర్జన ప్రదేశానికో పోవాలి. అంతేకాని ఇంట్లో కూర్చుని ఆరన్నొక్క రాగంలో ఆలాపన మొదలైతే చుట్టుకక్కల వాళ్ళంతా నిద్రపోయే అవకాశం వుండదు. కొత్త పేళ్ళగాడికి తెల్లవాడూ తూతూ అంటూని స్వేచ్ఛవున్నవూ నిజమే ఇతరులందరికీ రాత్రి ప్రశాంతంగా నిద్రపోయేందుకు స్వేచ్ఛ వుంది. కనక మన స్వేచ్ఛ ఇతరుల స్వాతంత్ర్యానికి అడ్డుపడకుండా నడుచుకోవలసిన బాధ్యత మనమీద వుంది. ఇతరుల స్వాతంత్ర్యంతో డీకొనకుండా మన స్వేచ్ఛని కొన్ని హద్దులలో నిలబెట్టుకోవాలి. అప్పుడే సమాజంలో నిజమైన స్వేచ్ఛ కనిపిస్తుంది.

అందరం ఈ సంగతి మరచిపోతాం. మన కష్టాలు మనకి తెలియవు. ఇతరుల లోపాలే ముందు మనకి కనబడతే.

ఒకసారి రైలులో ప్రయాణంచేస్తున్నాను. ఏదో పుస్తకం క్రేస్తగా చదువుకుంటున్నాను. ఇంతలో పెద్దమనుషులు ఎక్కారు. అందులో ఒకాయన ఎక్కిన తూతూతూ ప్రసంగం ఆరంభించాడు. దిగేవరకూ అయిన మాటల జడివానికి అంతూపాంతూలేను. వేదికపై వెయ్యిమందికి ఉపన్యాసిస్తున్నంత ఆవేశంతో గొంతు చించుకుంటూ మాట్లాడటం మొదలెట్టాడు. అయిన ఆంధ్రవాగార్ ఒక విషయంమీదనుంచి ఇంకో విషయంమీదకి దూకుతూపోతోంది. "ప్రకాశం మంత్రివర్గం ఎందుకు పడిపోయిందంటే....." గోడ్డే గాంధీజీని ఎందుకు చంపాడో తెలుసా?" "ఏం చేస్తోంది నెహ్రూప్రభుత్వం? కాశ్మీర్ ప్రాద్రాబాద్ సమస్యలు ఎలాపోవ్వగలిగిందో తెలియక తిక్మికపడుతున్నాను..." ఇంకాసాగి పోతోంది అయినవాగ్దాసి. ఆరిగిపోయిన గ్రామ ఫోను రికార్డుని వింటున్నంత తలనొప్పిగావుంది నాకు. ఎన్నో సార్లు ఎందరి నోళ్ళలోనో నలిగి పోయిన సంగతులనే తమ కొత్తగా కనిపెట్టింత ఉత్సాహంగా చెబుతున్నాడు. ఒకటి రెండు సార్లు పుస్తకంమూసినిస్తూ ఆ సునకేసిమాకాను. చూపులకి తగ్గేటట్లుం కాదు. మాటలజోరు మరింత హెచ్చింది. "బాబూ, కాస్త నెమ్మదిగా మాట్లాడకోండి" అంటే నన్ను నమిలిమింగేకేవాడు. కాని అందరికీ తనఉపన్యాసాన్ని తాగివలసిన అవకాశం లేదని అయినకి తోచలేదు. అంతకంటే ముఖ్యమైన పని ఎవరికీ లేదని అయిన నమ్మకం. తన ఆమూల్యప్రసంగంవల్ల అందరికీ జ్ఞానభిక్ష పెట్టానని అయిన ధీమా! అందరూ తన వాక్పాఠశాలకి, బుద్ధిచెల్లాలికి చికిత్స పొందుతారని ఆ పెద్దమనిషి ఖిలాసా. ఆధిలాసాతోనే కూచున్నంతసేలూ వడగళ్ళ వానలాగా మాటలు దొర్లించాడు. అయినదిగాక వానవెలిసిన ట్టునిపించింది. ఆ పెద్దమనిషి మంచివాడే కావచ్చును. కాని ఒకటే లోపం. ఇతరుల సాధకబాధకాలని గురించిన చింత అయినకి లేదు.

ఇతరుల సాధకబాధకాలని ఇతరుల హక్కులని గుర్తించాలి. ఇదే సంఘటింపానికి పునాది. ఎంతసేపూ తన హక్కులని గురించే ఆలోచించేవాడు తనకి తెలియకుండానే ఇతరులకి హాని చేస్తాడు.

చిన్నచిన్న జాతుల స్వేచ్ఛని కాపాడాల్సిన బాధ్యత పెద్ద జాతులమీద వుంది. అల్లాగే దైత్యులతో దారిద్ర్యంలో అణగారినపోతూ తమ హక్కులని నిలబెట్టుకోలేని దీనుల స్వాతంత్ర్యాన్ని కాపాడవలసిన భారం ఇతరులందరి మీదా వుంది.

ఇది గుర్తించకపోవటంవల్లనే నల్లేరుమీద బండి లాగా పెద్ద జాతులు చిన్న జాతులమీద దాడివెడలుతయ్. ఈ సంగతి గమనించకపోవటం వల్లనే కొందరు తమ కారనీ, ప్రైవేటునీ వాయువేగంతో వీధుల్లో పరుగెత్తిస్తారు. మొదటిది పెద్ద జాతుల దురుహంకారం. రెండవది పెద్ద మనుషుల దురుహంకారం. మొత్తంమీద ఈ రెండు దురుహంకారాలూ సమాజానికి ప్రమాదకరమైనవే.

మా ఇంటిపక్క కాలేజీ కుర్రాడు కొత్తగా గ్రామఫోను కొన్నాడు. చుట్టుపక్కలవాళ్ళ చెవులు గింపురు మంటున్నాయ్. అతనికి ఇతరుల కష్టసుఖాల ప్రసక్తి అనవసరం. ఇరవై నాలుగుంటలూ "ఆకామెల్ ఫుడ్" లావీ, "బాలరాజు" లావీ పాటలు పెట్టుకుంటే అతని పని. తన ఇష్టమొచ్చిన పాటలు ఇరవై నాలుగుంటలూ విన్నే స్వేచ్ఛ అతని కుంది. చుట్టుపక్క వాళ్ళకి చెవులకింద రొదలేమండా సుఖంగా జీవించటానికి స్వేచ్ఛలేదా? ఒకరి స్వేచ్ఛని ఒకరు కాపాడవోద్దా?

కొన్ని విషయాలలో రాజీకుదరటం కష్టం. మా పొరుగున ఒక మేధావు కాపురమున్నాడు. ఆయన గారికి సినిమా సంగీతం అంటే ఆరికొలిమంట. ఆయన కొడుక్కి కర్ణాటక సంగీతమంటే తలనొప్పి. వాళ్ళిద్దరూ వాదించుకొని తుణుం లేరు తండ్రికి కర్ణాటకమీద ఆధిమానం వుండటం ఎంత సమంజసమో, కొడిక్కి సినిమా సంగీతంమీద ఇష్టంవుండటంకూడా అంతే. అందులో ఎవరికోసం ఎవరి ఆభిరుచిని ఎవరి స్వేచ్ఛని ఎవరు వొడుగుకోవాలి? చెప్పటం కష్టమే!

చివరికి ఒక్కసంగతి స్పష్టమవుతోంది. కేవలం వ్యక్తిస్వాతంత్ర్యమే ముఖ్యమనటానికి వీలులేదు. వ్యక్తి ఏమైపోయినాసరే సమాజం ఆభివృద్ధిచెందటమే అవసరం అనటానికి వీలు లేదు. ఈ రెంటినీ సమన్వయించగలగాలి. అప్పుడే నిజమైన స్వాతంత్ర్యం అనుభవించగలం. అప్పుడే సంఘమూ వ్యక్తికూడా అభివృద్ధి చెందుతారు. అప్పుడు పల్నాటితెలుగు రోడ్డు పక్కకి తిప్పుకోటానికి, రైల్వో పెద్దమనిషి పెట్టిగా మాట్లాడటానికి తమ స్వేచ్ఛని కొంత వరకూ త్యాగంచెయ్యాలి వస్తుంది.

బృంద వివాహము (16-వ పేజీ తరువాయి)

ములాకి ఎరరు తీసుకొని వస్తూనే ఆ తని కి ఆమెవల్ల కలిగే సంతానం లభిస్తుంది. ఇదే రీతిగా ఒక తంతువు ననుసరించినానీ, ఆచారాన్ని అనుసరించినానీ ఒకరి నొకరు వివాహం చేసుకోకుండానే అదరూ కలిసి ప్రణయ సామ్యాన్ని (Sex communism) పొందుతుంటారు" అని.

జీతెట్టు, సిక్కియమ్, బూటా ములలో ముగ్గురు నలుగురు అన్నదమ్ములు కలిసి సమాన స్వామ్యంలో ముగ్గురు నలుగురు అక్కచెల్లెళ్ళు వివాహం చేసుకునే ఆచారం ఆ ములులో ఉండేది. పెద్దభార్య సంతానము పెద్దవానికీ, రెండవ భార్యసంతానము రెండవ వానికీ, మూడవ భార్యసంతానము మూడవ వారికీ, ఈ రీతిగా చెందుతుంది. ఇందులో ఎవరికైనా సంతానం లేకపోతే వాళ్ళ వాళ్ళ అనుమతిమీద పంపుకుండేవారు.

తోడాజాతిలో కుటుంబంలో పెద్ద కుమారుడు పెళ్ళిచేసుకుంటాడు. అతనికి ఆయిదారుగురు తమ్ములుంటే ఆ భార్య అందరినీ భర్తలుగా స్వీకరిస్తుంది. వారికి ఆమెతో

కామవ్యాపారము చేయగలవయస్సు లేనప్పుడు కూడా వారామెకు భర్తలే. వారు పెద్దవారయిన తరువాత ఆమె వారితో సంభోగసంబంధాన్ని నెరపుతుంది. ఆ భార్యకు చెల్లెళ్ళంటే వారు అక్క భర్తలకు న్యాయతః భార్య కేతుంటారు. కులంతో అడవాళ్ళు తక్కువైనపుడు కొన్ని సమయాలలో అయిదారుగురు అన్నదమ్ములకు ఒకటే భార్యగాకూడా ఉంటుంది. ఇద్దరన్నదమ్ములకు ఇద్దరు భార్యలు సమస్వామ్యంతో కూడా ఉండవచ్చును.

లంకలో క్రీ. శ. 1818 లో ఒక చట్టం జరిగింది. దానిని ఆనుసరించి ఇద్దరు ముగ్గురు భార్యలు సమస్వామ్యంతో ఉండవచ్చునని తీర్మాన మైనది.

ఇఖాలిక్ ద్వీపానికి సంబంధించిన గిల్స్కా జాతిలో కూడా ఒకనొక కాంఠో బృంద వివాహం ఆచారంగా ఉన్నదని చెప్పటానికి తగిన ఆధారాలు కనిపిస్తున్నవి. 'ఈనాటికీ వారిలో ఒక వ్యక్తికి అన్నభార్యలతోనూ, భార్య, చెల్లెళ్ళలూనూ నైవాసిక సంబంధం కలిగి ఉండే స్థితి ఉన్నది. చాలి జీవన విధానంలో సాంఘిక, ఆర్థిక, సామ్యత కనిపిస్తున్నది' అని వింజల్స్ మహాశయుడు అభిప్రాయ మిచ్చి ఉన్నాడు.

విశ్వాకర్షితమైన కామోగభోగం ఉన్న కాలంలో విర్విడ్డ సంసారాలవల్ల బృంద వివాహవిధానము అమలులోకి వచ్చింది. అంతకంటే విశేష నాగరికతను తెలియపరిచే పున్నలియో వివాహ విధానానికి ఇది పూర్వ రూపము. అన్నదమ్ములు ఒక కుటుంబానికి, అక్క చెల్లెళ్ళు ఒక కుటుంబానికి చెందటమనే లక్షణం ఏర్పడ్డ తరువాత జన్మించిన ఈ పున్నలియో వివాహ విధానము. గుంపువివాహానికి అటువంటి లక్షణం లేదు. ఒక కుటుంబములోని స్త్రీలందరూ జన్మకీ, మరొక కుటుంబములోని పురుషులకు భార్యలు. అదేరీతిగా కుటుంబములోని పురుషులందరూ అవతలి లింగ కుటుంబములోని స్త్రీలకు భర్తలు.

బృంద వివాహ విధానాన్ని పరిశీలించి చూస్తే వివాహం గుంపుమీద జరుగుతున్నట్లు కనిపిస్తుంది. భార్యలు కాదగ్గ కులంలోని స్త్రీలు ఎంత దూరప్రదేశంలోనైనా ఉండవచ్చును.

అదేవిధంగా భర్తలు కాదగ్గ పురుషులకూడా ఎంతదూర ప్రదేశానైనా ఉండవచ్చును. ఒక పురుషుడు జన్మతః తన కుల భార్య కాదగిన స్త్రీ దగ్గకి పోయి నేను నీకు భర్తనని ఆమెతో భోగించవచ్చును. అదేరీతిగా ఒక స్త్రీ ఏదేదేశంలో ఉన్నా జన్మకీ భర్తవుకుంటానని చెందిన పురుషుని దగ్గరకు పోయి నీవు నా భర్తనని చెప్పి కామోపభోగాన్ని పొందవచ్చును.

ఈ వైవాహిక విధానం కేటి నాగరకుని దృష్టికి కక్షమపూరితంగా కనపించవచ్చును. కానీ దీనిని గురించి ఒకనొక కాస్త్రుజ్ఞుడు ఏమంటున్నాడో గమనించవలసి ఉన్నది:

'వ్యక్తిచార గృహాలకు భిన్నమైన మార్గాన్ని దర్శించలేని ఫిలిస్టీయన్ జాతులలో ఉన్న వైవాహిక విధానం కంటే ఇదే చెడ్డది కాదు. ఫిలిస్టీయన్ జాతుల్లోని వ్యక్తి బహిరంగంగానూ, గూఢంగానూ అనుభవించే కామోద్రేక జీవిత విధానం బృంద వివాహవిధానాన్ని అనుసరించే వ్యక్తులలో కనపించదు. నేను బృంద వివాహాలను, విధానం లోకంలో దానికి సంబంధించిన కొన్ని లక్షణాలు మాత్రం ఆచారంగా వస్తున్నవి. వాటిని బట్టి చూస్తే అవి కేవల దాంపత్య వివాహాలకంటే నూ, బహుపత్నీత్వ విధానం కంటేను కొంచెం

(18 వ పేజీ చూడుడు)

నెరసిన వెంట్రుకల ఔషధము

గృగు పూయ నక్కరలేదు. ఆయుర్వేద చికిత్స. తెల్లని రంగును మార్చి కాళ్ళక ముగా వెంట్రుకలకు నలుపు నిచ్చును. గుణం కానిదో. దబ్బు వావను చేయబడును. తెలుపు కొంచమై యుండిన రూ 2-8-0. మధ్య రకమై యుండిన రూ 3-8-0. పూర్తిగా యుండిన రూ 5-0-0. గమనింపు:- ఇది మెదడుకు కంటికి మంచి పోషణ నిచ్చు ఔషధము.

Shri Chandra Kanta Pharmacy
No. (127) P.O. Rajdhanavar(Hazaribagh)

బృంద వివాహము

(17 వ పేజీ తరువాయి)

భిన్నంగా మాత్రమే కనిపిస్తవి. పూర్వం బృంద వివాహం ఉన్న జాతుల్లో కొన్ని సందర్భాలలో స్వచ్ఛా సంభోగము మాత్రం కనిపిస్తుంది. ఈ హక్కు జన్మతో కలగటం చేత అది అనూచా సంగా వస్తున్నది. ఈ ఆచారము క్రమక్రమంగా మారిపోతున్నది. బృందవివాహ విధానము ఏనాటికైనా నశించి తరలనీసదే అయినా అది వివాహ పరిణామస్థితిని తెలియపరిచే ఒకానొక విధానము.

వై కాస్త్రకర్త అభిప్రాయపడినట్లే బృంద వివాహమును బహిరంగంగా చూచే దృక్పథాన్ని ఇది పట్టింపు విశేషంగా తన దాంపత్య వివాహం గానో, తేక అనిబద్ధ ఏకపత్నీ వివాహము—ఇంత కంటే ఏకగామిత్యము అంటే బాగుంటుంది— (Monogamy) గానో కనిపిస్తుంది. అక్కడక్కడా బహుపత్నీత్వము కూడా ఉన్నట్లు తోస్తుంది. కొన్ని సందర్భాలలో వైవాహిక ధర్మానికి మోసకారులు (Injurers) కనిపిస్తారు.

ఇటువంటి తికమక ఉండటము వలననే అనేక దేశాలలో బృందవివాహ లక్షణాలను చూచి కాస్త్రజ్ఞులు మోసపోయినారు. ఎన్నెన్నో కాలే మహాశయుడు అస్ట్రేలియా జాతుల్లోకి నూపా, పురారు భార్యలను జూచి అది బహుభార్యత్వ లక్షణము గానీ, బృందవివాహలక్షణము కాదని నాడు. పిరంగుల జరిగే బృంద వివాహాన్ని కొందరు కాముక స్వేచ్ఛ (Sexual licence) గా పరిగణించారు.

అస్ట్రేలియా జాతుల్లో కొన్ని పండుగలు వచ్చినప్పుడు యువక స్త్రీలను వివాహ యోగ్య లుగా చేసే ఆచారం ఉన్నది. ఆ స్త్రీలతో వివాహం కాకుండా కులంలోని పురుషులు అనుభవించటం వలన వారికి పరిణయ యోగ్యత కలుగుతుంది. ఈ ఆచారాన్ని చూచి కాస్త్రజ్ఞులు 'వివేకరహిత కామము, (Promiscuity) బృందవివాహం లక్షణము అన్నారు. కానీ అది బృంద వివాహ లక్షణముగానీ వివేకరహిత కామముగానీ కాదు. అది ఒక మతాచారము' అని కాస్త్ర అభిప్రాయపడినాడు. అంతే కాక అది అనే ప్రాకృత్య దేశాలలో మధ్యయుగ నాడు కేవల ప్రచారంలో ఉన్న ప్రభుహక్కు (Jus primae noctis) అర్థమైనది భిన్నమైనది అభిప్రాయ మిచ్చినాడు.

అస్ట్రేలియా డైరీజాలిలో ఉన్న 'పిరంగు'ల విషయంలో ఒక నియమమున్నది. ఆ నియమము అనేక జాతుల్లో కూడా ఉన్నది. భార్య అంటే, టిప్పుముట్ట, తనప్పుడు మాత్రమే ఒక వ్యక్తి పిరంగుతో కాపురము చెయ్యవచ్చును. ఎటువంటి సందర్భములోనైనా ఆ వ్యక్తి పిరంగును భర్త దగ్గరనుంచి బలాత్కరించి తీసుకోరాకటానికి ఆచరణంలేదు. ఈ 'పిరంగు' ఆచారము ఒకానొక ఉత్పత్తి (Initiation) తెలియపరుస్తుంది. భర్త తనప్పుడు పిరంగుతో మరొకడు కాపురము చెయ్యటముకూడా బృంద వివాహలక్షణాన్ని వ్యక్తపరుస్తుంది. ఇది ఒకానొక కాలంలో దక్షిణాఫ్రికాలో ఉన్న సిసియట్ (Ciciseate) వంటిదని ఆయన అభిప్రాయము.

ఈ లక్షణాలన్నీ గుంపుపెట్టి లక్షణాలనీ, కాస్త్రజ్ఞులు ఒకానొక కాలంలో గుంపుపెట్టి ఉన్నవని ఎందుకు అంగీకరించటము లేదో తనకు అర్థము కావటములేదనీ, అందువల్ల 'జీటి' సభ్య జాతి మానవులకు ఎటువంటి ఆచారము

ప్రాప్తిం చదవీ 'సంసారోత్పత్తి' రచయిత వీంజెల్సు మహాశయుని అభిప్రాయము.

అస్ట్రేలియా జాతుల్లో యువకుడు చాలా కాలం అవివాహితుడుగా ఉండాలి. ఇది అతని బ్రహ్మచర్యంకోసం కాదు. ఆ జాతి స్త్రీల కామ తృప్తికోసం. అతను త్వరగా వివాహం చేసుకుంటే వివాహధర్మాన్ని విచ్ఛిన్నంచేసి అతను స్త్రీలతో తృప్తిగా వ్యవహరించటానికి ఏలు ఉండదు. ఈ సందర్భంలో మరొక చిత్రమైన ఆచారాన్ని కూడా గమనించవలసి ఉంది. కొన్ని అస్ట్రేలియా జాతుల్లో వివాహ వయస్సు రాని పురుషాశ్వుకు పెద్దవాళ్ళనిచ్చి వివాహంచేస్తారు. వారిని కులంలోని పెద్దవాళ్ళు అనుభవిస్తుంటారు.

వివాహిత అయిన భార్య మరొకరిని వివాహం చేసుకొనే అధికారం ఉండదు. అందుమూలంగా కులంలోని వృద్ధులైన పురుషులకు యౌవనవతులు అనుభవించే అవకాశం లభిస్తుంది. ఇటువంటి ఆచారాలుకూడా ఒకానొక కాలంలోని వివేకరహిత కామస్థితి, బృందవివాహలక్షణాలనూ తెలియపరుస్తున్నవని కొందరి అభిప్రాయము.

గుంపువివాహ పద్ధతిలో ఎప్పుడూ సంతానానికి తండ్రి ఎవరో కనుక్కోటము చాలా కష్టము. తల్లి ఎవరో చెప్పటము చాలాకన అయితే ఆ తల్లి తన బిడ్డలనే కాకుండా మరెవరో ఉన్న పిల్లల నందరినీ తన బిడ్డలుగానే స్వీకరించి వ్యవహరిస్తుంది. తల్లి వలెనే వాత్సల్యాదికాలను చూపిస్తుంది. అయినా ఆమె తన పిల్లలమీద ఇతరులమీదకంటే విశేషమైన మమకారం చూపిస్తుంది.

వంశక్రమము బృందవివాహాన్ని బట్టి మాత్రమే పరమాతుండు. వంశాల స్త్రీ నామంమీదనే చెల్లుబాడి ఔతుంటుంది. సామాన్యంగా ఆన్ని అనాగరక జాతుల్లోనూ పూర్వం ఇదే విధానం ఆచరణలో ఉండేది. సౌర వార్తల తలు తలులకు విశేషము ఈ విశేషాన్ని ప్రపథమంలో గమనించిన కాస్త్రజ్ఞుడు హెబ్బెల్ మహాశయుడు. వంశక్రమాన్ని తల్లిమూలంగా గుర్తించడం ఆస్తిపాస్తులు తల్లిపరమై ఉంటుందిగానీ అది సమస్త కుటుంబానికి చెందినది. అందువల్ల అవిభాజ్యము.

గుంపుపెట్టి ఆచరణలో ఉన్న కాలంలో కూడా ఒక విధమైన రాక్షసవివాహము (Marriages by Capture) ఉండవచ్చును. ఏ యువకుడైనా ఒక యువతిని బలాత్కరించి తెచ్చినా, చుట్టుముట్టి అనేకమంది మిత్రులతోనూ బంధువులతోనూ కలిసి ఎత్తుకొవచ్చినా ఆమెన అపహరించటానికి సాయంచేసిన వారందరితో బాటు కొంతకాలం సమష్టిగా అనుభవించిన తరువాత ఆమె అతనికి అచారసమృతమైన భార్య ఔతుంది. అప్పుడు ఆమె భార్యలంకెంలోదిగా పరిగణిత ఔతుంది. వారిలోవారికి బాంధవ్యాలు ఏర్పడుతుంటుంది. గుంపుపెట్టివిధానం అమలులో ఉన్నా వ్యక్తులు జంటలు జంకోయిగా తాల్పలికగానో, మరొకరితో అధికలమో భార్య భర్తలుగా కలిసి జీవిస్తుంటారు ఈ విధానంలో బాటు బహు భార్యత్వము, బహు భర్తృత్వము కూడా బృందవివాహం వెనుకబడిపోయి ఉంటుంది.

గుంపుపెట్టి (బృందవివాహము) అర్థమైన జాతివైహికవిధానాన్ని నిరూపిస్తున్నది. అంత కంటే ఉత్తమమైనది పునలియన్ వివాహ విధానము. బృందవివాహవిధానము ఆటవికులూ, దేశద్రిష్టులూ అయిన జాతిజీవికవిధానాన్ని వ్యక్తంచేస్తుంది. 'పునలియన్' వివాహము కొన్ని కట్టుబాట్లు కలిగిన స్థిమిత జీవితవిధానాన్ని నిరూపిస్తుంది. మానవజాతులలో ఆటవిక స్థితిహీనులతో బృందవివాహవిధానం నశించింది. కానీ ప్రపంచంలో ఇంకా కొన్ని కొన్ని అనాగరక జాతుల్లో దాని లక్షణాలుమాత్రం తీర్చిదిద్దినా, ప్రవృత్తిరూపంలోనూ పొడ కట్టుకూ ఉన్నవి.

బద్ధరు - చేనేత

శ్రీ పున్నవ బసవేశ్వరరావు

పూర్వము మన చేనేతపరిశ్రమ ఎంత పున్నవ స్థితిలో వున్నదో, ఎంత ప్రఖ్యాతిగాంచి నదో తీలచుకొంటే ప్రతి భారతీయునిండా ప్రదర్శన పోతుంది మహారాష్ట్ర అంతఃపురస్థాయి ధరించు చేలు ముసురుపమటెలు పది నూలు పోగులకు ఏకబంగారు జరిపోగు వొప్పన యిరువది తేల పోగులతో, ఓడుగు పదిహేనునూలుపోగు లకు 5 నెండ్ల జరిపోగులు, వక బంగారు జరిపోగు వొప్పన పేకతో లతలు, పుష్పములు రూపములు శ్లోకములు నేతలో నేవచ్చులాగున 9000 నువ్వు గింజల రూకములో 15 అడుగులపొడవు, 2 అడుగుల వెడల్పు గల మేలిమిగుగు పమటలు తయారు చేసి ఒక్కొక్క పమట 900 రూపాయలు మొదలు 1500 రూపాయలవరకు అమ్మినట్లు ఆధారములు గలవు రాజకటుం ములో వివాహసమయమున మువ్వపర్కములతోపాటు ఈ పమటలు యిచ్చు వారట. ఈ చేనేతపమటలు ఆమెరికా, యుగ్లాండు, యాజెప్త ప్రాంసు, జర్మనీ దేశపు రాజులుంటుంబములలో చూచి ముచ్చట పడిని వారలు తనే తరట, ఆమెరికా, ప్రాంసుదేశపు స్త్రీలకు ఈపమటలన్న మరీ పెర్లి ఆని తెలియుచున్నది. 1792 సం. వరకు విశాఖండుము లోని ప్రజలు భారతదేశపు చేనేత వస్త్ర వ్యాపారములో మునిగిపోవుటచేత పెట్టుబడి దాగ్ల ప్రభుత్వము ఎంత ప్రోత్సహించినా మరకదుర్భివస్త్రములు యింగ్లాండులో 5 లక్షల నవర్సులకన్న ఎక్కువ అమ్ముడు పోలేదట. మన దేశములో పుట్టిన చేసిన పాశ్చాత్యరాజకీయ వేత్తలు మన చేనేతి, అద్దకపు వనితనమును కొని యాదుకూ వ్రాసిన గ్రంథములవల్ల తెలియుచున్నది.

1839 సం లో దాక్టరు ఈరెగారు కులము దూదిపుంజముతో 7000 గజముల దారము వదుకుచున్నారట. యింత సన్నని దారము ఎట్లు వదుకుచున్నారో నాకు తోచుటలేదు. యూరపుఖండిమంతయు భారతదేశముతో పోటీ చేయజాలదని తన దిన చర్యలో వ్రాసారు. మార్కోపోలో అను యిటలీ యాత్రికుడు తాను బందరులో చూచిన అందమైన నేతపస్త్రములు అద్దకపుకస్త్రములు కొరని మహారాజులు కాని, మహారాణిలు కాని ప్రపంచములో ఎచ్చటావుండిపోరని కాఫర్ దాక్టరు ఫ్రయర్, టూరెన్యూట్ యింకా అనేకమంది మన దేశములో చూడగలిగినంత అందమైన వస్త్రములు ఏదేశములోనూ చూడలేదని ఎయిసీ అనే గ్రంథములో వ్రాసారు యిటువంటి ఆధారములు యింకా చాలా కలవు.

ఆ కాలములో మనదేశములో సం. 1 కి తలకు సగటున సంపాదన 1800 రూపాయలు వరకు కలదని ఆధారములు కలవు. బ్రిటిషువారు

మన చేనేతపరిశ్రమపై చూపన చర్యతల్లి ప్రేమ వల్ల కాసనములవల్ల వారి కృత్రిమపరిపాలనవల్ల భారతదేశములో తినుటకు అన్నము కట్టుటకు విస్త్రము కరునైనది. సం 1 కి తలకు 65 రూపాయలుగూడా గిట్టుటలేదని 1944 సం. అంచనా వల్ల అందరికీ తెలిసిన విషయమే

తలకు 1800 వందల రూపాయలువరకు గల సంపాదన 65 రూపాయలగూడా గిట్టుట లేదంటే మనం ఎంత హీనస్థితికివచ్చామో వేళ వ్రాయ నవసరం లేదు

మనకు ఏనాటికైనా స్వాతంత్ర్యము సిద్ధించి తీరుతుంది మన చేతిపరిశ్రమలుపునరుద్ధరణ చేయబడుకవి.

మనం పున్నవదేశానికి వస్తాం—అని భారత ప్రజానీకం ఆశించినది స్వాతంత్ర్యం సిద్ధించినది—ప్రజానీకం ఆశల సిద్ధించకపోయినా పదిహే వ్యాపారము, కులమతరీతికొకటయినాత్రం సిద్ధించినవి. రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలుగాని కేంద్ర ప్రభుత్వముగాని చేనేతపరిశ్రమను ప్రోత్సహించు నుండ న్న ఆ శిక్షా మార్గం ఎక్కడా కను పించటలేదు. మద్రాసు ప్రభుత్వము వారు ఉన్నత స్థితిలోకి వచ్చుచున్న ప్రకాశంగారి స్క్రీమును మట్టిపాలు చేశారు ప్రయివేటు సంస్థలు ఖాదీవ్యాపారులు స్వల్పంగా ఖాదీ పరిశ్రమను పోషించుతుంటే ఖాదీ వ్యాపారులు గాని ప్రయివేటు సంస్థలుగాని ఖద్దరు జోరీకి రాజుడైనారు కేంద్రప్రభుత్వము వారు 877 కోట్ల గజముల వస్త్రము తయారు చేయు మిల్లు కదుళ్లచేత 518-6 కోట్ల గజముల వస్త్రములు తయారుచేయుటకు కొత్త పథకము తయారుచేసి 120 కోట్ల గజముల వస్త్రము తయారు చేసేత పరిశ్రమపై దృటికారు. ఈ పథకమువల్ల చేనేతిక ప్యాకెటలుట వాస్తవమే. నని దేశములో వస్త్ర పుత్తెత్తి కంటుబడి పోవుటచేత త్వరగా దేశములో వస్త్ర కరువును తీర్చుటకుగాను ఈ పథకము తయారుచేయక తప్పని సరియైనదని సమ రించుచున్నారు. మనకు కలిగిన వస్త్ర కరువే ఫివ ప్రక్క పోకానామకు కలిగినది. వారు మిల్లు కదుళ్లను ప్రోత్సహించి బీద ప్రజానీకాన్ని రక్షింపలేమని లక్షలాది రాట్నములు సప్తయి చేసి పోకానా ప్రభుత్వము ఖాదీ పరిశ్రమను ప్రోత్సహించుచున్నది.

యంత్ర పరిశ్రమల ధనవంతులు యింకా ధన వంతులు గాను, బీదలు యింకా బీదలు కావటం కన్న యింకొకటి కాదని పాశ్చాత్య రాజకీయ వేత్తలే వచ్చుకొన్నారు. ఆటవస్తువులు వకదేశము వారు, చావులు వకదేశమువారు, మేజోళ్లు వక దేశము వారు—ఈ విధముగా ఒక్కొక్క దేశము

(21 వ పేజీ చూడుడు)

పజిల్, గెలుపు సులభము.

రూ. 25,000 4 బహుమతులు.. రూ. 12000, 6000, 4000 & 3000.

తీరిక సమయములకు నేర్పరితనము, వివేకముతోకూడిన, చక్కని ఆట, అద్భుతము అర్థింపను అవకాశము కలిగిన ప్రకృతమైన కాలక్షేపము ఏకనరి అవసరములేదు సాహిత్యజ్ఞాన మక్కరలేదు, చిక్కవదములుగాని భావములుగాని లేవు ఇండియా, పాకిస్తాను, సిలోనులంతటను పురుషులు, స్త్రీలు, యువకులు, వృద్ధులు, బడిపిల్లలుగూడ బహుమతులు పొందుచున్నారు

5. 11. 4. 14.	5. 11. 4. 14.	5. 11. 4. 14.	5. 11. 4. 14.
10. 8. 15. 1.	10. 8. 15. 1.	10. 8. 15. 1.	10. 8. 15. 1.
16. 2. 9. 7.	16. 2. 9. 7.	16. 2. 9. 7.	16. 2. 9. 7.
3. 13. 6. 12.	3. 13. 6. 12.	3. 13. 6. 12.	3. 13. 6. 12.

పోటీలు ప్రతిపక్షమునను జరుపబడును. వివరములు ఉచితముగ పంపబడును.

లక్ & కో., పరం 1564 గవర్నమెంటు రిజిస్టర్డ్ మద్రాసు-17. 43-30 ఈశ్వరన్ ఏడ్.

నెరసిన వెంట్రుకల బెషధము

రంగు పూయనక్కరలేదు అయిర్వేదచికిత్స. తెల్లని, రంగును మార్చి కావ్యరముగా వెంట్రుక లకు నలుపు నిచ్చును గుణం కానిదో, దబ్బు వావను చేయబడును తెలుపు కొంచెమైయుండిన రూ.2-8-0, మధ్యరకమైయుండిన రూ.3-8-0; పూర్తిగాయుండిన రూ.5-0-0

గమనింపు — ఇది మొదడుకు కంటికి మంచి రోషణ నిచ్చు బెషధము.

Bharat Kalyan Aushadhalaya P. O. Raniganj (Burdwan)

సమదృష్టితో జీవితం

పుట్టిన ఆర్థుర్

మెరికాలో దాక్టరు ఎడ్విక్ అనే వైద్యుడున్నాడు. మానసిక రోగాలు కడర్చటంలో అద్వితీయుడు. నరాల నిస్సత్తువ రోగాలను కుదిర్చే వైద్యులలో మునుపుకాని వైద్యుడే వాడు ఇప్పుడు వృద్ధాప్యంలో ఆశ్రమవాసం తీసుకొన్నాడు.

ఆ వైద్యులకు ఆయన ప్రాణంగా ఉండే వాడు నరాల నిస్సత్తువతోటి, జీవితం అంటేనే భీతితోటి, చితికిపోయిన ఆనెమింది రోగాలను, దరికి చేర్చి జీవితాళికల్పించి, నూతన శక్తితో, జీవితాలను మళ్ళీ ఉత్సాహంతో ప్రారంభించుకోగలిగేట్లు చేశాడు. ఆయన కష్టపడటం కాస్త్రం గాని, కొత్త కొత్తగా కనిపెట్టిన మందులుగాని వాడటంవల్ల కాదు ఆయన యీ రోగాలు కుదిర్చింది. పూర్వకాలం నుంచి, "భిషక్" అని అంటుంటే ఉన్న చూటల శేషం వల్లనే ఆయన ఈ రోగాల్ని కుదుర్చుకోలే వాడు భవజం అంటే ఇక్కడ మనం మామూలుగా అనుకొనే మానంకాదు. రోగి మనశ్శాంతి కావలసిన మాటకాదు-తనపు శేష జం-తాతయ్యలాగా కలుగు చెప్పగలతను. ఇవి ఆయన మందుల పం-లో పరికరాలు.

"నా స్వీకృతిలోకి రాక చాలా నిశితమైన కారణం—నవ్వు తప్పనే రోగాల్ని కుదుర్చుల వాళ్ళు లేరు" అంటూ ప్రతిరోగికి చెప్పేవాడు. ఆ మాటలు ధరిస్తూ అర్థమయ్యేందుకు ఒక కథ చెప్పేవాడు

"ఒకసారి వోల్టనుగోలంలో ఒకావిడ గది అద్దకుపుచ్చుకుంది ఆ విడ ఒక నాడు హోటలు మానేజరు దగ్గరకు దూం ధాంలాడతూ వచ్చింది. 'నాకు తల తిరిగిపోతుంది. నా ప్రక్కగదిలో ఉన్నాయన ఎవరో రోజంతా, పియానో అడపిగా వాయిస్తూ, మాప్రాణాలు తీసేస్తున్నాడు. నరాలు ఉడుకెత్తిపోతున్నాయి. ఆయన్ను అపుతారా సరే సరి, లేకపోడే, నాప్రాణాలు నిలిచేటట్లు లేవు—నే నెల్లా మాటిపోటానికి మారు బాధ్యులారా' అంటూ హోటలు మేనేజరు మీద కేకలు వేయటం మొదలుపెట్టింది.

'మేనేజరు నె మ్యూజికా = ప్లాడు "అయ్యయ్యో అల్లాగాండి! మీకు సహాయం చేద్దామన్నా మీలేమందు వచ్చిందే. ఆ పియానో వాయిస్తే ఆయన ప్రపంచవిఖ్యాత గాయకుడైన 'మాడరస్క్వి' ఈరాత్రి పాటకచ్చేరి కని సాధిక చేసుకొంటున్నాడు ఏంచేసింది? ఎటూ పాలుపోవటంలేదే" అన్నాడు.

ఆవిడముఖం ఒక్కసారిగా మారి వికసించింది. "ఏమిటి, ప్రపంచ విఖ్యాతగాయకుడు పాడరుస్క్వియ! అల్లా అయితే మరేం ఫర్వాలేదురండి" అంటూ తన గదికి వెలుదేరింది. అక్కడినుంచి తన మిత్రబృందాన్నంతనూ తన గదిలోకి చేర్చింది. పాడరుస్క్వికి తెలియకుండానే ఆ ప్రక్కగదిఅంతా గానకళాభిమానులతో నిండిపోయింది. ఆవిడ కూడా మహానందంతో ఆ సంగీతాన్ని ఆస్వాదించటం మొదలుపెట్టింది."

అంటూ ఎడ్విక్ ఈ కథ చెప్పేవాడు. చెప్పి—చూడండి. పాడరుస్క్వి అని తెలిసినంత మాత్రాన, అక్కడి వాయిద్యపు హోరులూ గాని, పరిస్థితులూగాని ఏమన్నా మార్పు కలిగిందా! లేదు! మారిందల్లా ఆవిడ దృష్టి మాత్రమే. కాస్త ఆ దృష్టి మారేటప్పటికి, అంతటి నరాల నిస్సత్తువా, రోషం, తాపం, అన్నీ నాయమయి, ఆ పియానోమోతే ఆనందం కల్పించింది" అని ముక్తాయించేవాడు.

మన మనస్సు విషయాలను అవగాహన చేసుకొనే విధానానికంటే మన దైహికఆరోగ్య

అవగాహనలకు చాలా సన్నిహిత బాంధవ్యం ఉంటాయి

"క్రిమికీటకాల వ్యక్తాన్ని, ద్వేషాది ఉద్వేగాల వల్ల ఎక్కువరోగాలు సంక్రమిస్తూంటాయి. క్రిమికీటకాలను సహజంగా ఎదిరించగల దాగ్ధ్యం మన శరీరాలకుంది. కాని, మనలో ద్వేషాలు, క్రోధాలు, భయాలు, ఇత్యాదులు స్వల్పంగా ప్రకాశించసాగినా సరే, మనదేహానికన్న రోగ నివారణశక్తి క్షీణించేస్తాయి. ఉదాహరణకు ఎవడో మనను చిన్న చూపు చూచాడన్న నిస్సారంతో కుమారుతొన్న మనిషికి, వ్యతిరేకంగా తేలికగానే వస్తుంది. అల్లా మనకు సంభవించే పరిస్థితులను సక్రమ దృష్టితో అర్థం చేసుకో లేక పోటంవల్ల కూడా నరాల తరచుడి మంచ మెక్కవలసి వస్తుంది. పాశ్చాత్య వైద్య శాస్త్రమాలపురుషుడయిన హిప్పాక్రేటీస్ స్పీనల్లు, క్రోధద్వేషాల రక్తంలో ఒక విషాన్ని పెంపొందిస్తాయన్న విషయం - రాను రాను నిజమని తేలుతున్నది. క్రోధమైన ఆరోగ్యంలో ఉన్న మనిషి లోపల ద్వేషభావముతో కుమారుతో ఉండడం వలన, కీళ్లనాళము మొదలయిన రోగాలు సంక్రమించి ఆజన్మాంతరమూ బాధపడడం కూడా కన్పిస్తుంది" అని దాక్టరు ఎడ్విక్ వాదించేవాడు.

ఒకసారి ఓ కుటీనయంతరి, కడుపులో పుండు ఆపరేషను చేయించుకోటానికి హాస్పిటల్ కు చేరింది. కాని ప్రణబాధకన్నా ప్రణాచికానం నమే ఆమె ముఖంలో తాండవిస్తూఉంది "మా ఆయన్ను క్రైస్తవమతం ఒక ఉన్నాంటు కొనిపెట్టమంటే తెగసిల్లాడు తన ఆ ఖర్చు భరించలేనన్నాడు ఇప్పుడో, ఛతగా రోగం కుదిరింది తెండి 650 డాలర్లు చేసే కొలు కొనడానికి లాభించాడు ఇప్పుడీ ఆపరేషనుకు చచ్చినట్లు వెయ్యిడాలర్లు కక్కవలసిందే అంటే కావాలి" అంది.

భర్తమీద తన కన్న కసి, తన కంఠ ఆడ తెచ్చిపెట్టిందో ఆవిడదృష్టికే ఎక్కటం లేదు. కాని అంతటి ప్రణామకూడా, ఆకసిఫలీతంగా కలిగిన మానసికోద్వేగం వల్లనే కలిగిఉంది కచ్చును. మానసికోద్వేగాలు అల్లాంటి ప్రణాళకు దారితీయటం చాల రోగులవిషయంలో జరిగింది.

ఆరోగ్యానికి అన్నిటికన్నా ముఖ్యమైన రక్ష, సాధారణలోక జ్ఞానమే! సామాన్య విషయాలన్నిటిని సరియైనదృష్టితో చూసి అవగాహన చేసుకోవటమే. పూర్వాల ప్రారంభగీతం ఒకటి ఉంది "దేవా! నేను మార్పుకలిగిన విషయాలను చూస్తున్నాను ఛెర్యాన్ని, మార్పులేని వాటిని భరించగల వాంఛాంతాలను, ఈ విధే ధము తెలుసుకోగల విజ్ఞానాన్ని నాకు ప్రసాదించు!" అని.

ఇల్లాంటి సర్వావయత్వంతో మానవుడు సంచరించగలిగితే, విషభావాల దుష్ఫలితాల నుంచి తప్పించుకోగలగటమే కాకుండా, జీవితాన్ని జయప్రదంగా చేసుకోగలగటం కూడా సంభవిస్తుంది

ఈ సమదృక్పథంతో సంచరించి జీవితాలను భలవంతంగా చేసుకొన్నవారేగాఫలు అనేకం ఉన్నాయి.

ఫ్రాంసిస్ అనే ఆమె జీవితం ఒక తార్కాణం మిడ్లెస్టన్ (అమెరికా) పరగ జాలలో ఫెడీలు వాయిద్యంలో గాన సభలు జరుపుతూ తన బృందంతో జేకాటనం చేస్తూ ఉండేది ఫ్రాంసిస్.

ఇంతలో లకస్సాన్లుగా తండ్రికి పక్షవాతం వచ్చింది. తండ్రి కామె ఒక్కటే ఆధారం. తన పర్యటనాలు ఆపుకొని తండ్రికి ఉపచారాల కోసం అతనివద్ద ఆగిపోయింది. రెండేళ్ళు తర్వాత ఆయన చనిపోయాడు. మళ్ళీ సంపాదనకని

ఫ్రాంసిస్ న్యాయార్థు వచ్చింది. అప్పటి కేందరో కొత్తకొత్త గాయకులంతా, ఆదరం లేక న్యాయార్థు వీధుల్లో తిరుగుతున్నారు. తను వాళ్ళుమధ్య వెళ్ళుకురావటం కష్టమని తోచింది. చేతిలో 200 డాలర్లు ఉన్నవి. నెంటనే టైపుస్టెషనులో సేర్వకొటం మొదలుపెట్టింది. చదువు పూర్తి అయ్యాక కూడా ఉద్యోగం వారికే పగిలితే అంతంతమాత్రంగానే ఉండి పోయింది. డిప్రెషన్ రోజులు, ఉద్యోగాలు వారకటమే అవుతూపం

ఒక ఆదివారంనాడు పత్రికలలో ఒక అడ్వర్టైజ్ మెంటు ప్రకటించింది.

"నాకు, అపరీక్షితం లేనే ఉద్యోగము దొరకటంలేదు. ఉద్యోగం లేనేదే అనుభవం రావటం అసంభవం. అందుకని నాల్గవారాలపాటు జీతం లేకుండా ఏకంపెనీలోపై నా పనిచేయదలచుకొన్నాను. నెల అవగానే మానేస్తాను-అవిధంగా ఏవిధమైన బాధ్యతా మీకు ఉండదు-నేను గూరంకు రాలను."

ఆని కొంత ఖర్చుపెట్టి పేపరులో అడ్వర్టైజ్ మెంటు వేయించింది.

మర్నాటికి వెయ్యి ఉత్తరాలు వచ్చాయి. ఓ మూడు శ్రేష్టమైనవాటిని పిరకొంది. మూడు నెలలు వరుసగా మూడు పెద్ద కంపెనీలలో పని చేసింది. ప్రతివారం పూర్తి జీతంకూడా వాళ్ళు ఇచ్చేటంతగా వాళ్ళకు పని విషయంలో తృప్తి కల్పించింది. ఈ మూడు కంపెనీలవారి యోగ్యతా పత్రాలతో తరువాతి ఉద్యోగాలు సులభమయ్యాయి. చివరకు అమెరికా అధ్యక్ష భవనంలో కార్యదర్శి ఉద్యోగం ఆవిడకు పేరంబ ముగా పిలిచి యిచ్చారు.

ఫ్రాంసిస్ లాంటిదే - పారిస్ చిత్రకారిణి, రోజూకూడా. ఈ అమ్మాయికి చిత్రకళ అంటే ఆభిరుచి ఎక్కువ. కాని తన చిత్రాలకు "మాడల్సు" కై డబ్బిచ్చుకొనే అంత తాహతు లేదు. డబ్బు ఖర్చులేని మాడల్సు దొరకాలి. పారిస్ సంతలో గుజ్జాలసానిదీ కెత్తే, గుజ్జాలు డబ్బుఖర్చులేని మాడల్సుగా పనికొస్తాయనుకొంది. ఉన్నంతలో సర్దకొని ముందుకు పోగల మనస్తత్వం ఆ ల వాటు చేసుకొబట్టి, రోజూ చాప్లర్, జంతుచిత్ర శిఖనంలో, ప్రపంచ చిత్రకారుల్లో కల్లా అగ్రసానం వహించింది.

సరిఅయిన మనస్తత్వాన్ని, దృక్పథాన్ని అలకర్చుకొటం - దాన్ని అట్టే స్థిరంగా నిలబెట్టుకొటం - నిజంగా అంత సులభమైన విషయాలు కావు పొల్లుపోయినవిషయాన్ని తప్పదృష్టితో చూడటమే మనకు సామాన్యంగా అలవాటయి పోతుంది.

బక్స్ యుద్ధంలో కాలుతెగిన సోల్దరును ఆస్పత్రికి తీసుకువచ్చారు. డోరోఫారం పట్టుకుంచి తెలివి రాగానే, ఆపరేషను చేయించి మిడ ఉన్న ఆ సోల్దరుకు ఉపశమనవాక్యాలుగా— ఆపరేషను చేసిన సర్జను "అబ్బాయి నీకు మరేం ఫరవాలేదు పాపం కాస్త, కాలు మాత్రం పోయిందనుకో" అంటూ చెప్పటాన్నాడు.

సోల్దరు ఒక మూల రొప్పటూనే— "పోవటమేమిటి—నా అంతట నేనే ఆ కాలు అర్పించాను" అన్నాడు. ■ దృష్టి చూడగలిగినందువల్ల, తరువాతి జీవితం అంతా సుఖప్రదం చేసుకోగలిగాడు. భవిష్యత్తును మళ్ళీ ఉజ్జ్వలంగా నిర్మించుకోగలిగాడు

దాక్టరు ఎడ్విక్, ఈ దృష్టి అలరర్చుకోవటం కేవలం మన శ్రద్ధా విశేషంగా భావించాడు. ఆర్థున తైజితం చేసికోగల యోగ సాధనగా భావిస్తాడు. పోయినదానికి విచారించ

కుండా, ఉన్నదాన్ని ఉపయోగించుకోగలగటం అంటే కేవలం కర్మప్రభావమును కొని, దుఃఖితో బడబడటంకాదు. కర్మవాదాన్ని జీర్ణించుకొని, తదనుయాయులై తృప్తిగా జీవితం గడుపుకొటం. "దుర్విధిపాలై ఇల్లా చితికిపోయామనుకొనేవాడు—నా రోజులు రాక పోవు. దీనికి కనీసీతృప్తికోక పోతానా" అన్న మనోబాధ్యాన్ని అలరర్చుకుంటాడు.

"ఈ దృష్టిని, ఈ విషవీవాన్ని మార్పుకోలేని రోగులు ఆరోగ్యం కోలుకోవటం చాలాకష్టం. కాని కష్టమివ్వాలంటూ కర్మలుభాగాలే అనుకొని సంతోషంతో స్వీకరించగలిగిన దృష్టి ఉన్నవాళ్ళు, జీవితంలోని గత దుఃఖాలను విస్మరించి, తరించి, ముందుఉత్సాహంతో సాగి నడవగలుగుతారు బావ్యా పరిస్థితులేదీ కూడా ఈ సమదృక్పథాన్ని మనిషిలో రప్పించలేవు. వ్యక్తిలో అంతర్వ్యంగా రావలసిన మార్పు ఒక ఎవరికివారే తమంతట తెచ్చుకోవలసిన పరిణతి ఇది. స్వనిమయంలో ఏర్పరచుకోవలసిన దృక్పథం ఎవరికీ వా- నిర్ణయించుకోవాలి" అంటాడు దాక్టరు ఎడ్విక్.

కష్టాలను తలచుకొంటూ కుమిలిన కొద్దీ, ద్వేషం పెరుగుకొంటూ వస్తుంది ఎవటివాడు చేసిన ప్రతిపని తనమీద ద్వేషంతో తనకు తిత్తుత్వంతో చేసిన పనిలాకే అర్థమవడం మొదలుపెట్టుంది ఆ కుమిలింతో నిద్రపట్టడు. ఆకలి ఉండదు. ఏదో దయ్యము అవహించినట్లు తిప్పి, కజ్జాలకు ప్రోత్సహిస్తూనే ఉంటుంది.

ఇన్నిటికీ కారణం తన నెనరో కించపరచారని అవజ్ఞతో బాధపడటమే. ఆ స్వకృతమే మార్పుకోగలిగితే అన్న మారిపోతాయి.

భార్యార్థరలు ఒకళ్లపై ఒకళ్ళు తమ్ము సరిగ్గా రెండవవాళ్ళు చూడటం లేదని ఆరోపణలు చేస్తూ వచ్చినప్పుడు వారికే దాక్టరు ఎడ్విక్, మహాగణితజ్ఞుడైన కెప్లరు కథ చెప్పాండేవాడు. కెప్లరు మొదటిభార్యతో గాత్రాల్పిత జీవితం నరకంగా తయారయింది రెండవ భార్య ను ఎన్నుకొనేటప్పుడు చాలా శాస్త్రీయంగా ఎన్నుకోవాలని అవకాశాన్నాడు. తనకు వధువుగా అర్హులైన యువకులందరిపేర్లూ వరుసగా కాగితంమీద వ్రాశాడు వాళ్ళ నుగుణాలు, దురుణాలు ఎవరిని వాళ్ళపేర వ్రాచుకుంటారాగిచిరా ఆవరాలు తయారుచేశాడు. చివరికి నుగుణాలు ఎక్కువ ఉన్నాయని తేలిన యువతిని పెళ్లిచేసుకొన్నాడు.

మొదటి పెళ్లికన్నా నరకమయింది రెండవ పెళ్లి.

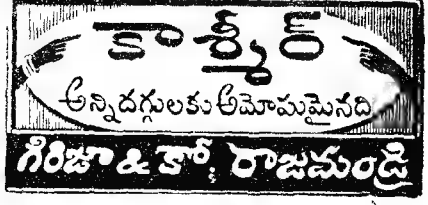
పాపం తన గుణాల అవగాహనకొందామని కెప్లరుకు తోచలేదు. ఆపనే చేసికొంటే, రెండు వివాహాలూకూడా సుఖప్రదమయి ఉండేవి.

ఆసలు నిజానికి మనలో చాలామందికి జీవితంలో మహాఅమాతాలు అంటూ జరగవు. ఎడతెగకుండా, చిన్నచిన్న కష్టాలే పోరుపెట్టా ఉంటాయి జీవితాన్ని. ఇవే పెరిగిపెరిగి కూడుకొనేటప్పటికి, నరాల నిస్సత్తువ రోగం బయలుదేరుతుంది. ఇల్లాంటి నరాల రోగులందరికీ, ఈ సమదృష్టి, సరియైనదృష్టి-ఏర్పరచుకోమనే దాక్టరు ఎడ్విక్ చెప్పేవాడు. ఆమాట తీరు వల్ల చాలామంది రోగాలను సునాయాసంగా వాళ్ళే కుదుర్చుకొనే సహాయం చేశాడు.

ఆసలు ఎందుకు కుదుర్చుకోవాలి. బలంగా ఎందుకు ఉండాలి? అంటే—ప్రపంచం ఎంత ఆసమంగా ఉన్నా ఉండనీ కాక, జీవితం అన్నది అశేషజీవితం. ఆ జీవితం ప్రయాణన కాక కావటం ఉత్తము.

ఏదో తెలియని అవ్యక్తవాణి మనలో దైవ భావాన్ని ప్రోద్బలపరుస్తూనే ఉంటుంది. "స్వర్గం అనేది ఉండనీ లేకపోనీ, మనం దానికి ఆర్థిక సంపాదించుకొందాం."

(రీడర్స్ జైల్స్ నుండి)

ఈ నిజాం ఎవరు?

అనువాదం:

శ్రీ జయచంద్ర విద్యాలంకార్

శ్రీ వి. శివరామకృష్ణ

దక్షిణ భారతదేశపు మధ్యభాగములోని కొటి స్మర ప్రజలు స్వాతంత్ర్యమును బొందుటకు తమ తమ లాడుచున్నారు. నిజాముచే పెంచి పోషింపబడుచున్న గుండూడకములు దోపిడీలు, గృహదహనాలు, హత్యలు, మానభంగములు, మొదలైన అమానుష చర్యల ద్వారా స్వాతంత్ర్యకాలమును ఆదా జూచుచున్నారు. అసలు ఈ నిజాము ఎవరు? ఎందులకు, ఎట్లు, ఈ గొప్ప జనసామాన్యము నధీనము చేసికొనగలిగినాడ.

ఔరంగజేబుకాలములో సమరఖండ ఆలం షేఖ్ కుమారుడు ఖాన్ బా ఆదివ్ ఉద్యోగము కొలత భారతదేశము కేరణ. ప్రభుత్వోద్యోగము జేయుచు, గోల్కొండలో కువాకి దెబ్బచే చంపబడినాడు (1678). అతని కుమారుడు మీర్ మహబుద్దీన్ మేనాడ యుద్ధములో మొదటిసారిగా చక్రవర్తి దృష్టిలో బడి తిరువార దక్షిణ, బుందేల్ ఖండ యుద్ధములలో హెచ్చు కీర్తిని గాజీయద్దీన్, ఫిరోజ్ జంగ్ అను పదవిని బొందెను అవసరదశలో నతడు తొగ గ్రూపుడనందున గ్రూప్ నాడాయెను. అతనికుమారుడైన మీర్ కుమరద్దీన్ కు హుద్ బహదూర్ మరాజ్యకాలములో (1707-1712) గాజీయద్దీన్ ఫిరోజ్ జంగ్ (రెండవ) పదవి లభించెను.

ఔరంగజేబు రాజ్యకాలమునుండి మొగలు దర్బారులో హిందూదేశపు మహమ్మదీయుల, మొగలుల (విదేశీమహమ్మదీయుల) మధ్య వైషమ్యము లుండెడివి. 1713 సం॥ లో ఫర్ఖుషి యర్ ను సింహాసనముపై కూర్చుండి తెట్టిన సయ్యద్ అబ్దుల్, సయ్యద్ హుసేన్ ఆలీ, అనే సయ్యద్ సోదరులు హిందూదేశపు మహమ్మదీయుల నాయకులయ్యెడిరి. వారు హిందువుల తోపాటు హోలీ, దసరా పండుగలలో పాల్గొనుచుండిరి. వారి సలహాదారులు, స్నేహితులు హెచ్చుగ హిందువులే—హిందువులతో నైకత్వక సంబంధము వారి ముఖ్య నిధాంతము ఫర్ఖుషియర్ చే జిజ్ఞాసనను తొలగింప జేయు ఫర్మానాను వారే చేయించిరి. మహారాష్ట్రులసహా రాజునకు మొగలు చక్రవర్తికి సంధిచేయించిరి దీని ఫలితముగ శివాజీ జయించిన ప్రదేశములపై హవా యొక్క పూర్తి అధికారమును దక్షిణమంతటియైనను ఆయన అధికత్వము అంగీకరింప బడినది.

మొగలులలో రెండు ముఖములున్నవి. ఒకటి ఈరానీ, రెండు తూరానీ. ఫర్ఖుషియర్ కాలములో ఘాజీయద్దీన్ ఫిరోజ్ జంగ్ (2వ). అతని పినతండ్రీ మొహమ్మద్ హమీద్ తూరానీయుల నాయకులు. ఈ ఘాజీయద్దీన్ కే చివరకు నిజాములమర్కె అను పదవి లభించినది. ఇప్పటినుండియే యితనిని నిజాముగ పిలువసాగిరి.

1719 లో సయ్యద్ సోదరులు మహమ్మదీయ ప్రాంతీయాధికారము నిచ్చిరి. కొంతకాలము తరువాత ఢిల్లీకి తిరిగి రమ్మగినపుడు అతడు తిరుగుబాటుచేసి దక్కనుకు పారిపోయెను. కొంతకాలమున కతని తిరుగుబాటు సఫలమైనందున తన పినతండ్రీ సహాయముతో సయ్యద్ సోదరుల నాశము గావించెను. 1721 లో నిజాముకు నూతన చక్రవర్తియైన మహమ్మద్ హవాకు మంత్రిగ నియమింపబడినాడు కాని 2 సం॥ కరువార అతడు కలవు గైకొని ఢిల్లీ నుండి తొలగి 1724 లో మరల తిరుగుబాటుచేసి దక్షిణప్రాంతమునకు పారిపోయెను. బరాదులో కేకర్ ఖేదావద్ద అతడు ప్రభుత్వనైత్యము నొడిచి దక్షిణప్రాంతపు నధికారము చేజిక్కించుకొనియెను.

మహారాష్ట్రుల రెండవ పీష్వాబాజీరావు తక్ర ఖేదాలో నిజామునకు సహాయము చేసెను. 1720 లో బాజీరావుకు పీష్వాపదవి వచ్చినపుడు మహారాష్ట్రరాజ్యపు నీతి యెట్లుండవలెనను విషయము దీనిపైన హవాసభలో నాలోచింపబడినది. మొగలు దక్షిణము నంత సధీనము చేసికొని ఉత్తరదేశపు వైపునకు పోవలయునని

దక్షిణమురావారి యభిప్రాయము. మొగలు సామ్రాజ్యము బహిష్కరించబడినదిగాని దీని ప్రభుత్వ దెబ్బ కొట్టినతో దాని కొమ్మలన్నియు తమంతటతామే విచ్ఛిన్నమైపోవునని—బాజీరావు చెప్పినాడు ఈ సిద్ధాంతము ననుసరించియే అతడు తిరుగుబాటు దారితీసెను నైజాముకు సాయముచేసెను. సమయము జూచి నిజాముపై దెబ్బ గొట్టవలయునని బాజీరావు దృఢనిశ్చయము. నిజాముకుడ బాజీరావుయొడ సవిశ్వాసముతోనే యుండెను. ఇందువలన నతడు మహారాష్ట్ర దేశమునుండి దూరముగ వెళ్ళి హైదరాబాదులో రాజధాని నేర్పాటుచేసికొనియెను. హవాఉధికారము ధిక్కరించి కష్టముగట్టుట నూనివేసెను. అంతట బాజీరావు అతనిమీద దండయాత్రచేసి దౌలతాబాదునకు వచ్చియున్న ఫాల్ఖేడ్లో అతనిని మట్టడించెను. నిజాము ఇవ్వవలసిన కష్టమునంతను చెల్లించి సంధి కోరెను. 1728 మార్చిలో ముంగీసేల్ గ్రామసంధివలన ఈ తిరుగుబాటుదారుని ప్రభుత్వనీతి నిర్ణయంప బడినది. దాని ఫలితముగ నతడు హవా రాజుకు సామంతుడుగ దక్షిణమున నియమింపబడెను.

మూడు సం॥ తరువాత మహారాష్ట్రదేశము నకు నతడు వ్యతిరేకముగ 1731 లో కుట్ర చేసెను. అతడు తన మిత్రుల నుండి వేరైన నాలుగు దినములలోనే బాజీరావు అతని కుట్రను అణగివేసెను. నిజాము బాజీరావుకు వివిధమైన యాటంకమును కలగించినని వాదానము చేసెను.

దీని తరువాత మహారాష్ట్రుల దండయాత్రలు ఉత్తరవైపుకు ప్రారంభమైనవి. 1737 లో బాజీరావు ఢిల్లీమీద దండయాత్ర చేసినపుడు అచ్చటి పరిస్థితులజూచి ఈవిషయము వ్రాసెను. “చక్రవర్తి, హిందూదేశపు మహమ్మదీయులు మతోన్మథులచేసికొన గోరుచున్నారు. బాజీరావును అడ్డించుటకు నిజాముకు ఢిల్లీమంత్రిత్వము మరల నప్పగించబడినది. భూపాలదగ్గల నున్న దురూహ సరాయివద్ద బాజీరావు వానిని పూర్తిగ మట్టడించి చంబల్వరకుల ప్రాంత మంతయు మహారాష్ట్రుల కిమ్మి సంధిచేయించి వదలిపెట్టెను. మరుసటి సం॥న నాదిరాహ్ దండయాత్ర కోజిల్లో కూడ నిజాము ఢిల్లీలోని యితర నాయకులవలె దేశమును రక్షింప జాలకపోయెను 1740 లో అతడు దక్షిణమునకు తిరిగినచి 8 సం॥ వరకు హైదరాబాదులో పరిపాలనజేసెను.

1724 నుండి 1948 వరకు ఢిల్లీ ప్రాంతీయాధికారిగా, మహారాష్ట్రదేశపు సామంత రాజుగా నిజాములమర్కె పరిపాలనను చేసినప్పటి నుండియే ప్రస్తుతపు హైదరాబాదు సంస్థానపు పుట్టుక.

21 మే 1748 లో నిజాములమర్కె మరణించినమీదట దక్షిణదేశపు ప్రాంతీయాధికార వారసత్వపు పోట్లాటలు ప్రారంభమైనవి. దక్షిణములో శిథిలావస్థలోనున్న మొగలు సామ్రాజ్యమును తన కాలములోనే పంపిణీ యేర్పాటు చేయవలయునని మహారాష్ట్రుల పీష్వా బాలాజీరావు తలంచెను. నిజాము ఉత్తరాధికార విషయంలో దూష్ట కలుగజేసికొని భారత దేశములో ఫ్రెంచిసామ్రాజ్యమును స్థాపింప గోరెను. అతడు ముజఫర్ జంగును దక్షిణప్రాంతపు కుబేదారుగ చేసెను. ముజఫర్ జంగ్ చనిపోయిన తరువాత అతని మామయైన సలాబత్ జంగ్ ను దక్షిణప్రాంత కుబేదారుగ చేసెను 1748 నుండి 1759 వరకు హైదరాబాదు సంస్థానము మహారాష్ట్రుల దండయాత్రకు నిలబడగలిగిన దుని కేవలము ఫ్రెంచివారికి కీలుబొమ్మగా వ్యవహరించుటవలననే.

1759 లో దక్షిణప్రాంతమున ఇంగ్లీషువారు ఫ్రెంచివారి నొడిచిరి. దానితో ఫ్రెంచివారి బలము క్షీణించినది. సలాబత్ జంగ్ కర్నూల్ ఫోర్ట్ దండయాత్రకు వెళ్ళియుండెను. అతని

సోదరుడు నిజామాల్లి సంస్థానాధికారమును చేజిక్కుంచుకొనెను నిజామ్ అలీని పీష్వా యుద్ధ గించినప్పటికిని ఇంగ్లీషువారి సహాయమువలన ఆ సం॥ చివరలో సదా శివరావు నాయకత్వమున మహారాష్ట్రస్వాతంత్ర్యము తిరిగి పంపబడినది. ఉద్ గిర్ గద్ద నిజామ్ అలీ ఓకేపోయెను. 1760 జనవరిలో అతడు చేసికొనిన సంధి ననుసరించి అతని సంస్థానము కొద్ది పరిధిలోగా రద్దుకావలయుననెడి మరకు విధింపబడినది కాని పానిపట్టులో మహారాష్ట్రులకు తగిలిన దెబ్బవలన అతనికి మంచి యవకాశము దొరకినది 35 సం॥ తరువాత నానా ఫష్కీక్ కాలములో మరల నీ యవకాశమువలన నిలద్రొక్కుకొనుటకు సమయము దొరికినది ఈ సమయమున నిజాముకు బుద్ధి చెప్పవలసిన పని పరకుభాయి

కునానా కబుర్లు :

‘హైదరాబాదు’

శ్రీ జి. యన్. సూరి

‘త్రయనమ్మ పెల్లి, ఆ గ గ న మ్మ రంధి’ అంటారు అమ్మమ్మలు. హైదరాబాదు విషయంలో అక్షరాలా జరిగింది. కొరుకున్న మచ్చటలో, కొని తెచ్చుకున్న లాంఛనాలతో బాకా బాణసంచాతో అయిదుకోజల పెల్లి వైభవంగా జరిగింది. సికిందరాబాదులోని స్వగృహంలో వియ్యాల వారు గృహప్రవేశం కాబోతున్నారు.

అయితే తంతు మాత్రం వింతగా నడిచింది. ఆధ్వర్యం వహించిన రాజేంద్రసింగువారు, ముస్లిములకు సహజమైన అపసర్య విధానంతో పాఠోపాత్యం జరిపారు. కళ్యాణపు మంత్రాలకు బదులు తద్దినపు మంత్రాలు వల్లించారు. అందువల్లనే ఒకవైపునుంచి రుద్రాయను మరొకవైపునుంచి యమాయను ఆహ్వానించారు. ఈ ఇద్దరి మధ్యా ప్రతాయ తప్ప మరెవ్వరూ ఉండేందుకు పిలువకు కాబట్టి ఏలినవారి ఘనత ఆస్థానం అలంకరించవలసి వచ్చింది.

ఇంతకూ మహారాష్ట్రలం అలాంటిది. కేవల కట్నాలు చదివిస్తాడనుకున్న మేనమామ కరాచీలో, పెళ్ళి కేపు అనంగా పరలోకానికి ప్రమాణం కట్టాడు మనదేశంలో ఉంటున్న దాయాదులు అనుకున్న హంగులు చేయకపోగా వియ్యాల వారితో ఏకమయినారు. దేశాంతరాలలో ఉన్న సగోత్రీకులు తట్టు తగలేనట్లు తటస్థంగా ఉరుకున్నారు. ఇల్లుటపు అల్లుళ్ళు కాదనుకున్న శ్వేతముఖ బంధువులు ఖండారాలలో కామల కొట్టి ధద్రాహుండిలి మేజావాణీలతో సంతేపించుకున్నారు. పల్లకి మోస్తూ రనుకున్న రజాకారు బోయీలు కైపు వదలగానే కాళ్ళు పారజాపారు. బాగా తయారయిన, ఆరునెలలనుంచి సాము చేస్తున్న సిబ్బంది, తలదించినవారిలో మూలకూర్పున్న ముసలమ్మలు కనపడకపోవటం వల్ల పరాకు చిత్తించారు. ఈ విధంగా జరిగింది పెండ్లి, ఆ విధంగా ఆగింది రంధి.

‘హైదరాబాదు’యనే విషాదాంత నాటకంలో కాశీం రక్షి విదూషకుడు. తక్కిన నాటకాలలో విదూషకులు వైకి హాస్యకల్పవలె కనపడినా ప్రపంచజ్ఞానం అపారంగా ఉన్న మేధావులుగా ఉంటారు. ఈ విదూషకుడికి మాత్రం ఏకోకానా జ్ఞానంలేదు. కొలువులలో ఒళ్ళు పెరిగినవాడి ఆవేశములుకు పూర్తిగా అల్పింది. తనను మించిన మూఢజ్ఞానాన్ని రెచ్చగొట్టటంలో మొనగాడు. యుగంధరుడు ఢిల్లీ గుల్తానుకు వరంగలుకు పట్టుకురాగిరితే వరంగలు పాదుషా ఢిల్లీకి బైదీగా వెళ్ళే పరిస్థితులను తీసికొనివచ్చాడు ఈ పిచ్చిరక్షి ఇప్పటికీ చేరిన వార్తలనుబట్టి కాడీ గొరిగించుకుని గాడిదను ఎక్కిండుకు సిద్ధంగా ఉన్నట్లు తెలుస్తుంది గమ్యస్థానం ఢిల్లీ ఎక్కోటం! వెనకటికి మా ఉళ్ళో కొంగరమల్లయ్య అనే దారి దోపిడిగాడు ఒకడు ఉండేవాడు. కోరమీసాలు క తెగ గింజాలు, పత్తికాయగుడ్లు, చాకి బానంతర పొట్ట, మూడు ఎకరాల ఛాతి, నీరేకు పండురంగు మొదలైన సరకు సరంజామాతోను,

పట్టకర్తనకు ఒప్పుగించబడినది. పరకురాను భాయితో అతనికి లోబడి నిజాము సంధి చేసికొనెను. కాని శిథిలమైపోతున్న సంస్థానము ఇంగ్లీషువారి సహాయమువలన నిలబడగలిగినది. 1798 లో నిజాము బ్రిటిష్ వారి సేను రక్షణగ నంచుకొనెను. అప్పటినుండి 1947 ఆగస్టు 15 వరకు అతడు ఇంగ్లీషువారిపై నాధారపడి యుండవలసివచ్చెను. అందువలన బ్రిటిష్ వారి నైత్యములు సిక్కిందా బాదు లో స్థావరము నేర్పాటుచేసికొనియుండినది

200 సం॥ నుండి పరుల చేతిలో కీలుబొమ్మగానే నైజాము వ్యవహరించిన దని వైచిత్ర్యలో మనకు విదితమగుచున్నది.

మంచినడ్డుకట్టతోను రాత్రింతల రోడ్డుపక్కనే కూర్చుని ఉండేవాడు. ఒంటరిగా బండి, ఏదైనా వస్తుఉంటే ఒక్కపొలికే పెట్టి నిలబడనమ్మ నాడుట. నేను ‘లేనే మనిషిని గాడు, మూటా ముల్లే ముందు పెట్టి పోండి’ అని దబాయించేవాడుట ఆ విగ్రహపుష్టిని, కంచుకతాన్ని, దుడ్డుకట్టును చూసి బెదరిపోయి ఉన్నవి రెండూ వాడి ముందు పెట్టి, బ్రతుకు జీవుడా అని పారిపోయేవాళ్ళుట బాటసారులు. ఇంతకూ అసలు విషయం ఏమిటంటే కొంగర మల్లయ్యకు ఒక కాలు లేదు!

హైదరాబాదు బలంగా అంతా కొంగర మల్లయ్యలే. మల్లయ్యకు ఒక కాలు లేకపోకే పిళ్ళకు రెండూ లేవు లేనే మనిషిని కాదని అన్నంతవరకు బాగానే గడిచిపోయింది. కాని నిజంగా లేవలసి వచ్చేప్పటికి బంచారం బయట పడ్డది. కంటి కులాసం సంగతి మన ప్రభుత్వానికి చాలవరకు తెలిసిఉన్నప్పటికీ, చిన్న పామునైనా పెద్ద కట్టగో కొట్టటం మంచి దని చతురంగబలాలతోను తిరిగివెళ్ళారు.

అసలు హైదరాబాదును గురించి చెప్పకున్న పుక్కాదు మరే విషయంలోను చెప్పకోలేదు. ప్రతివాడూ అడుగో పుటి, అంటే అడుగో తోక—అన్నాడు. నైజాముకు కొన్ని అక్షుల నైత్యం ఉన్నదన్నాడు. రజాకార్లను పీట్టరు నాజీ దళాలతో పోల్చారు మందుగుండు సామాన్లు, మరఫీరంగులు, కత్తికరార్లు, సమస్తకాలనుంచీ దిగుతుంటు అవుతున్నాయన్నాడు సిక్కికాటక ఆమెరికానుంచి నాలుగు ఆటంబాంబులనుకూడ జారవేశాడన్నాడు.

ఈలాంటి వార్తలకు అంతు లేదు. నైజాం పెద్దకొడుకు తండ్రీకి ఎదురుతిగాడుట అయిదు వందల టన్నుల బంగారాన్ని ఇంగ్లండుకు, ఆమెరికాకు జారవేశారుట. మూడు వందల అరవై నుండి జనానాన పోకిస్తానుకు చేర్చాడుట.

(21 వ పేజీ చూడుడు)

అమ్మకము	
ఎర్రపుల్లెపాయల విత్తులు పొను	1-3 రు 8/-య.
ఆకుపచ్చ మిర్చి పొదుగువి పొను	1-3 రు 9/-య
కాబేడి పొను	1-3 రు 30/-య.
బొమెవో పెద్దది పొను	1-3 రు 30/-య.
పశువులకు బాసర్ని గడ్డి పొను	1 కి రు 5/-య.
అన్నిరకముల విత్తులకు మాకు వ్రాయండి, Deccan Seeds Company 180 ShukraWar	

నెరసిన వెంట్రుకల బెషదము
రంగు పూయ నక్కరలేదు అయ్యేద వికత్తు తెల్లని రంగును మార్చి కాక్రత ముగా వెంట్రుకలకు నలుపు విచ్చును. గుణం కానివో. దబ్బువాపసు చేయబడును. తెలుపు కొంచమై యుండిన రూ 2-8-0, మధ్య రకమై యుండిన రూ 3-8-0, పూర్తిగా యుండిన రూ 5-5-0, గమనింపు -ఇది పెదదుకు కంటికి మంచి పోషణ విచ్చు బెషదము
Dinraksh Aushadhalaya,
No 214 P. o. Rajdhanavar (Hazariabagh)

ఖద్దరు చేనేత

(18 వ పేజీ తరువాయి)

వారు తక్కువ వేతివేయును ప్రాప్తమౌచి తమ చేతి పీడలను రక్షించుకొంటూ యంత్ర పరిశ్రమలను వ్యాపారం కృత్రిమములను చేయుట భాగ్య భోగ్యములతో తులనానుటకు పాటు బడుచున్నారు.

భారతదేశ గ్రామాలలో నివసించువారి జానాభా సగటున గ్రామమునకు 500 మంది. సం. 1 కి కంటే 20 గజముల వస్త్రము కావలయును. వక్క చదరపు గజమునకు 4 గుండీల దారమునొప్పున వక్రంబునమునకు వక్రగ్రామమునకు 40000 గుండీల దారము కావలయును.

అన్ని జాతులవారు అన్ని మతములవారు ఎంత ఆంధ్రదేశమునూ ఈ రోజునూ ముచాకచక్రం నశించిపోలేదు. సజీవంగా జీవించి వున్నామని భారతదేశానికి ఆంధ్రదేశానికి ఋణులు చేయగలిగింది. ఇక్కడ ఈ రోజున కులం దూడతో 7000 గజముల దార తీయచున్నారని వ్రాశారంటే అది ఖచ్చితపురాణ మనే వారు లేకపోలేదు.

మేము ప్రభుత్వముగాని, ప్రజలకుగాని విదగ్ధమైన ఆర్థిక వర్తకాలను తీసుకొని వచ్చి మంచి వుత్పత్తులను ముకలిగించి ఖద్దరు పరిశ్రమను వృద్ధిచేయుటకు ఒక పథకము తయారుచేయుచున్నాము.

కనుక ప్రతియుక్తుల రాట్న పోటీల కార్యక్రమమును ప్రోత్సహించి ఖద్దరు పరిశ్రమ అభివృద్ధి చేయూత యివ్వగలరని, ప్రతిగ్రామంలో పోటీలు జరిపి ఖద్దరను ప్రోత్సహించ గలరని ప్రార్థించుచున్నాను.

భారతప్రభుత్వ సైనికచర్య

(13 వ పేజీ తరువాయి)

అనేక ముఖ్యస్థానాలను రహితార్థం ద్వారా సేకారు కర్మాలు దేశం వనపర్తిదాటింది.

ఓంప్రభుంగా, ముందుకు గుండు గుండు, మన సేన లెక్కతో వచ్చివచ్చింది. యిలా పూరు సికింద్రాబాదు మార్గంలో, కాని ఈ అవరోధం ఎంత? ఈ అవరోధంలో పెద్దబలం లేదని మన సేనల ముందుకు బుజువు చేసుంది.

16-9-48 నాటికల్లా, ఇక సికింద్రాబాద్ తరవాది అనే స్థితి వచ్చింది. ఖమ్మం మెట్టు నుంచి వరంగల్ వైపుకు సేనలు సాగాయి. కర్నూలు, బల్లారంగం లో మెట్టంగా నడక సాగిస్తూమనసేనలు ఆప్రాంతాల్లో ఉన్న రహితార్థను పట్టుకొన్నాయి.

ఈ రోజు పరిస్థితి అతిచిత్రంగా ఉంది. జాల్మానుంచి సేనలు వచ్చివున్నాయి. బల్లారంగంలో సిర్పూరుదాకా వచ్చేవారు, సూర్యాపేట సికింద్రాబాదురోడ్డువైపు మన సేనలు చాలా ముందుకు వచ్చి వార్కటుల్లి వాక్ మించి సాగుతున్నాయి.

17-9-48 నాటికల్లా, సికింద్రాబాదు చేరినకు సంపూర్ణానుకూల పరిస్థితు లెప్పడాయి. ఆక్రిందటి రాత్రి లాయక్ అలీ తన పాతపద్ధతి మార్చి, సామరస్యం కుదర్చుకొనవలెనని సెహూకు విన్నవించుటతో నైజాం స్థితి మన వారికి పూర్తిగా అవగాహన మైంది.

సికింద్రాబాదు రోడ్డు వైపు మన సేనలు సాగిపోయి, అత్రాఫ్ బల్లారంగం చేరాయి. అటు సదాశివపేటనుంచి నైజాంలు గుల్బర్గా జిల్లాను పూర్తిచేసి అత్రాఫ్ బల్లారంగం చేరాయి.

కొంటు బెర్నాడెటి

(5 వ పేజీ తరువాయి)

మంత్రి మోషే షెర్గాతోనూ సంప్రదింపులు జరిపాడు. జూన్ 11 నాటికి యూదు అరబ్బు ప్రభుత్వాలనుద్దేశ్య వాల్లు వారాల వరకు సంధిని తాను ఏర్పరచినట్లు వికర్తరాజ్యసమితికి తెలిప గలిగాడు.

రోడ్డులో తన స్థాన రంధ్రం ఏర్పరచు కొన్నాడు. జూన్ 16 17 లో, కెమర్ పుల్ అవీవలకు పోయి, ఆ ప్రభుత్వాలతో సంప్రదించి, జూలై 6 నాటికి ఇద్దరి మధ్యా కుదరలేని సంధిపరతుల ప్రతినిధులను ఉభయపక్షాలూ అందించాడు.

గత నెలలో, ఇంకో ఆరువారాలు ఈ సంధిని ఇల్లా పొడిగిస్తే, పాలస్తీనాలో యుద్ధం ముగిసిపోతుందనే బెర్నాడెటి ఆశించాడు. ఇంతలో జెరూసలేంలో మల్లీ యుద్ధవ్యూహం ప్రజ్వలిల్లాయి.

నెరసెన వెంధ్రుకలు

రంగుపూయనక్కరలేదు ఆయుర్వేదవికీత్వ తెల్లనిరంగును మార్చి కాళకముగా వెంధ్రుకలకు నడుపుచున్న గుణం కానిదో ధబ్బు వాసుచేయబడుతున్న తెలుపు కొంచెమైయుండిన రూ 2-8-0 మధ్యరకమై యుండిన రూ 3-8-0 పూర్తిగాయుండిన రూ 5-0-0

గమనింపు - ఇది మెదడుకు కంటికి మంది పోషణ నిచ్చు ఔషధము.

Viswakalyan Oushadhalaya, 99, Premchand Baral St. Calcutta 12.

Table with 2 columns: Item Name and Price. Items include అవిమారకము, కృషీవలవిజయము, నిరుద్ధభారతము, శ్రీరామవిజయము, మానేజరు, ఆంధ్రగ్రంథమాల, 7, తంబుకెట్టి వీధి.

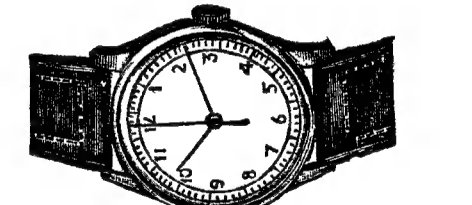
యుద్ధం మొదలైన ముగ్గురు లో ఆటలు గోవాను, ఇటు బందరును పట్టుకుని ఉత్తర హిందూస్థానానికి మనకు సంబంధంలేకుండా చేస్తాడు! అంతే కాదు. రహితార్థను లేవగొట్టింది నైజామేనంటారు కొందరు పెద్ద మనుష్యులు.

ఒక్క విషయమాత్రం యధార్థమని ఒప్పుకోక తప్పదు. ఇంగ్లండు, అమెరికాలలో నైజాము డబ్బు వద్దతో సంపాదించటానికి విపరీతంగా ఖర్చయింది. కొనగలిగిన వ్యక్తులను, పత్రికలను కొన్నారు.

పూర్తిగా అడుగు తగిలేవరకూ ఊరకోకుండా ముందుగా ఆస్త్రసాధ్యం చేసిందే వల్ల నైజాముకు అనాసరిగా కొంత లాభం కలుగుతుండేమానని తోస్తుంది. ఇంత జరిగినతరువాతకూడ హైదరాబాదులో మార్పు రాకపోతే ఘోరమని చెప్పాలి.

భారతదేశానికి ఆయువు పట్టునంటి ప్రజల కంటా ఈలాంటి రాజ్యం ఇంకా ఉండవచ్చునా అన్న విషయం ఆలోచించగలిగింది మొత్తంగా రద్దుచేసి, తెలుగు జిల్లాలను ఆంధ్రరాష్ట్రంలోనూ, మరాఠీజిల్లాలను మహారాష్ట్రలోనూ, కన్నడజిల్లాలను కర్నాటక రాష్ట్రంలోనూ కలిపివేసే అటు దేశానికి, ఇటు ప్రజలకూ ఎంతో శ్రేయస్కరంగా ఉంటుంది.

'యు. ఎస్. ఎ. ఫౌంటెన్ పెన్ ఉచితం ప్లాట్ షేప్ రిస్టువాచి రు. 19/8-

అన్నివాచిల స్విస్ మేడ్ రాత్రి అమర్చినవి రివరు మేషినుల గట్టిమెదనిన ప్రేము పరిగజాపును. 5 ఏళ్ళ గ్యారంటీ బొమ్మలో మదిరి ఆకారము 5 రాత్రి ఫౌంటెన్ పెన్ క్రొమియంకేసు రు 19/8

STANDARD WATCH Co., Post Box No 11419, Calcutta 6 (A W)

పశువుల దివాణం

(6 వ పేజీ తరువాయి)

మాత్రం ద్వైతభావంతో ప్రవర్తించింది. ఒక నాడు సుద్ధతో నేలమీద గీసిన యంత్రాల బొమ్మలు చూసే సమయంలో, సునపం లోపలకొచ్చి కాస్తేపు కోరగా చూసి, ఆ బొమ్మలమీద మల మూత్రాలు విస్తరించి పారిపోయింది.

అప్పటినుంచి, పశువులన్నీ గాలిమరగురించి భేదాభిప్రాయాలతో వైమోచ్యం చెందుకోడం మొదలైంది. గాలిమరకట్టడం, అనుమనంత సులభంకాదనీ, గోడలు కట్టేందుకు గోరెడంక గారురాయి కవి, బద్దలకొట్టి తేవలసివుంటుందనీ తర్వాత దీర్ఘ చ్చక్తి కోసం, విద్యుచ్చక్తి యంత్రం నిర్మించాలనీ, విద్యుచ్చక్తి వివాదంలోకి తీసుకు పోదానీకీ, తీగలు కావాలనీ—మొదలైన చెన్నో చేయవలసిన పనులు చెప్పి, కన్నయ్య జంతువులపరమాయం కోరింది.

“నేస్తాలూ! గాలిమరనిర్మాణంలో మన మంతా ఒకటే విరుచుకు పని చేయాలి. గాలిమరతోపాటు, విద్యుచ్చక్తి యంత్రంకూడా అమర్చుమంటే, ఇకనుంచి, వారమంతా, మనం పనిచేయ నవసరం వుండదు. వారానికి మూడు దినాలే పనిచేయవలసివుంటుంది. తక్కిన దినాలన్నీ విశ్రాంతి!”

కన్నయ్య మాటలు విన్న సునపం—

“నేస్తాలూ! మీ కడుపులకి రాక్షా, విద్యుచ్చక్తి కావాలా, లేక తిండి కావాలా? ప్రస్తుత పరిస్థితులలో యంత్రనిర్మాణం గురించి ఆలోచించడం అప్రమత్తం. ఇప్పుడు మనకి కావలసింది ఆహారం! ఎక్కువ ఆహారం పండించాలి. లేకపోతే ఈ సంవత్సరం అందరం, ఆకలి మంటలతో మలమలమాడిపోతాము అని కన్నయ్య తలపెట్టిర ప్రణాళికను ఎదురువాదన చేసింది.

జంతువులన్నీ, రెండు తెగలకింద యేర్పడి, “ఓ టై నర రి కోయ్!” “కన్నయ్య కోయ్!” వారాని కెన్నిదినాలు పనిచేయాలి?” “మూడు దినాలి!” అంటూ కన్నయ్య పక్షం జంతువులూ, “ఓ టై నర రి కోయ్?” “సునపానికోయ్!” రాళ్లుకావాలా? తిండికావాలా?” “తిండి కావాలి!” అని సునపంపక్షం జంతువులూ ఒక్కసారిగా రణ గోణ ధ్వని చేశాయి. ముసలి వెంకన్న మాత్రం, ఏపక్షంలోనూ శరణుండా డిగరుకుంది.

గాలిమర గురించిన దెబ్బలాటలు ఎట్లా ఉన్నా, పశువుల దివాణరక్షణ, ఒక సమస్య వింది. గోశాలయద్దంలో, మానవులను ఓడించినా ఎప్పుడో ఒకప్పుడు, బలం చేతున్నవని, మళ్లా మానవులంతా, పశువుల దివాణమీద విరుచుకు పడతారన్న విషయం జంతువులన్నీ గ్రహించాయి. పైగా ‘గోశాలయద్దం’ తక్కిన బానిసజంతువులలో ఒక నూతనోత్సాహాన్ని కల్పించింది. మానవులు, జంతువుల వింత ప్రవర్తన చూసి, హాదిలిపోయి ఎలాగైనా పశుస్వామి కాన్ని, మూలనాశనం చేయాలని కృతనిశ్చయమై యున్నారు. అటువంటి సమయంలోకూడా పశువులదివాణరక్షణవిషయమై కన్నయ్య సునపం భేదాభిప్రాయం కల్గివున్నాయి. తుపాకులు, మందుగుండుసానుగ్రి సంపాదించి, వాటి నాడుకలో పశువులు తరిగేట పొందా లంటుంది సునపము. వందలకొద్దీ పావురాల సంతలను వైటికి పంపి, తక్కిన దివాణాలలోని జంతువుల మధ్య ప్రచారం సాగించి పెద్ద విప్లవం లేవాలంటుంది కన్నయ్య. మానవులనుండి దివాణాన్ని రక్షించుకోలేకపోతే, పశుస్వామికం మానవాక్రాంతం విపరీతమని సునపం అంటే, తదిరర ప్రాంతాలలో విప్లవం చెలరేగిననాడు దివాణ రక్షణ ఎంతమాత్రం అవసరం వుండదని కన్నయ్య విశ్వాసము. కన్నయ్య, సునపాల తర్కవిత్తాలు విని జంతువులు, ఏఒక్క నిశ్చయానికి రాలేక పోయాయి. ఆ నిమిషానికి ఏది ఎలా మాట్లాడితే దానితో అని ఏకీభవించడం మొదలైంది.

గాలిమర నిర్మాణం గురించి కన్నయ్య ప్రణాళిక తయారుచేయడం పూర్తైంది. ఆ ప్రణాళికమీద, రాబోయే సమావేశంలో వోటు తీసుకోవలసివుంది. జంతువులన్నీ సమావేశం అవగానే, కన్నయ్య నిలబడి, గాలిమరనిర్మించడం

లోని ఆవశ్యకత గురించి పథ్యులకి నివేదించింది. తర్వాత సునపం సమాధానం చెప్పేందుకు నిలబడింది.

“నేస్తాలూ! గాలిమర కట్టడంగురించి ఆలోచించడమే వృథా! అటువంటి పిచ్చితుగ్లక పనికి మీ రెవ్వరూ ఒప్పుకోకూడదు!”

“నేస్తాలూ, మనలో మనం ఈ విధంగా భేదాభిప్రాయాలు కల్గి ఉండడం ఏమంత బాగు లేదు. మారంతా, నా ప్రణాళిక నామోదించి, ముందుముందు సుఖపడతారని నమ్ముతాను!” అని, కన్నయ్య ఉద్రిక్తంగా ఉపన్యసించింది. కన్నయ్య ఉపన్యాసం, జంతువుల మనస్సులను కదిలించింది. జంతువులన్నీ కన్నయ్యపక్షం తిరిగిపోయాయని చూసి, సునపం లేచి నిలబడి ఆపహ్యంతో, కోపంతో, ఒక్కతేక పెట్టింది. ఆ కోప వినగానే తొమ్మిది పెద్దకుక్కలు, అక్కడికి పరుగుతుంటూ వచ్చి కన్నయ్యమీదకి, నోళ్లు తెరుచుకుని ఉరికాయి. వాటికిందకండా కన్నయ్య పారిపోయింది. దాని వెనకా తల తొమ్మిది కక్కలూ పరుగుతాయి జంతువుల సమావేశములో అలబడి కల్గింది. కన్నయ్య, బాలామృత పడి, రోడ్డు వైపుకి పరుగు తి ప్రారంభించింది. ఒక కుక్క నోటికి కన్నయ్య తోక అందుబాటులోకి వచ్చింది; కాని కన్నయ్య మంచి సమయస్ఫూర్తితో, తప్పించుకునికంచేదాటి, కనిపించకుండా పారిపోయింది.

ఆ దృశ్యాన్ని చూచి, జంతువులన్నీ హడలెత్తిపోయి, కిమ్మనకుండా, భావ్యకొట్టులోకి వెళ్లిపోయాయి. అన్ని కుక్కలు ఎక్కడించి వచ్చివచ్చాయో అని జంతువులన్నీ నిస్తుపోయి, తర్వాత, కుక్కలుపెట్టిన పిల్లలను ఎత్తుకుపోయి సునపం పెంచి పెద్దచేసిన సంగతి జ్ఞప్తికి తెచ్చుకున్నాయి. సునపమంటే కుక్కలకి పంచ ప్రాణం

కుక్కలను వెంటేసుకుని తిన్నవివర సునపం నిలబడి—

“నేస్తాలూ! కాలయాపనం వృథా కావట్టి నేటినుంచి ఆదివారం ఉపయం పూట సమావేశం ఉండవు. దివాణం పరిపాలనాక్రమం, ముందు

నాలుగు చిన్న పండులు లేచి నిలబడి సునపాని కిప మా ధా నం గా గట్టిగా అరవడం మొదలైంది. సునపంచుట్టూ మార్పున్న కుక్కలు కోపంగా గుర్రుపెట్టగానే వందలు హడలిపోయి నోరు మూసుకున్నాయి అంతలోకే మేకలూ, గొర్రెలూ కలిసి “చతుష్పదులు మంచివి, ద్వైతాదులు చెడ్డవి” అని ఒక పది పదిహేను నిమిషాల పాటు పోలికేకైట్టాయి

సునపం ఉపన్యాస సారాంశం అన్ని జంతువులకి తెలిచేలా చెప్పేందుకుగాను, రాడిని పురమాయించడమైంది

“నేస్తాలూ! దివాణం రక్షణ భారమంతా తన నెత్తిమీద వేసుకున్న సునపం త్యాగాన్ని అందరూ క్లామస్తారని తెలుస్తానా నాయకత్వం వహించడం చాలా సులభమైంది అనుకోకండి. నాయకుడు వహించవలసిన బాధ్యత ఎంతోవుంది, జంతువులన్నీ సమానమన్న సూత్రంలో, సునపాని కున్నంత విశ్వాసం, మరేజంతువులకి లేకు దివాణం పరిపాలనాక్రమం మీరే నిర్వహించుమంటే నేస్తం సునపం ఎంతమాత్రం అడ్డురాదు, అడ్డుచెప్పుకు కాని మీరంతా సరియైన ప్రణాళిక తయారుచేసి, సక్రమంగా పరిపాలన గావించలేరు. అప్పుడు మన గతి ఏంకానూ? అందుకే కార్యభారా న్నంతా వైన వేసుకుని, జీవితాన్ని పశువుల దివాణంకోసం, మనం స్థాపించిన పశుస్వామికం కోసం సునపం త్యాగం చేస్తుంది. అందుచేత మన మంతా సునపానికి తోహదం లర్పించాలి. కన్నయ్య పిచ్చితుగ్లక! సాధ్యంగాని వెర్రి మొర్రకలలు—గాలిమరగురించి, విద్యుచ్చక్తి గురించి—కంటూంది. కలలు కార్యరూపం తాల్పలేవు. వాస్తవిక జగత్తులోవుండి పనిచేసి సుఖపడాలి కన్నయ్య, ఆ వెర్రికలలతో విమర్శిల్లి మోసగించబోయింది అది నేరస్తురాలు. శిక్షార్హురాలు” అని ఉద్రిక్తంగా రాడి ఉపన్యసిస్తుంటే—

“ఆ గోశాల యద్దంలో మనం నెగ్గడానికి

ఉరుకున్నాయి. ఎందుకంటే, వ్యక్తిస్వతంత్ర్యం పోగొట్టుకొని ఎటువంటి ఇబ్బందులైనా పడిఉండగలవు కాని రత్తయ్య పునరాగమనం మాత్రం కోరలేవు, కోరవు

“ఆదివారాల ఉదయపు తర్కవిత్తరంగాల పలి తంగా రత్తయ్య, తిరిగివస్తేమట్టుకు, మాకు ఆ సమావేశాలూ, ఆ తర్కవిత్తరంగాలలో పాల్గొనేందుకు రీత్యా అవసరంలేదు. నేస్తం సునపం ఆదివారాల సమావేశాలు అవసరమంటే, మేమూ అవసరమే అంటాము” అని జంతువుల తరపున పంచకల్యాణి ‘సునపం యెప్పుడూ న్యాయమే చెప్తుంది’ అనే వృధాసమ్యక్తాన్ని వెంచుకుంది.

నేల కొంచెం పెత్తబారింది. అరకలు కట్టి పాలాలు దున్నడం ప్రారంభమైంది. ప్రతి అదివారం ఉదయం పదిఘంటలకు జంతువులన్నీ సమావేశమై విచ్చేవారం, ఏది ఏమని చెయ్యాలో తెలుసుకునేవి కాని, పూర్వం లా జంతువులన్నీ కలిసి కూర్చోడం మానేశాయి

రాడితో, పన్యాలూ, పాటలూ బాగా వ్రాచే మరో పండి—కూనీతో, చుట్టూ తొమ్మిది కుక్కలూ అరచంద్రాకారంలో కూర్చోని కాపలా కాస్తూంటే, చాలీ విరుచుకుని, తీసుకొని సునపం మార్పునేది తక్కిన పండులన్నీ వెనకగా మార్పునేది తక్కిన జంతువులన్నీ ఎదురుగా సమావేశమవగానే వచ్చేవారపు పనులు తెలియపరచి, సునపం, ‘మూగ’ జివాలు’ ప్రబోధగీతం మొదటి చరణం పాడగానే, తక్కిన జంతువులు నిలబడి ఏక కంకంతో ఆ పాట పాడేవి

నిజానికి, సునపానికి గాలిమర నిర్మాణం అంటే చాలా ఇష్టమనీ, కన్నయ్య చూపించిన ప్రణాళికా, నేలమీదగీసిన బొమ్మలూ—అన్నీ—సునపం తయారుచేసినవే అనీ, తన పేజీప్రఖ్యాతి కలుగకోసం కన్నయ్య, వాటి నన్నింటినీ దొంగిలించి స్వతంత్రమవుతుందనీ రాడి జంతువులలో ప్రచారం సాగించింది.

“అలాగైతే, గాలిమర నిర్మాణానికి, సునపం ఎందు కంత అయిష్టత చూపించింది?” అని ఒక జంతు వడిగింది.

“అక్కడే సునపం ఒక్కరితనం కనిపిస్తుంది. కన్నయ్య నెలాచినా ఈ దివాణంనుండి తరిమి వేద్దామనే ఉద్దేశంతో అలా దాని కడుగుగా నిలబడి, హోరాహోరీ పోట్లాడింది. కన్నయ్య మనలోఉండతగ్గదికాదు. మన జాతికి చీడపురుగు వంటిది. అది వుంటే మన దివాణానికి ముప్పు వాటిల్లుతుంది. కన్నయ్య వైటికి వెళ్లిపోయింది కాబట్టి ఇంక మనం నిరభ్యంతరంగా, గాలిమర నిర్మాణంలో కృషిచేయవచ్చును. నేస్తాలూ! పైకి రావాలంటే దబాయంపు చాలా అవసరం. దబాయంపు నేస్తాలూ! దబాయంపు!”

జంతువులు రాడిని అరంచేసుకోలేక పోయాయి. సునపం, నిరంతరంగా స్వార్థం కోసం కన్నయ్యని తరిమివేసినట్లుగా భావించాయి అంతలోకే కుక్కలు, కోరగా జంతువులనెత్తుచూసి ‘చెప్పిన మాట వివకపోతే బాగ్రత అన్నట్లు గాకోపంతో గుర్రుపెట్టాయి. దాతో జంతువులన్నీ హాదిలిపోయి ప్రశ్నలు వేయసాగి, రాడి చెప్పినదంతా బాగుందని తెలుపాయి.

ఆంధ్ర గ్రంథమాల

పుస్తకముల పట్టిక

శ్రీ మహాఋషినిఘంటితయోగ	
శాస్త్రము	5-0-0
గీతాభాష	0-4-0
ప్రార్థనగీతావళి	0-4-0
హాళికోద్ధారము	0-4-0
మానవసర్వస్వములు	0-4-0
హిందీ తెలుగు బాలశిక్ష	0 6-0
,, మొదటివాచకం	0-6-0

మానేజరు, ఆంధ్రగ్రంథమాల,
7, తంటకెట్టి వీధి — జి. టి., మద్రాసు.

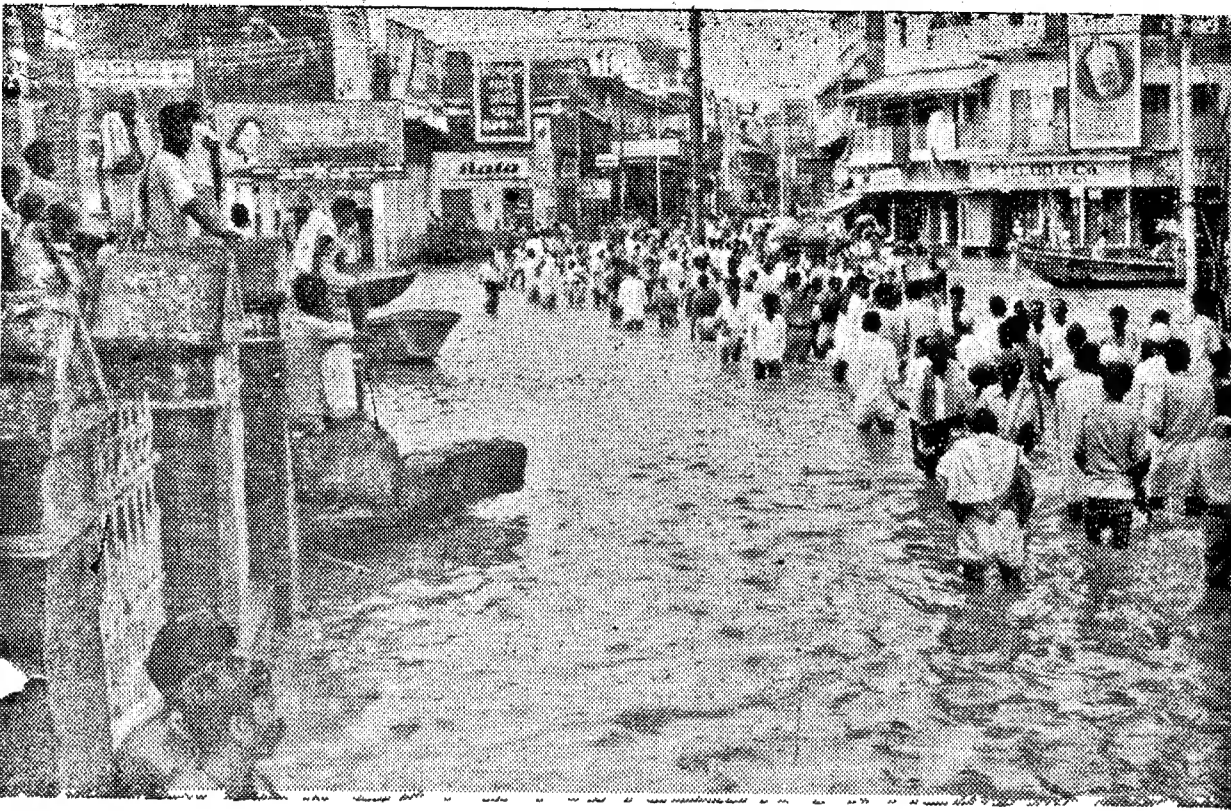
కాంగ్రెస్ కమిటీ సభ్యులలో మలేరియానివారణకై పనిచేయుచున్న చేపలను గా. మర్తి భక్తవత్సలంగారు పరీక్షించుచున్నారు.

ముందు, నా అధ్యక్షత క్రింద ఏర్పరచబోయే ప్రత్యేక పండుల సంఘం చూస్తుంది. ఈ సంఘం ఏకాంతంగా సమావేశమై, విషయాలను చర్చించి చేయవలసిన పనులగురించి మీకు తెలియజేస్తుంది. వివరప్రకారం, మన పతాకానికి వందనా లర్పించి ‘మూగజివాలు’ ప్రబోధగీతం పాడేందుకు, ఎవరెవరు ఏవి పనులు చేయవలసింది తెలుసుకునేందుకు మాత్రం ఎప్పుట్లాగే ఆదివారం ఉపయాలు, జంతువులన్నీ సమావేశమౌతాయి. సమావేశాలలో ఎటువంటి విషయం గురించి చర్చలు జరగవు” అని సునపం ఉపన్యసించింది.

కన్నయ్య బహిష్కరణతో హడలెత్తి పోయిన జంతువులు సునపం ఉపన్యాస భోరణితో మరింత విసుపోయాయి. తర్కించడం చేత కాదు కాని, లేకపోతే చాలా జంతువులు, సునపాన్ని యెదుర్కొని ఉండేవి. పంచకల్యాణి కూడా, సునపాన్ని అర్థం చేసుకోలేక చిత్తరీ చూపులు చూసింది.

కన్నయ్యసాహస ధైర్యాతే కారణాల” అని ఒక జంతువు అరిచింది.

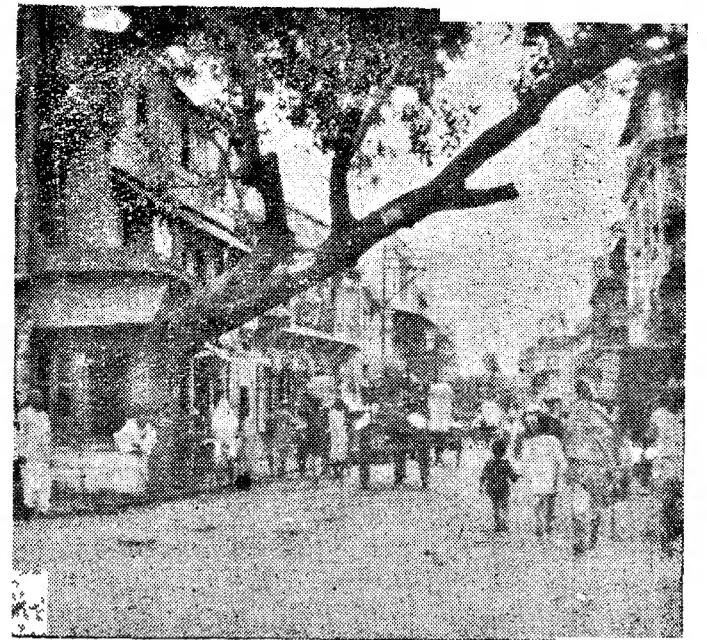
ధైర్యం వుంటే చాలదు. విశ్వాసం, విశయతా గావాలి. ‘గోశాలయద్దంలో’ కన్నయ్య గొప్ప ధైర్య సాహసాలు చూపించినట్లుగా న్నారు. కొంచెం ఓపికపట్టండి. అసలు సంగతి మీకే తెలుస్తుంది. కాయదా కావాలి నేస్తాలూ! కాయదా కావాలి! నాయకుడు చెప్పేట్లు చేయాలి, విశాలి, ఈ రోజుల్లో, నాయకునిదే వై మాటగా ఉండాలి. అప్పుడే, మనం కష్టపడి సంపాదించుకున్న పశుస్వామికం నిలబడుతుంది. నాయకుని ఆదేశ మడుగులుదాటి ఒక్క ఆడుగు వైటవేకామా, మనకి తరన మానన్న మొదన్న మాటే! క్రతువులకి మనం లోకువైపోతాము. అప్పుడు నార మనమీద విరుచుకుపడతారు. ఒక్కటే అడుగుతా రత్తయ్యని మళ్లా ఈ దివాణంలోకి, మీకు రానియ్యమని ఉందా!” జంతువులన్నీ ఏ సమాధానం చెప్పకుండా

గంగానది వరదలవ్వు జలమయమైన కాశీనగర వీధులు.

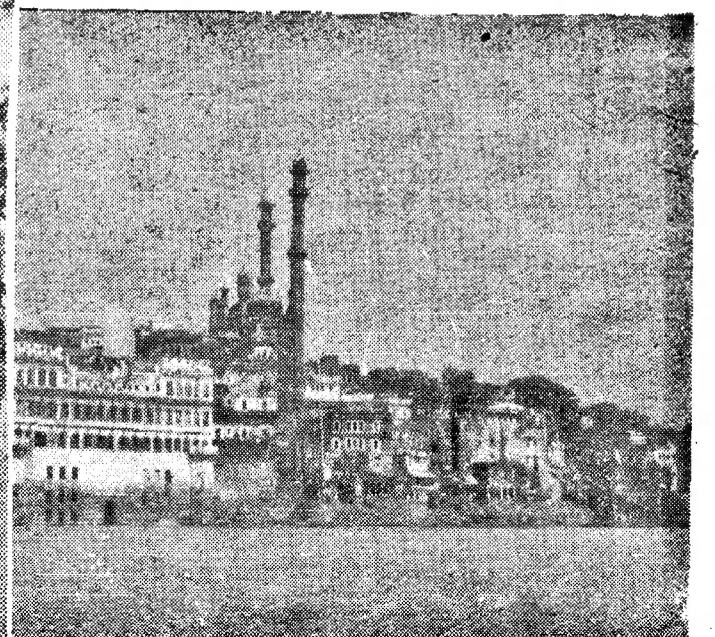
పడవలలో ఆహారధాన్యమును చేరవేయుచున్నారు.

కాశీలో హరిశ్చంద్రబాబు

వరదలు కాళి విశ్వవిద్యాలయమునుకూడ చుట్టవేసినవి.

కాశీ - బిందు మాధవశుక్లము

గాంధీ మహాత్మని

ఆత్మకథ

రెండు సంపుటములు

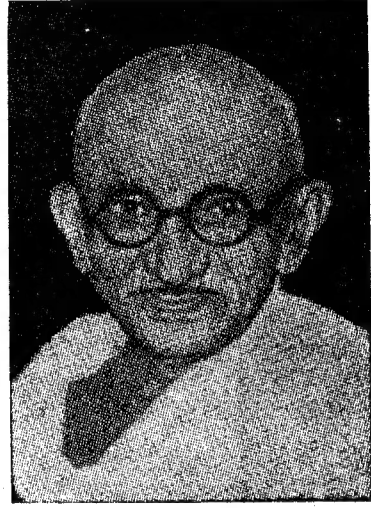
[చతుర్థ ముద్రణము]

శతానధాని వేలూరి శివరామశాస్త్రి గారి అనువాదము

ఖద్దరు బైండు

ప్రతిసంపుటము పోస్టేజితో సహా వెల రూ. 5-9-0

ఒకేసారి 2 సంపుటములు పోస్టేజితో రూ 10-12-0

శ్రీమద్భగవద్గీత

వ్యాఖ్యాత: శ్రీ కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావు గారు

ఐదవ ముద్రణము

సంస్కృతమూలము, తెలుగున టీకాతాత్పర్య విశేషార్థ

వివరణములు గల 400 పుటల గ్రంథము శీతాధ్యయన

శరులకు మిక్కిలి ఉపయుక్తమైనది

ఖద్దరు బైండు

వెల రూ 4-0-0 లు.

తపాలాఖర్చు రూ. 0-9-0.

పోస్టుబాక్సు 212,

ఆంధ్రగ్రంథమాల

మదరాసు 1.

కళా ప్రహర్ష

కీ॥ శే॥ కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావు గారి

ఉత్కృష్టరచన

ఆంధ్రవాఙ్మయచరిత్ర

పరికల్పపద్ధతిని, సంగ్రహరూపంలో నడిచిన సమగ్రసమీక్ష. వెయ్యేండ్ల వాఙ్మయ చరిత్రకు విశుద్ధదర్శణం.

శాతచరిత్రల నన్నిటిని అవలోకనచేసి, సమన్వయించి శ్రోషకరించిన సినలయిన చరిత్ర.

కాననాలలోనూ వాటిలోనూ అవ్యక్తస్వరూపంలో ఉండిఉండి, నన్నయ భర్మమూ అని ఒక్క ఊపున దివ్యాకారంతో బైట పడి, నానాటికి నవనవోజ్వలంగా వికసించిన మన వాఙ్మయం పోయినవలుపోకడలను పోడిమిలో చూపెట్టబారిన ఉత్తమ గ్రంథం.

వెల రూ 2-0-0లు, తపాలాఖర్చు ప్రత్యేకము.

ఆంధ్రగ్రంథమాల,

పోస్టు బాక్సు నం. 212, మదరాసు.